

Nordenundervisning i udlandet

Evaluering af virksomheden i relation til
Samarbejdsnævnet

Nordenundervisning i udlandet

Evaluering af virksomheden i relation til Samarbejdsnævnet

Udarbejdet af NIRAS Konsulenterne A/S

ANP 2004:739

Nordenundervisning i udlandet

Evaluering af virksomheden i relation til Samarbejdsnævnet
- udarbejdet af NIRAS Konsulenterne A/S

ANP 2004:739

© Nordisk Ministerråd, København 2004

Tryk: Ekspresen Tryk & Kopicenter

Oplag: 150

Trykt på miljøvenligt papir som opfylder kravene i den nordiske miljøsvanemærkeordning.

Publikationen kan bestilles på www.norden.org/order. Flere publikationer på www.norden.org/publikationer

Nordisk Ministerråd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Telefon (+45) 3396 0200
Telefax (+45) 3396 0202

Nordisk Råd

Store Strandstræde 18
DK-1255 København K
Telefon (+45) 3396 0400
Telefax (+45) 3311 1870

www.norden.org

Det nordiske samarbejde

Det nordiske samarbejde er et af de ældste og mest omfattende regionale samarbejder i verden. Det omfatter Danmark, Finland, Island, Norge og Sverige samt Færøerne, Grønland og Åland. Samarbejdet styrker samhørigheden mellem de nordiske lande med respekt for de nationale forskelle og ligheder. Det øger mulighederne for at hævde Nordens interesser i omverdenen og fremme det gode naboskab.

Samarbejdet blev formaliseret i 1952 med *Nordisk Råds* oprettelse som forum for parlamentarerne og regeringerne i de nordiske lande. I 1962 underskrev de nordiske lande Helsingforsaftalen, som siden har været den grundlæggende ramme for det nordiske samarbejde. I 1971 blev *Nordisk Ministerråd* oprettet som det formelle forum til at varetage samarbejdet mellem de nordiske regeringer og de politiske ledelser i de selvstyrende områder, Færøerne, Grønland og Åland.

Indhold

Forord	7
1 Ramme for evalueringen.....	9
1.1 Evalueringsmetode	9
1.2 Interessenter	11
1.3 Samarbejdsnævnet - aktiviteter og budget.....	15
1.4 De nationale ordninger – kort beskrivelse.....	18
2 Begreber og tilgange	21
2.1 Begreber.....	21
2.2 Metodiske og praktiske tilgange til aktiviteterne	23
3 Profil og vurderinger	29
3.1 Udlandslektorenes profil.....	29
3.2 Samarbejdsnævnets aktiviteter og tilfredshed hermed	33
3.3 Samarbejdspartnerne - vurderinger.....	39
3.4 Samarbejdsnævnet - vurderinger	40
4 Diskussion.....	43
4.1 Indledende bemærkninger	43
4.2 Dokumentation og synliggørelse.....	43
4.3 Kommunikation og kvalificerende kontakter mellem lektorerne	44
4.4 Projekter og udviklingsindsatser.....	46
4.5 Nordenundervisning og landefremstød	48
4.6 Organisatoriske forhold og ressourceanvendelse	49
5 Udfordringer og perspektiver.....	53
5.1 Indledende bemærkninger	53
5.2 Balancen mellem tværnationale og nationale foranstaltninger.....	53
5.3 Udnyttelse af potentialer og synliggørelse	55
5.4 Organisering, arbejdsdeling og samarbejde	56
5.5 Nødvendigheden af åbenhed og dialog.....	60
5.6 Modeller for fortsat arbejde med Nordenundervisning i NMR.....	61
6 Bilag.....	65
Indledning	65
6.1 Faktaskema om de nordiske udlandslektorordninger	66
6.2 Elektroniske spørgeskemaer til lektorerne	67
6.3 Oversigt over de lektorer, som deltog i spørgeskemaundersøgelsen.....	73
6.4 Spørgevejledning til lektorerne	81
6.5 Udlandslektorer interview.....	82
6.6 Spørgeguide til samarbejdspartnere i opholdslandet, udlandslektorer	84
6.7 Samarbejdspartnere til udlandslektorer - interview	85

6.8	Spørgeguide til rådsmedlemmerne i Samarbejdsnævnet.....	86
6.9	Samarbejdsnævnets medlemmer.....	87
6.10	Kommentarer fra udlandslektorerne til de åbne spørgsmål i spørgeskemaet.....	88
7	Oversigter.....	105
7.1	Samarbejdsnævnets vedtægter	105
7.2	Samarbejdsnævnets aktuelle medlemmer januar 2004.....	108
7.3	Medlemmer af Referencegruppen.....	109
7.4	Her befinder udlandslektorerne sig, januar 2004	110
7.5	Oversigt over de interviewede lektorer + samarbejdspartnere	119
7.6	Vedtægter for Nordens Sprogråd.....	120
7.7	Nordplus Sprog.....	123
7.8	Mandat for og beslutning om nedsættelse af en arbejdsgruppe.....	125
7.9	Mandat for arbejdsgruppe.....	128
7.10	Synspunkter til støtte for samarbejdsmuligheder	129
7.11	Gemensamt förslag till samarbete mellan Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet och Nordens Språkråd	130
	Bilaga 1: Evalueringar.....	132
	Bilaga 2: Faktaskema for de nationale udlandslektor- ordninger i Norden, 2003.....	133

Forord

Nordisk Ministerråd har bedt NIRAS Konsulenterne evaluere Samarbejdsnævnets virksomhed. Denne rapport indeholder resultaterne af evalueringen. Dokumentation og referencer er samlet i et supplerende bilagsbind.

Formål

Fra 1. januar 2004 er der gennemført en gennemgribende reorganisering af sprogområdet inden for Nordisk Ministerråds uddannelsessektor. I lyset af denne nye situation har Ministerrådets sekretariat og Embedsmandskomiteen for Nordisk Kulturelt Samarbejde formuleret formålet med evalueringen som følger:

1. en almen gennemgang af nævnets virksomhed i relation til sprogområdet
2. en analyse af fordele og ulemper ved en nærmere, fremtidig tilknytning af nævnet til det nye samarbejdsorgan inden for sprogområdet.

Det nye samarbejdsorgan dannes ved fusionering af Den sprogpoltiske referencegruppe og Nordisk Sprogråd, herunder nævnets inddragelse i programmet "Nordplus Sprog".

Samarbejdsnævnets virksomhed har tidligere været evalueret i november 1987.

Evalueringen skal således både dokumentere værdierne i nævnets hidtidige virksomhed og beskrive fremadrettede funktioner, "en gjennomgang for å se hva som hadde fungert godt, og hva som hadde fungert mindre godt av de ting nemnda har satset midler og arbeid på, dette for å få en pekepinn om hvor veien videre burde gå",¹ samt skitsere fordele og ulemper ved nævnets placering i NMR's nye organisatoriske struktur. Derfor gjennomføres evalueringen som en "lærende evaluering".

Proces og samarbejde

Evalueringen begyndte i august 2003 og er afsluttet med rapportering januar 2004. Et udkast til evalueringsrapport blev afleveret til Nordisk Ministerråds sekretariat i november 2003 og drøftet med Samarbejdsnævnet samme måned. I januar 2004 blev der afholdt et fællesmøde mellem Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet og Nordens Sprogråd. Her blev der nedsat en arbejdsgruppe, som i april 2004 fremkom med forslag til samarbejde mellem de to organer.

Evalueringen er gennemført i dialog med en referencegruppe, hvori har siddet én repræsentant fra hvert land. Referencegruppen repræsenterer såvel sprogkundskab som kultur- og litteraturkundskab inden for det nordiske samarbejde. Referencegruppen har løbende modtaget arbejdsnotater og rapportudkast til kommentering.

¹ Kilde: Norges medlem af Samarbejdsnævnet

Opgaven er løst i nær kontakt med opdragsgivers kontaktperson, rådgiver Anette Vedel Carlsen. Rådgiver Ulla-Jill Karlsson har deltaget i et kort møde med referencegruppen for at orientere om Nordplus Sprog-programmet.

1 Ramme for evalueringen

Dette kapitel beskriver rammen for evalueringen. De anvendte evalueringsmetoder og fremgangsmåder beskrives, og de involverede interessenter præsenteres. Endvidere beskrives i summarisk form Samarbejdsnævnets aktiviteter og budget samt de nationale ordninger og disses hovedopgaver i relation til evalueringsfeltet.

1.1 Evalueringsmetode

Evalueringen er gennemført som en lærende evaluering. Metodens styrke er, at den ikke blot stiller spørgsmålene: ”hvad er effekten, for hvem og under hvilke omstændigheder?”, men supplerer med spørgsmål som ”hvad virker?”, ”hvad kan gøres bedre?”, ”hvad er der brug for fremover?”.

Evalueringen arbejder overordnet med seks hovedemner:

1. Relevansen og tilfredsheden med Samarbejdsnævnets aktiviteter og virksomhed.
2. Resultater for brugergrupper i Norden og internationalt.
3. Sammenhænge mellem indsatser og effekter for hvert af nævnets prioriterede hovedindsatsområder: Projektbevillinger, Lektorkonferencer og Regionale satsninger.
4. Arbejdet i forhold til beslægtede institutioner, bl.a. med udgangspunkt i ”utredning om Nordiska språkrådet och det nordiska språksamarbetet”.
5. Perspektiver, fordele og ulemper ved nævnets mulige samarbejde med det nye samarbejdsorgan på sprogområdet.
6. Fordele og ulemper ved at lade Samarbejdsnævnets projektbevilling indgå som en del af Nordplus Sprog.

Metodisk har vi anvendt en evalueringsmodel i seks faser. Hver af de seks faser udgør selvstændige forløb, mens delresultaterne er indarbejdet i de efterfølgende aktiviteter.

Evalueringsmodel

Fase 1	Udarbejdelse af evalueringsgrundlag
Fase 2	Dialogmøde med sekretariatet
Fase 3	Dataindsamling, elektronisk spørgeskema, interview
Fase 4	Diskussion og analyse af indsamlet datamateriale
Fase 5	Evalueringsworkshop med referencegruppe og sekretariat
Fase 6	Afreportering

Fase 1: Udarbejdelse af evalueringsgrundlag

Med udgangspunkt i de seks hovedemner er der i dialog med opdragsgiver udarbejdet et detaljeret grundlag for evalueringen. I den forbindelse er der anvendt såvel teoretiske oplæg som praktiske erfaringer fra de tre prioriterede hovedindsatsområder.

I fase 1 er de relevante spørgerammer for kvantitative og netbaserede spørgeskemaer samt kvalitative og personlige interviewguides blevet udarbejdet. Derudover har vi udvalgt interviewpersoner og planlagt en evalueringsworkshop med referencegruppen og sekretariatet. Herudover er temaer for det afsluttende møde med Samarbejdsnævnet indkredset.

Fase 2: Dialogmøde med sekretariatet

På dialogmødet har vi kvalificeret og kvalitetssikret relevante evalueringsværktøjer, herunder foretaget en første identifikation og prioritering af de temaer, spørgsmål og indikatorer, som indgår i skemaer og spørgeguides.

Videre har mødet bidraget til at skabe en fælles forståelse af grundlaget for evalueringen, af dækket problemfelter og prioriteret de væsentligste årsagssammenhænge, ligesom der er udarbejdet en oversigt over interessenter og metoder til udvælgelse af responspersoner.

Fase 3: Dataindsamling, elektronisk spørgeskema, interview

I denne fase har vi udsendt internetbaserede spørgeskemaer og gennemført telefoniske interview. I alt er 291 personer med tilknytning til Nordenundervisningen i Udlandet blevet bedt om at deltage i spørgeskemaundersøgelsen. Personerne er blevet kontaktet på grundlag af oplysninger indhentet fra sekretariatet og fra hvert af de nordiske lande og omfatter både sendelektorer og fastansatte lektorer hovedsagelig på institutter for "nordistik" ved universiteter i udlandet. Oversigten over de personer, som er kontaktet i spørgeskemaundersøgelsen, ses i bilag 6.3.

Som det fremgår af oversigten er der, forårsaget af forskelle i opgørelsesmåderne, en betydelig overvægt i gruppen af lærere og lektorer i norsk.

Videre gælder, at ikke alle adspurgte lektorer er tilknyttet udlandslektorordningen.

Det skal generelt bemærkes, at lektorgruppen er meget bredt sammensat, og at de enkelte lektors arbejdsvilkår er yderst forskellige og i høj grad afhængige af opholdslandet, herunder af den institution, den pågældende virker på.

Ti lektorer – to fra hvert af de fem nordiske lande – er med bistand fra Samarbejdsnævnets medlemmer udvalgt til at deltage i telefoninterviews. Lektorerne er søgt udvalgt, så de dels repræsenterer forskellige faglige erfaringer, dels repræsenterer erfaringer fra varetagelse af Nordenundervisning fra alle dele af verden.

Der er foretaget telefoninterviews med alle ti personer samt med flest mulige af de personer, som lektorerne hver især udpegede som deres "nærmeste samarbejdspartner i opholdslandet".

For at perspektivere de indsamlede data samt teste de udarbejdede analyser er der afholdt samtaler med medlemmerne af den udpegede referencegruppe. De erfaringer, denne gruppes medlemmer har fra deres egen udlandslektorvirksomhed, indgår i dataindsamlingen.

Endelig er der foretaget interviews med alle medlemmer af Samarbejdsnævnet. Nævnets medlemmer har modtaget og haft lejlighed til at kommentere alle arbejdsnotater.

I tilknytning til interviewene er alle interessenter blevet opfordret til at fremsende spørgsmål eller kommentarer via e-mail til evaluators.

Fase 4: Diskussion og analyse af indsamlet datamateriale

Denne fase har bestået af en kvalificering af det indsamlede datamateriale samt efterfølgende gennemførelse af analyse, jf. ovenstående seks hovedemner.

Analyse har identificeret og struktureret problemfelter og fremlagt anbefalinger med henblik på optimering af fremtidige bevillinger.

I dialog med referencegruppen og Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet er der gjort overvejelser over faglige modeller for fremtidige funktioner og for strukturering af indsatserne. En videreudvikling af samarbejdsformer er drøftet med alle relevante partnere, herunder samspil med andre indsatser og initiativer for de målgrupper, der har interesse for Nordenundervisning, både på nationalt, nordisk og internationalt (bl.a. EU-) niveau.

Fase 5: Evalueringsworkshop med referencegruppe og sekretariat

På en evalueringsworkshop med deltagelse af referencegruppen og sekretariatet i november 2003 blev de foreløbige resultater fremlagt med henblik på at opfange flest mulige nuancer og ideer. På workshoppen blev der arbejdet med en første identifikation af relevante samarbejdsformer og nye modeller for indsatser inden for nævnets virksomhed. Der blev taget hensyn til den aktuelle situation både nationalt, nordisk og internationalt. Overvejelserne skulle indkredse værdierne i den nuværende Nordenundervisning samt de problemer, Nordenundervisningen samt nordisk sprog og kulturformidling kunne møde i fremtiden.

Fase 6: Afrapportering

Undersøgelsesarbejdet har resulteret i et kort rapportudkast med inddragelse af alle delundersøgelser og temaer. Resultaterne blev sat ind i en fælles organisatorisk og faglig forståelsesramme. Rapportudkastet er opbygget som et eksempel på den struktur, der bruges i den endelige rapport.

Rapportudkastet er udsendt elektronisk og drøftet kort med Samarbejdsnævnet den 20. november 2003. Samarbejdsnævnet og referencegruppen fik derefter mulighed for at kommentere udkastet inden færdigskrivning af rapporten. Bemærkninger og kommentarer er så vidt muligt medtaget i denne rapport.

Det ligger uden for rapportens rammer at tage stilling til fremtidige løsningsmodeller eller at komme med administrative og politiske anbefalinger.

1.2 Interessenter

Det følgende giver en oversigt over de aktørgrupper, som er blevet interviewet og som er involverede i Nordenundervisningen. Aktørgrupperne repræsenterer viden og indsigt, der er relevant i forbindelse med sprogpoltiske og regionalpoltiske indsatser både unilateralt og multilateralt, bl.a. i Nordisk Ministerråds regi for hvert af de nordiske lande.

De anvendte spørgeguides og svar fra spørgeskemaerne findes i bilaget. Alle interviewede har forud for mødet fået tilsendt en introduktion og spørgeskemaer.

Udlandslektorer

Udlandslektorerne har ansættelse på udenlandske universiteter, normalt inden for de humanistiske fakulteter og på institutter med sprogforskning og -undervisning.² Lektorerne refererer fagligt til en professor – normalt til professorater i nordisk sprog- og litteratur – betegnet ”Nordistik”.

Det er de udenlandske universiteter, som opretter stillinger som udlandslektor. Udgifterne dækkes dels fra universiteternes egne budgetter, dels ved tilskud fra de nordiske, nationale lektoradministrationer. Det pågældende nordiske land har ofte bidraget til oprettelse eller fastholdelse af stillinger ved åremålsbevillinger samt ved ”å støtte lektorerne økonomisk i form af bostedstilskudd og andre støtteordninger”.³ Disse tilskud er nødvendige forudsætninger for, at lektoraterne fungerer.

De samlede nordiske tilskud til lektorordninger og undervisning var i 2002:⁴

Danmark:	10.5 mio. DKK
Finland:	12,55 mio. DKK
Island:	10,5 mio. ISK
Norge:	7 mio. NOK
Sverige:	12 mio. SEK

Vilkår for lektoransættelserne

Stillingerne er åremålsstillinger. Det nordiske land, indenfor hvis sprog- og kulturområde stillingen er opslået, bidrager fagligt i forbindelse med udformning og formidling af opslaget samt besættelse af stillingen.

Der er skiftende praksis i de nordiske lande med hensyn til, hvilke skattefrie bidrag eller flyttebidrag udlandslektorerne tilbydes. Praksis afhænger bl.a. af, hvilke lande lektorerne er bosiddende i. Forholdet mellem det lokale lønniveau for universitetslektorer og de lokale leveomkostninger tages i betragtning, når ”bostedstilskuddet” fastlægges.

Udover de udstationerede lektorer underviser en lang række lokale lektorer i nordiske sprog og samfundsforhold. De betragtes som tilknyttet det nordiske ”Udlandslektornetværk”.

Hertil kommer enkeltpersoner, personer på forelæsningsturne eller foredragsholdere, der udsendes ad hoc for korte perioder.

² Oplysninger fra NMR, Samarbejdsnævnets medlemmer og interview samt spørgeskemaundersøgelser blandt lektorerne.

³ Præcisering fra Norge

⁴ Se nærmere på faktaskemaet bilag 6.1 og på de nationale hjemmesider (afsnit 1.2)

Det er vanskeligt at lave en samlet oversigt over antallet af ”sendelektorer”, ”udlandslektorer” og ”undervisere i udlandet i nordistik” for de nordiske lande. Men det faktaskema, der er udarbejdet i forbindelse med undersøgelsen (bilag 6.1) sandsynliggør, at Samarbejdsnævnet i alt har kontakt til ca. 200 sendelektorer, knap 2000 undervisere i nordistik samt ca. 250 universiteter.

Myndighedsudøvelsen, ansvaret og indflydelsen på den virksomhed, som ”netværket” udøver, ligger på:

- De universitetsafdelinger, lærestole og nationale myndigheder, som udlands-lektorerne refererer til.
- De nordiske, nationale myndigheder, som bistår med afklaring af funktionsbetingelser og stillingsbesættelser.
- De nordiske, nationale faglige miljøer, som understøtter opgavevaretagelsen.
- Samarbejdsnævnet og andre fælles nordiske myndigheder og miljøer, som direkte eller indirekte understøtter og inspirerer opgavevaretagelsen.

Udlandslektorenes virksomhed og vilkår er afhængige af udviklingen i nationale og internationale aftaler, senest af vedtagelsen af Bologna-erklæringen, og løbende af justeringerne af aftalerne om lektoratudveksling inden for EU.

De lektorer, som har besvaret spørgeskemaet, angiver at de har opholdt sig i udlandet i 1 – 35 år. Ansættelserne som sendelektorer er dog på åremål (normalt 2 – 6 år, undtagelsesvis 1-årige kontrakter), og 35 års udlandsophold er absolut et undtagelsestilfælde. I Danmark kan sendelektorerne ikke bevare det danske tilskud ud over 6 års ansættelse. De vender normalt hjem efter 3-6 år.

Udlandslektorenes faglige forudsætninger dækker alt fra læreruddannelse til doktorgrad. Fra dansk side udsender man dog ikke folk, der udelukkende har en lærereksamen. Kravet er en kandidatgrad eller lignende. Norge ”krever i utgangspunktet embetseksamen av høyere grad, fortrinnsvis med nordistikk og norsk som andrespråk i fagkretsen.”

Lektorerne er ansat alene, eller de indgår i samlede faglige miljøer sammen med lektorer fra andre nordiske lande.

Udlandslektorenes samarbejdspartnere

Udlandslektorerne er blevet bedt om at udpege deres nærmeste samarbejdspartnere i opholdslandet og deres samarbejdspartnere i Norden.

Der er gennemført telefoninterview med de samarbejdspartnere i opholdslandet, som de interviewede har oplyst. Samarbejdspartnerne er oftest:

- En faglig kollega, en professor eller en administrator på instituttet eller universitetet.
- En nordisk kollega på universitetet.
- En kollega, som underviser i samme nordiske sprog- og kulturområde i opholdslandet.
- En nordisk eller faglig kollega i opholdslandet, bl.a. på ambassaden eller i undervisnings-/videnskabsministeriet.

- Udlandslektorer ansat i andre lande.

Flere af de nordiske udlandslektorer angiver, at de holder tæt kontakt til faglige og administrative miljøer i deres hjemlande. For eksempel har ”flera av de svenska lektorena regelbunden kontakt med SI, både i administrativa och pedagogiska frågor”.

Samarbejdspartnerne i lektorenes hjemlande er normalt:

- Myndigheder, der yder bistand til værtsuniversiteterne i ansættelsesprocessen og til lektorerne i udstationeringsperioden.
- De faglige miljøer og institutioner, som udlandslektorerne har deres ”grund-ansættelse” i og referenceramme til.
- Myndigheder med ansvar for tilladelser til studieophold for udenlandske studerende, herunder meritoverførsel.

Udlandslektorerne refererer kun sjældent til deres kontakt med Samarbejdsnævnet. Et typisk svar er: ”kontakten har været minimal, bortset fra en konference i ny og ne merker jeg ikke noe til dere”. Mindre end 25% af de, som har besvaret spørgeskemaet, har uddybet deres syn på Samarbejdsnævnets virksomhed. Hovedparten svarer ”vet inte” til betydningen af kontakten.

Det skal her bemærkes, at Samarbejdsnævnet og Nordisk Ministerråd ikke ”reklamerer” for sin virksomhed. Lektorerne kan derfor godt betjene sig af funktioner eller initiativer, som stammer fra Samarbejdsnævnet, uden at være bevidste om, hvem der står bag. Dog tyder alt på, at lektorerne har et klart billede af, hvad de nationale lektoradministrationer beskæftiger sig med.

Samarbejdsnævnets medlemmer

Hvert af de nordiske lande udpeger et medlem og en suppleant til Samarbejdsnævnet. Funktionsperioden er fire år. Nævnets nuværende medlemmer har 1 – 10 års anciennitet og for enkeltes vedkommende mere end 20 års tilknytning til sagsområdet.

Medlemmerne er placeret i forskellige funktioner og ved forskellige myndigheder i hvert af landene.

I Norge hører virksomheden ind under Udenrigsministeriet, i Sverige er SI tilknyttet Udenrigsdepartementet, i Danmark hører virksomheden ind under Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling, mens ordningerne i Finland og Island varetages af institutioner med operationelt ansvar for international udveksling og samarbejde (Sigurdur Nordals Institut og CIMO). Disse institutter er tilknyttet Undervisningsdepartementerne.

Medlemmerne har forskellige faglige baggrunde med fokus på forvaltning, sprogfaglighed, uddannelse eller forskning.

Medlemmerne har ansvaret for faglige, internationale og nationale udviklinger på områder, som knytter sig til internationalisering af universitets-, forsknings- og udvekslingssamarbejder. De har mulighed for at anvende meget forskellig tid på virksomheden i og i nær tilknytning til aktiviteter i Samarbejdsnævnet – fra få timer månedligt og til flere timer hver dag.

Medlemmerne arbejder i nationale organisationer, som har forandret sig væsentligt i de foregående år. Der er sket en tydeligere opdeling af arbejdet i:

- praktisk og fagligt arbejde
- operationelt, administrativt og organisatorisk arbejde
- strategisk og samarbejds-mæssigt arbejde samt
- politisk arbejde

Disse opdelinger kommer til udtryk ved en stigende outsourcing af opgaverne samt et øget behov for strategiske koordineringer. Kravene til decentralisering og operationalisering af politiske målsætninger bliver på alle nationale niveauer fulgt af krav om samarbejde, dokumentation af resultater og øget effektivitet.

Medlemmerne af Samarbejdsnævnet kender indgående de krav, som møder Nordenundervisningen både i de lande, hvor den foregår, og i Nordisk Ministerråd. Man er opmærksom på, at man på fællesnordisk niveau "bør søge at se Nordenundervisning og udlandslektorsystemet som en del af nordisk politik over for resten af verden" ved at "danne rammen for fællesnordiske funktioner, hvor ét land ikke kan løfte opgaven alene".

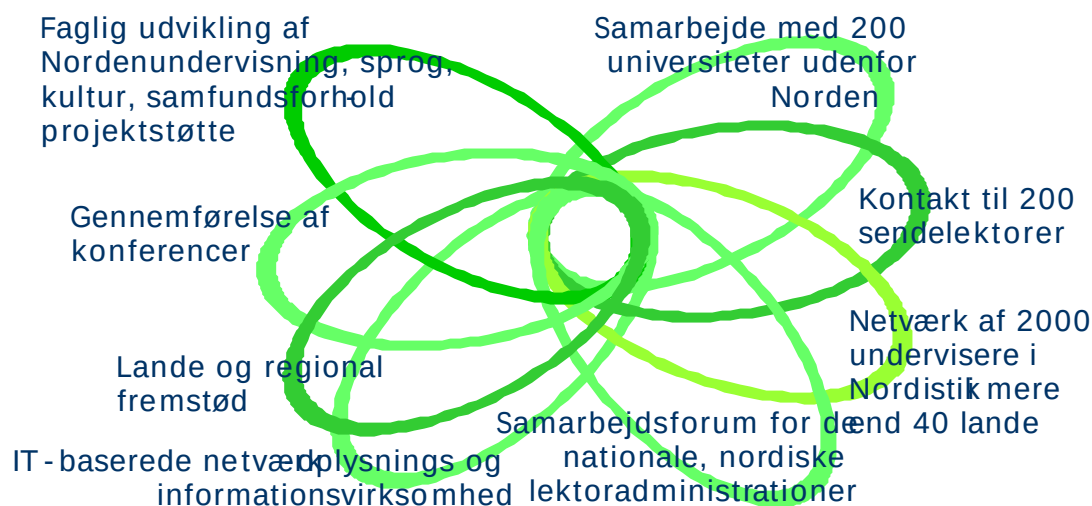
Andre aktører

Der er knyttet en lang række øvrige aktører til de mangfoldige aktiviteter, som foregår i regi af Nordenundervisningen. Det er aktører på nationalt niveau i hvert af de nordiske lande. Det kan være faglige interessegrupper, forskningsnetværk, kulturelle miljøer samt NGO-miljøer. Hertil kommer tilsvarende miljøer, formelle og uformelle i de lande, hvor lektorerne opholder sig.

I det omfang det har været muligt, har evaluator gennemført korte interviews med sådanne aktører. Dette er sket for at belyse aktuelle aktiviteter samt de muligheder og problemer, der eksisterer for den fortsatte udvikling af Nordenundervisningen.

1.3 Samarbejdsnævnet - aktiviteter og budget

Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning arbejder med en bred vifte af aktiviteter og samarbejdsflader, illustreret som følger:

De primære områder af relevans for denne evaluering er:

- Projektbevillinger
- Lektorkonferencer
- Regionale satsninger

Hertil kommer arbejdet med informationsvirk-somhed, som er under udvikling. Denne virk-somhed knytter sig bl.a. til udnyttelse af Internettet som redskab til kontaktdannelse og samar-bejde mellem lektorerne samt til orientering om initiativer og aktiviteter til offentligheden i Nor-den og i de lande, som er omfattet af lektorordninger. Den internetbaserede informationsvirk-somhed er under hastig udvikling i hvert af de nordiske lande.⁵

Samarbejdsnævnet disponerede i 2001⁶ over et budget på 1.2 mio. DDK (grundbudgettet er knap 1,0 mio. DDK årligt fra 2000 – 2002). Det samlede budget for kultursektoren i NMR udgjorde til sammenligning 145 mio. DDK⁷ i 2002. Samarbejdsnævnet disponerer normalt over ca. 0,75% af det samlede kulturbudget.

⁵ Se bl.a. Icelandic Online, som åbnes i januar 2004, og Nordisk Ministerråds informations- og fagtjenester på www.norden.org.

⁶ Dette år er valgt som eksempel, fordi virksomheden er generelt repræsentativ og veldokumenteret.

⁷ Kilde: referat af møde 3/2001 af 29.11.2001

Nævnets virksomhed retter sig mod samtlige nordiske lektorer i udlandet:

- omkring 200 sendelektorer
- knap 2000 undervisere i nordisk sprog og kultur samt
- nordisk orienterede undervisningsmiljøer på godt 250 forskellige universiteter verden over.

Løseligt anslået repræsenterer netværket 1600 årsværk til en anslået værdi af knap 500 mio. DKK, som hovedsageligt betales af de lande og universiteter, som ansætter lektorerne.⁸

Hertil kommer de budgetter til støtte for lektorenes virksomhed (årligt i alt godt 40 mio. DKK⁹), som hvert af de nordiske lande har afsat. Disse midler går blandt andet til finansiering af undervisningsmateriale, formidling af litteratur samt støtte til projekter og fremstød i landene.

Som tidligere nævnt er det danske budget for støtte til lektorvirksomheden i 2002 ca. 10,5 mio. DKK til 30 lektorer. Det finske budget er på 12.55 mio. DKK, det svenske på 12 mio. SEK, det norske på 7 mio. NOK og det islandske på 10,5 mio. ISK årligt. Derudover giver eksempelvis Island bevillinger, som betyder, at udenlandske studerende kan komme til Island på bl.a. sommerkurser. Beløbene hertil er i Island større end beløbene til støtte af undervisning i islandsk i udlandet. Der er også afsat midler til et internetbaseret program i islandsk, som retter sig mod udenlandske studerende.

Ansvar for udlandslektorerne er placeret hos lektoradministrationerne i Norden. Via de adresselister, som lektoradministrationerne stiller til rådighed for NMR's sekretariat, har sekretariatet kontakt til lektorerne. Til gengæld formidler NMR invitationer m.m. til lektorerne og bidrager økonomisk til fællesnordiske initiativer. Samarbejdsnævnet fungerer som et samarbejdsnævn for lektoradministrationerne og som fælles ramme for koordineringen af nationale indsatser.

Støttede projekter

Nævnet medvirkede i perioden 2001 til at gennemføre følgende projekter:

- udenlandske projekter, der var tværfaglige, organisatoriske og indholdsmæssigt "af god" kvalitet samtidig med, at de involverede så mange nordiske lande som muligt. Projekterne blev gennemført inden for seks tematiske områder. Projekterne blev tildelt bevillinger på mellem 25.000 og 70.000 DDK.
- en konference for nordiske lektorer i udlandet
- to lande- eller kontinentsatsninger
- en række informationsaktiviteter

⁸ Beregningerne tager udgangspunkt i det samlede antal årsværk, som Samarbejdsnævnets medlemmer skønner, er tilknyttet aktiviteterne. Den akademiske indsats er omregnet til den værdi, som en tilsvarende indsats i 2002 vil have, hvis den er udført ved nordiske universiteter. Et akademisk årsværk er regnet lig 300.000 DKK, hvad der er absolut i underkanten ud fra gennemsnitslønningerne.

⁹ Se bilag 6.1

I udvælgelsen foretog nævnet en grundig sagsbehandling af ansøgninger, indstillinger og henvendelser. Nævnets fem medlemmer (et fra hvert af de nordiske lande) og Ministerrådets to sekretariatsmedarbejdere drøftede eksempelvis redegørelser om undervisning i nordiske sprog ved universiteterne (i de nordiske lande), sproglige faktorer i forbindelse med mobilitetsspørgsmål, forholdene for lektorer i konkrete lande, "sendelektorer", sprogteknologi, årsrapport om sprog i Norden samt kommenterede Nordmål-programmet.¹⁰

Samarbejdsnævnets aktiviteter foregår inden for rammerne af Nordisk Ministerråd, som stiller sekretariatsbetjening til rådighed. Samtidigt stræber sekretariatet efter at koordinere initiativerne i forhold til de øvrige indsatser på kultur- og sprogområdet.

Den aktuelle udvikling i sekretariatet går – som i alle de nordiske nationale forvaltninger – mod øget vægt på policy og strategi. De konkrete opgaveløsninger lægges ud på de nordiske nationale niveauer og styres efter målsætninger, retningslinier og krav om løbende dokumentation og evaluering. Disse krav er indarbejdet i de åremålskontrakter om outsourcing, der indgås med de relevante faglige og driftsmæssige miljøer.¹¹

Hensigten med omlægningerne er at øge kvaliteten af opgaveløsningerne ved at lade den foregå i sammenhænge, hvor de nødvendige faglige og organisatoriske forudsætninger er til stede. Samtidig sigter man mod at frigøre ressourcer både hos de faglige eksperter, hos det administrative personale i sekretariatet og på det politiske niveau til varetagelse af de centrale opgaver. Sekretariatets rolle er, i samspil med formandskaberne, at fremme sammenhæng og kvalitet i opgaveløsningen.

Disse krav rammer også den sekretariats-, service- og støttefunktion, som knytter sig til Samarbejdsnævnets virksomhed, ligesom de har ramt den tilsvarende funktion for Nordplus Sprog.

1.4 De nationale ordninger – kort beskrivelse

De nationale ordninger varierer. Som uddybende eksempler følger hermed korte beskrivelser af de finske og svenske ordninger. De øvrige ordninger er detaljeret beskrevet på følgende hjemmesideadresser:

Danmark: www.vtu.dk

Island: www.nordals.hi.is

Norge: www.norgesportalen.dk

CIMOs stöd till finskundervisning i utlandet

Finlands Undervisningsministerium har från början av 1960-talet främjat studier i finska språket och finländsk kultur vid utländska universitet. Ursprungligen baserade sig utlandslektoraten ofta på bilaterala kulturavtal.

Centret för internationellt personutbyte CIMO, som lyder under undervisningsministeriet ansvarar för verksamheten i Finland. Som rådgivande nämnd fungerar UKAN, delegationen för

¹⁰ Kilder: referater fra 2001

¹¹ Se bl.a. forløb vedrørende omlægning af Nordplusprogrammerne og Skoledataprojektet i 2002/2003.

studier i finska och finländsk kultur vid utländska universitet. Den består av tio experter från olika universitet plus en från Forskningscentralen för de inhemska språken. Delegationens sekretariat bildar en verksamhetsenhet vid CIMO.

Finskundervisning bedrivs nuförtiden vid drygt 100 universitet i 30 länder runt om i världen. Beroende på universitet undervisas finska vid olika institutioner. Ofta ges finskundervisningen vid institutionen för fennougristik. Finska undervisas också vid institutionerna för allmän språkvetenskap, skandinavistik, slavistik, moderna språk osv. Ämnets ställning varierar från huvudämne till valfritt ämne.

Med särskilda arbetskontrakt är 26 universitetslärare knutna till CIMO som dessutom stöder ekonomiskt finskundervisningen i form av lokalt undervisningsstöd vid tio universitet. Föreskrifterna om universitetslärare i finska språket och finländsk kultur vid utländska universitet utgör grunden för anställningsförhållandena.

Arbetsavtal ingås oftast för ett år, men de kan förnyas till max fem år för lektorer och max tre år för gästprofessorer. I allmänhet har en utlandslektor arbetsavtal både med CIMO och det mottagande universitetet. Lönen består av den sk. hemlönen och den lokala lönen som universitetet betalar. Därtill betalar CIMO rese- och flyttningsbidrag samt speciella tillägg för medföljande familjemedlemmar.

Kompetenskraven är fil.mag.-examen (med studier i finska språket eller finsk-ugriska språk) för en lektor samt fil.lic. eller fil.dr.-examen för en gästprofessor. Studier i inhemsk litteratur, kultur, historia osv. är önskvärda. Dessutom förutsätts erfarenhet av undervisning i finska som främmande språk samt kunskaper i det mottagande landets språk.

CIMO, www.cimo.fi stöder studier i finska vid utländska universitet på följande sätt:

- ger experthjälp genom att assistera universitet bl.a. vid val av lärare.
- sänder gästlärare (professorer, lektorer eller språkassistenter) och praktikanter samt ordnar intensiva undervisningsbesök för finländska universitetslärare.
- beviljar ekonomiskt understöd enligt övervägande.
- ordnar sommarkurser under Nordkursprogrammet i Finland vid finska universitet (årligen 250 deltagare), som CIMO betalar.
- beviljar stipendier för studier och forskning i finska vid finländska universitet.
- erbjuder studerande praktikplatser i Finland.
- ordnar studiedagar och konferenser i Finland, regionala möten utomlands, introduktionskurser för nya lärare och fortbildning för utländska lärare.
- bistår universitet med material (fack- och skönlitteratur, tidningar, läromedel, AV-material, osv.).
- håller kontakt med målgrupper och informerar dem, t.ex. med informationsbroschyrer och e-post samt erbjuder lärare och studerande ett eget extranet på CIMOs webbtjänst.

Viktiga samarbetspartner är inhemska och utländska universitet, Finlands beskickningar och kulturinstitut utomlands, Informationscentralen för Finlands litteratur och andra institutioner som främjar finländsk kultur.

Svenska institutets stöd till svenskundervisning i utlandet

En av Svenska institutets huvuduppgifter är att stödja undervisningen i svenska som främmande språk vid universitet och högskolor utomlands. Genom att skicka läromedel till de utländska universiteten och anordna konferenser och kurser för lärare och studerande i och utanför Sverige bidrar SI till att ge ökad kunskap om Sverige i utlandet. Svenska institutet ansvarar även för förmedlingen av cirka 70 lektorat i svenska utomlands.

Svenskundervisning bedrivs vid drygt 200 universitet i 42 länder runt om i världen, dock ej i Afrika. Störst utbredning har den akademiska svenskundervisningen i Finland, USA, Tyskland, Ryssland, Polen och de baltiska länderna. Svenska ingår ofta som en del av examen i germanska språk, Skandinavistik eller motsvarande. Undervisningen bedrivs till största del av icke-svenskar.

Svenska institutet, <http://www.si.se/Svenskundervisn/256.cs>

- utlyser ca 15 lektorstjänster i svenska som främmande språk varje år. Lektorerna utses slutgiltigt och anställs av respektive utländskt universitet. SI betalar således inga löner. De lektorer som är förmedlade via SI får ett årligt rese- och expensbidrag, dock under högst sex år.
- stöder undervisningen i svenska vid ca 200 universitet med läromedelsservice, dvs bokgåvor, tidningsprenumerationer, utlåning av AV-material m m, samt ger information om relevanta läromedel.
- publicerar läromedlet "Svenska utifrån", ett nybörjarmaterial i svenska som främmande språk som i första hand är tänkt för studerande i utlandet.
- arrangerar och bidrar till finansieringen av konferenser för svensklärare utomlands.
- anordnar varje sommar ett tiotal kurser i svenska språket och kulturen för utländska studenter, översättare, forskare, lärare och kulturarbetare. Kurserna arrangeras i samarbete med svenska folkhögskolor. SI erbjuder även ett antal friplatser till kurserna, framför allt till studerande från Central- och Östeuropa.
- förmedlar årligen ca 130 platser för en termins studier vid svensk folkhögskola. Dessa folkhögskolestipendier är avsedda för svenskstuderande vid utländska universitet och högskolor. Dessa aktiviteter passerar godkända i f.eks. Nordplus Voksen programmet från januari 2004.

SI:s nämnd för svenskundervisningsfrågor består av åtta experter från olika relevanta institutioner och fungerar som ett rådgivande organ.

2 Begreber og tilgange

Dette kapitel introducerer og præciserer de mest centrale begreber, som anvendes i arbejdet med Nordenundervisningen. Herudover præsenteres de metoder og praktiske tilgange, som anvendes i undervisningen og i forbindelse med øvrige aktiviteter.

2.1 Begreber

Med henblik på at skabe et klart og entydigt grundlag for videre analyse og debat er det vigtigt at belyse de forskellige centrale begreber og tilgangsvinkler, som bruges i forbindelse med Nordenundervisningen.

I vores evalueringsarbejde har vi oplevet, at flere ord og begreber bruges forskelligt, og at det lidt indforståede miljø omkring Nordenundervisning til tider kan foranledige til, at 'man tror, man taler om det samme', uden dette nødvendigvis er rigtigt.

En del af årsagen hertil er naturligvis, at den samlede virksomhed omfatter flere kulturer og sprog, og at såvel begreber og deres mening som forskellige måder at organisere aktiviteterne på spiller ind her.

Nordenundervisning

Nordenundervisning foregår i de mange lande under meget forskellige vilkår. Den sker med bidrag fra mange arbejdsgrupper og aktører. Det er i høj grad landene, som bestemmer vilkårene.

De økonomiske vilkår søges "udjævnet" med bl.a. bopælstilskud fra de nationale myndigheder i Norden, som har ansvar for samarbejdet med nordistik-/skandinavistik-miljøene i udlandet og som "udsender" lektorerne.¹²

De faglige og funktionsmæssige vilkår i opholdslandet kan påvirkes af en nordisk samordningsindsats, som det bl.a. for nylig skete i et land, hvor "nedleggelse av skandinavistikkstudiet ved et universitet ble avverget bl.a. på bakgrunn av de nordiske ambassadørers felles brev til vedkommende myndigheter". Også i Frankrig foregik i 2001 en lignende intervention fra norsk side, ligesom et tilsvarende indgreb er sket for de svenske lektorer.¹³

¹² Hvert land har sine regler og traditioner, sammenlign f.eks. vilkår for finske og svenske udlandslektorer (se tidligere afsnit om lektorernes profil og baggrund).

¹³ Fremstødet i Frankrig var norsk enegang med moralsk støtte fra Island. Udfaldet gjaldt imidlertid i sidste ende samtlige nordiske lektorer.

Projektbevillinger

Projektbevillingerne¹⁴ - også kaldet lektorbevillinger - dækker i 2003 ca. 1/3 af budgettet eller knap 300.000 DKK og indkalder og behandles to gange årligt.

I november 2001 blev der uddelt bevillinger på mellem 5.000 og 40.000 DKK, i april 2002 på mellem 50.000 og 100.000 DKK. Projekterne beskrives som "kulturmanifestationer med nordisk fortegn, som lektorerne tager initiativ til".¹⁵

Nævnet bemærker i sin virksomhedsplan 2003 – 2005, at det "i de seneste to år har modtaget for få ansøgninger". På det grundlag besluttede man i september 2001 at "kigge på alternative muligheder for administration og information". Man var her opmærksom på "Den sprogpoltiske referencegruppens forslag til at søge samordning af sprogindsatserne".

Projekterne skal fremme samarbejdet mellem de lektorer, som underviser i nordiske sprog ved udenlandske universiteter. I 2003 åbnedes, inspireret af finske erfaringer, en mulighed for, at universiteter kan søge om støtte til gæsteforelæsninger. For 2003 angiver Samarbejdsnævnet, at man har "alt for mange gode ansøgninger".¹⁶

Medlemmer af referencegruppen beskriver ansøgningsprocessen som relativt smidig. Det er let for lektorer med forskellig nordisk baggrund at søge, selvom de befinder sig forskellige steder i verden. Dog mener enkelte af referencegruppens medlemmer, at der efter deres erfaring kan være sprogproblemer i ansøgningsproceduren for lektorer med finsk- eller islandssproget baggrund. De pågældende mener, at det kan begrænse disse gruppers deltagelse i fælles projekter.

Samarbejdsnævnets medlemmer oplyser modsat, at de via de nationale lektorkomiteer har opfordret også finske og islandske lektorer til at indgå i ansøgningssamarbejder. De fremhæver, at ansøgningsskemaet for projekter også findes på finsk.

Projekternes slutrapportering videreformidles af Samarbejdsnævnet, som også fremhæver, når nationale indsatser indgår.¹⁷

Lektorkonferencer

Konferencerne omfatter godt 1/3 af årsbevillingen (DKK 355.000 – DKK 466.000). Konferencerne er faglige og regionale med 60-80 deltagere. Fra 2003 afholdes de hvert andet år, og der afholdes forelæsningsstume hvert andet år.

Referencegruppen beskriver konferencerne som en "mycket viktig verksamhetsform", hvor det har været muligt for Samarbejdsnævnet at "föra fram den samnordiska dimensionen vid sidan av den nationella" og at bringe "lektorer, som ofte arbejder ensomme og lokalt, sammen".

Der foreligger kortfattede, skriftlige evalueringer af konferencerne. Der er ingen klar beskrivelse af, hvordan oplæg og resultater videreformidles til de øvrige lektorer.

¹⁴ Se virksomhedsplan 2003 – 2005, af 17.06. 2002

¹⁵ Virksomhedsplan 2003-2005

¹⁶ Citat, rådsmedlem

¹⁷ Referat af møde 1/2002 pkt. 5

Regionale satsninger

1/3 af årsbevillingen afsættes til ”større, sammenhængende regionale satsninger for at styrke samarbejdet mellem Nordenundervisere og institutioner”.

Referencegruppens medlemmer betegner denne aktivitetstype som den mest problematiske. De fremhæver, at hvert land har sin nationale strategi. Det er problematisk og kan føre til unødigt konkurrence og ressourcespild. Derfor støtter de tanken om fællesnordiske regionale satsninger på strategisk udvalgte områder. Fællessatsninger øger den nordiske synlighed, som det f.eks. er sket i USA, Japan eller som foreslået i Kina. En koordinering i NMR's og Samarbejdsnævnets regi vil, efter referencegruppens opfattelse, også kunne være en nyttig koordinering af indsatserne i forhold til fællesnordiske kultur- og erhvervsfremstød.

Nævnet bemærker selv i mødereferat af oktober 2001, at man bl.a. bør ”redegøre for de forventede kortsigtede effekter samt forventet langsigtet effekt. Der skal tydeliggøres, hvordan satsningen indgår i forhold til nationale prioriteringer.”

Som eksempler på varige resultater af sådanne satsninger har interviewede medarbejdere omtalt indsatserne i USA og i Normandiet, Frankrig, som meget vellykkede, bl.a. fordi de resulterede i blivende (lokale og lokalt finansierede) netværk. Det samme gælder ”Nordischer Klang” i Greifswald, der beskrives som en langsigtet og vellykket fællesindsats.

Et eksempel fra USA er ”Modern Vikings: Scandinavian Initiative for Alaska, The Pacific Northwest and Western Canada supported by The Nordic Council of Ministers, 2002 – 2005.” Dette er den anden satsning i rækken. Kontrakten for indsatsen er på DKK 200.000 pr. år i 3 år, og den er indgået med The Department of Scandinavian Studies, University of Washington. Projektet afsluttes 31.12.2005.

Den første USA-satsning er blevet udførligt rapporteret. Evaluator har ikke haft lejlighed til at se delrapporter, men venter, at der udarbejdes en afslutningsrapport som ved den foregående satsning.

Evaluator har gennemset ”On Scandinavian Tracks: Symposium on Nordic Societies and Culture in Japan, November 2001.” Aktiviteterne fandt bl.a. sted på Tokai og Osaka University for udenlandske sprog, på Waseda Universitetet og på den svenske ambassade i Tokyo. Også den finske og islandske ambassade hjalp med at gennemføre satsningen. NMR's sekretariat var involveret i begrænset omfang. Evaluator har ikke set evalueringer eller en analyse af effekten af aktiviteterne.

2.2 Metodiske og praktiske tilgange til aktiviteterne

Nordenundervisning er undervisning i nordisk sprog, litteratur, kultur, samfundsforhold og historie. Undervisningen knytter sig normalt til forskningsmiljøer. Den tager udgangspunkt i et af de nordiske sprog eller lande og inddrager emner, som kan perspektivere og kvalificere undervisningen. Undervisningen foregår inden for de højere uddannelser og har tilknytning til aktuel forskning i Norden og i særlige tilfælde til forskning på udenlandske universiteter.

Samarbejdsnævnets støtte til denne undervisning omfatter nedenstående indsatser, som efterfølgende belyses yderligere.

- Sprogundervisning, udgangspunkter og perspektiver

- Fremmedsprog
- Nabosprog
- Kommunikation, litteratur og lingvistik
- Nordenundervisning

Sprogundervisning, udgangspunkter og perspektiver

Udlandslektorerne er for hovedpartens vedkommende ansat til at varetage undervisning i og formidling af nordisk sprog og kultur. Sprogundervisningen indeholder:

- Fremmedsprogsundervisning (for lektorer ansat uden for Norden og for alle lektorer, som underviser i islandsk og finsk) samt
- Nabosprog (for lektorer ansat i skandinaviske sprog i andre skandinaviske lande).

I undervisningen indgår – foruden sprog – litteratur og kulturformidling. I en række sammenhænge er målet for de studerende at tilegne sig færdigheder i et bestemt af de nordiske sprog for senere at kunne virke som tolk eller oversætter. I andre sammenhænge er målet i højere grad at opnå indsigt i nordisk kultur og nordiske samfundsforhold med henblik på virksomhed som f.eks. journalist, underviser eller erhvervsudøver.

Interessen kan, efter oplysninger i interviewene, komme fra de studerendes møde med et forfatterskab, et populært musikstykke, en film eller fra personlige møder.

Undervisningen kan være et isoleret kursus eller et point- og meritgivende modul i en samlet uddannelsesplan inden for især de humanistiske, filosofiske og samfunds-faglige fakulteter.

Udtrykt i de kvalitative interview opfatter udlandslektorerne og de nordiske administratorer af samarbejdsprogrammerne virksomheden som en “ambassadørfunktion” med meget langsigtede perspektiver.

Undervisningen formidler nordisk litteratur og kultur direkte til en udvalgt og opmærksom gruppe med stor interesse for nordiske værdier, historie og samfundsforhold. I Sverige vurderes det, at 30 – 40.000 studerende årligt har kontakt til de svenske udlandslektoreres virksomhed.¹⁸ Det totale antal studerende, som læser samtlige nordiske sprog, anslås til 50 – 60.000.

Den samlede lektorgruppe i “Nordistik” repræsenterer derfor en væsentlig kontaktflade til udenlandske personer, som udviser en særlig interesse for Norden. Gennem Samarbejdsnævnet har NMR direkte kontakt til “nordistik-/skandinavisk miljøerne ved højere læresteder som sådanne”.¹⁹

¹⁸ Se bilag 6.1, faktaskema

¹⁹ Præcisering fra det norske medlem af Samarbejdsnævnet

Fremmedsprog

Fremmedsprog dækker undervisning i nordisk sprog for udlændinge. Undervisningen foregår ved universiteter i udlandet. Det er, sammen med Nordenundervisning, udlandslektorenes hovedopgave.

De studerendes hensigt med at lære nordiske sprog som fremmedsprog er at tilegne sig forudsætninger for at kunne forstå eller indgå i faglige og daglige samspil med virksomheder, fagmiljøer og mennesker i Norden. For enkelte studerendes vedkommende drejer det sig også om at tilegne sig forudsætninger for at kunne studere ved et universitet i Norden.

Der findes evaluator bekendt ingen samlet, nordisk oversigt over, hvor mange der læser nordiske sprog som fremmedsprog eller andetsprog. I svensk sammenhæng gennemfører SI hvert år "redogörelser" for de 200 udenlandske institutioner (universiteter), som SI har fast kontakt med. Redegørelserne publiceres på SI's hjemmeside (www.si.se) under "Svenskundervisning i utlandet".

Nabosprog

Nabosprogsundervisningen retter sig mod undervisning i skandinaviske sprog i de skandinaviske lande, f.eks. dansk i Norge, norsk i Sverige og svensk i Danmark.

Dele af undervisningen er fastlagt i de nationale læseplaner bl.a. som del af modersmålsundervisningen. Både sprogpolitisk og forskningsmæssigt drøftes, i hvilket omfang denne undervisning er under pres i forhold til fremmedsprogsundervisningen i Norden.²⁰ Nabosprogsundervisningen ses af flere af de interviewede som modvægt mod den øgede indflydelse af bl.a. engelsk i nordiske ungdomsmiljøer.

Med nabosprogsundervisningen følger kendskab til aktuel og traditionel nordisk litteratur, som beskriver livsformer, nordiske værdier og nordiske tilgange. Udlandslektorer i de andre nordiske lande underviser reelt i nabosprog og/eller andetsprog. Når der kan tales nationale sprog på bl.a. Nordisk Ministerråds møder, skyldes det beherskelsen af nabosprog.

Kommunikation, litteratur og lingvistik

I dialog med lektorer og Samarbejdsnævn er der blevet skelnet mellem forskellige undervisningsmæssige og forskningsmæssige tilgange til sprog- og kulturformidlingen. Hensigten har været at fremme en mere præcis drøftelse, som kan skabe et klart billede af virksomhedens indhold og perspektiver. I drøftelserne blev følgende temaer taget op:

- Nutidssprog og litteratur
- Historisk sprog og litteratur
- Sprogpædagogik og kommunikation
- Sprogforskning - lingvistik.

²⁰ Se rapporten "Undervisning i Nordens språk och litteratur vid universitet och högskolor i Norden", Hannesdottir og Mose, December 2002

Nordenundervisning

Begrebet "Nordenundervisning" blev diskuteret med medlemmer af referencegruppen. Spørgsmålet var, hvordan fagområdet eller aktiviteten "Nordenundervisning" kan forstås og beskrives. "Nordenundervisning" findes ikke som egentligt akademisk fag.

En beskrivelse tager derfor udgangspunkt i de aktuelle aktiviteter, som indgår i arbejdet på institutterne for Nordistik på de udenlandske universiteter. Beskrivelsen kan inddrage overvejelser over udviklingen af undervisningsområdet og dets fremtidige indplacering i universitets- og uddannelsesmiljøet.

Den konkrete undervisning og virksomhed, som udlandslektorerne aktuelt forestår, er undervisning i et nationalt, nordisk sprog, som giver adgang til dybere forståelse af litteratur, historie og samfundsforhold i det pågældende nordiske land. Med det som indgang viser de studerende interesse for tværgående nordiske temaer, som kan være bundet sammen fagligt eller tematisk, f.eks. med udgangspunkt i en central nordisk kulturpersonligheds (f.eks. en forfatters) virksomhed.

Denne virksomhed kan være foregået i flere nordiske lande og udgør derfor en tilgang fra det nationale til det nordiske. Nysgerrighed efter uddybende forståelse af værker skabt af nordiske filminstruktører, komponister eller kunstnere, som arbejder med formsprog (design, billedkunst, arkitektur), kan også danne grundlag for undervisningstemaer.

Nordenundervisning kan beskrives som et samlebegreb, som løfter det enkelte undervisningstema og den enkelte lektors indsats op til et fællesnordisk niveau, der kan sættes i relief til anglosaksiske eller frankofile tilgange, værdier og forståelser, kultursyn og samfundssyn.

Begrebet Nordenundervisning tydeliggør den enkelte lektors grundlag og potentiale for at fungere som kulturambassadør med et fællesnordisk "mandat", som gør det attraktivt for en udenlandsk myndighed at ansætte og samarbejde med akademisk personale fra et nordisk land.

Nordenundervisningen er altså betydeligt mere omfattende end sprogundervisning. Undervisningen har i høj grad karakter af kulturundervisning og -udvikling af mødet med en nordisk dannelsesdimension.²¹

Det faglige indhold af lektorenes virksomhed har udgangspunkt i sprogfaglighed. Det har udviklet sig i takt med forandringen af faglighedsbegreberne inden for sprog og sprogundervisning. Kulturelle og samfundsfaglige temaer er blevet mere fremtrædende. Derfor repræsenterer udlandslektorerne en stadig bredere vifte af kandidatgrader. De kan danne faglige netværk mellem et stigende antal forsknings- og fagmiljøer i og udenfor Norden.

Bevidstheden om disse forhold og muligheder har været skiftende og inddraget i drøftelser om betydningen af virksomheden - og i bilaterale og fællesnordiske aftalegrundlag med lande udenfor Norden.

²¹ Der er ikke gennemført en analyse af de foreliggende læseplaner, og indholdet eller "fagsynet" er ikke sammenlignet med det undervisnings- og læringssyn, som præger undervisning i sprog, kultur og samfundsfaglige områder i Norden.

De skiftende forhold og opmærksomhed i forhold til Nordenundervisningen viser sig også i den nationale placering af ansvaret. Det er i de nordiske lande oftest placeret i uddannelses- eller videnskabssektoren, og ikke i kultursektoren eller i Udenrigsdepartementet, presse, information og kulturafdelingen. Placeringen har betydning for de nationale samarbejder om internationalisering, bl.a. i EU.

I Nordisk Ministerråds regi er Nordenundervisningen aktuelt forankret på kultur-området, mens sprogundervisningen i Nordplus-programmet – tidligere Nordmål – er forankret på uddannelsesområdet, hvor også forskning og videnskab er placeret.

Det er derfor relevant at drøfte, hvor Nordenundervisningen fremover skal placeres i Nordisk Ministerråds organisation, herunder samarbejdsformer til Nordplus Sprog-programmet og til Nordens Sprogråd. Opgaven er at fremme kontakten mellem de nationale administrationer og at sammenkæde de strategiske og faglige indsatser både mellemnationalt og fællesnordisk.

3 Profil og vurderinger

I dette kapitel beskrives udlandslektorernes profil. Kapitlet indledes med en beskrivelse af lektorernes baggrund, arbejdssituation, opgaver og kontaktflader. Dernæst præsenteres lektorernes vurderinger af undersøgelsens temaer og tilfredshed med Samarbejdsnævnets aktiviteter. Kapitlet afsluttes med samarbejdsparternes og Samarbejdsnævnets vurderinger af samarbejdet med lektorerne. Der tages afsæt i spørgeskemaundersøgelsen og interviewene.

3.1 Udlandslektorernes profil

Baggrund og fakta

Myndighederne i hvert af de nordiske lande har stillet de kontaktadresser til rådighed, som er anvendt til at fremsende elektroniske spørgeskemaer. 291 lektorer blev inviteret til at deltage i spørgeskemaundersøgelsen.

På grundlag af oversigter fra myndighederne kan det konstateres, at:

- der aktuelt (efteråret 2003) er mere end 1000 lektorer, der har tilknytning til de myndigheder, som er ansvarlige for lektoradministrationen.²²
- lektorerne er placeret i mere end 40 forskellige lande, såsom Georgien (1), Uruguay (1), Grækenland (1), Tyskland (55) og USA (43).
- af de 291 lektorer gør 33 tjeneste i Norden, heraf 6 i Danmark, 10 i Finland, 4 i Island, 3 i Norge og 10 i Sverige.²³
- der er 30 danske, 36 finske, 15 islandske, 30 norske og 76 svenske sendelektorer.

Svarprocenten for lektorer er 31%, og i alt 92 lektorer har udfyldt spørgeskemaet. For denne gruppe fremgår det, at:

- de er fra 30 til 64 år (de fleste dog i 30'erne, de danske endda i begyndelsen af 30'erne) og har arbejdet som udlandslektorer fra 1-35 år (det normale er 4-6 år, eller for de svenske lektorer vedkommende 2-3 år). Gennemsnitsalderen er 47 år.
- de har alt fra en læreruddannelse til en doktorgrad. Størsteparten har en fil.mag., cand.mag., eller gymnasielæreruddannelse (gymnasiepædagogikum, pædagogik).
- de har færdiggjort deres nuværende uddannelsesgrad mellem 1969 og 2003 (bl.a. en doktorand fra 2002).

²² Se bilag 6.1

²³ Se også statistik fra undersøgelse foretaget af Gitte Mose och Anna Helga Hannesdottir

- de arbejder på højere uddannelsesinstitutioner, hovedsageligt universiteter, og på fakulteter som filologi, arts, journalistik og filosofi.

De arbejder i 28 forskellige lande, fordelt med:

- 5 i Norden
- 8 yderligere lande i EU
- 3 baltiske lande
- 6 centraleuropæiske lande, EU-ansøgerlande
- 2 centraleuropæiske lande, associerede EU
- 2 østeuropæiske lande
- 1 asiatisk land
- 1 nordamerikansk land.

77 lektorer har oplyst deres nationalitet. De fordeler sig med:

- nordiske lande: 57
- baltiske lande: 2
- central- og østeuropæiske lande: 10
- EU-lande herudover: 4
- Nordamerika: 4

Udlandslektorernes arbejdssituation

I deres arbejdssituation er udlandslektorerne under universitetets myndighed. Det er universitetet, som betaler deres løn, og som ansætter dem.²⁴ De arbejder under de vilkår, som omfatter akademisk ansatte i det land, hvor de har ophold. De får i varierende grad økonomisk støtte fra Norden.

På de fleste universiteter er flere nordiske lektorer samlet. Her foregår et lokalt samarbejde. Alle har samarbejde med lokale kolleger og en del periodevis kontakt med andre udlandslektorer. Denne kontakt sker ofte ved konferencer - og i stigende grad via Internettet.

Ifølge de gennemførte interviews er der ofte god kontakt til de nationale myndigheder, som har bistået universiteterne med ansættelsen af de nordiske lektorer, mens kontakten til nordiske universitets- eller kulturmiljøer er mindre aktiv.

Nogle lektorer opfatter sig som isolerede og udtrykker stor glæde ved at benytte de kontakter og samarbejder, de bliver inddraget i ved aktivt og opsøgende arbejde fra nordisk side.

²⁴ Se nærmere i de foregående afsnit: for de finske lektorer har CIMO arbejdskontrakt og udbetaler løn. Det kan derfor være vanskeligt at give et samlet, ensartet billede af ansættelses- og arbejdsvilkårene, der også varierer i forhold til betingelserne på de universiteter, hvor lektorerne er beskæftiget.

Lektorernes lokale samarbejdspartnere beskriver bl.a. kontakterne til de nordiske lektorer som "berigende".²⁵

Udlandslektorenes arbejde

Baggrunden for beskrivelsen af lektorenes arbejde er dels de elektroniske spørgeskemaer, dels personlige interviews med 10 lektorer i 10 lande og interviews med de 10 lektorer nærmeste samarbejdspartnere i opholdslandet.

I gennemsnit bruger de adspurgte lektorer ca. 57% af deres tid på undervisning, 15% på forskning²⁶ og 11% på kulturelle aktiviteter. I gennemsnit bruger de kun ca. 3% af deres tid på kontakter til nordiske organisationer mod 7% til lokalt samarbejde såsom med ambassader.

Tabel 1. Hvor mange procent af din tid bruger du ca. på følgende opgaver? Lektorernes forbrug i gennemsnit. Procent

	Tidsforbrug i gennemsnit i %
Forskning	15
Undervisning	57
Kulturelle aktiviteter	11
Kontakter og netværksdannelse	7
Lokalt samarbejde (f.eks. ambassader)	7
Kontakter til nordiske organisationer	3
I alt	100

Hovedparten af deres tid anvendes til undervisning (57% af samlet tidsforbrug).

Herefter følger forskning, dog i relativt beskedent omfang (15% af samlet tidsforbrug). Forskningen retter sig ligeligt mod litteratur, kultur og lingvistik.

Den øvrige tid fordeles mellem kulturelle aktiviteter (11%) og diverse netværksaktiviteter (17%).

I forlængelse af dette spørgsmål stillede vi også lektorerne spørgsmål om deres studerende. Svarene her skal tages med forbehold og ses som retningsgivende, idet det jo ikke er de studerende selv, vi har haft mulighed for at spørge.

Lektorenes vurderinger her er, at samlet set vil ca. 53% af de studerende (som lektorerne underviser) selv undervise, når de er færdige på studiet. 69% af disse vil undervise på videre-

²⁵ Fra interview med samarbejdspartner i Frankrig

²⁶ Når nogle lektorer bemærker, at de arbejder med forskningsopgaver, skal de bemærkes, at Samarbejdsnævnet ikke har noget at gøre med forskning. Lektorerne involveres i sådanne opgaver i samarbejde med deres kolleger på de universiteter, hvor de er beskæftigede. På samme måde er nævnet ikke direkte involveret i undervisningsopgaver, som løses sammen med andre kolleger på udlandslektorenes arbejdsplads.

gående uddannelser, 29% på erhvervsskoler, 36% på ungdomsuddannelser og 20% i folkeskolen.²⁷

Udlandslektorenes kontakt til Samarbejdsnævnet

Samarbejdsnævnets opgaver er primært koordinerende som paraply for de nationale indsatser. Nævnet har derfor ikke direkte ansvar for eller kontakt til udlandslektorerne.

Undersøgelsen har søgt at afdække, i hvilken grad lektorerne orienterer sig mod det fællesnordiske niveau i forbindelse med deres opgaveløsning – og i hvilket omfang lektorerne aktuelt er opmærksomme på de muligheder, som Samarbejdsnævnet repræsenterer som koordinator af fællesnordiske informations- og støttetilbud.

Lektorerne oplever meget sjældent direkte kontakt til Samarbejdsnævnet. F.eks. oplyser 91% af de adspurgte, at de aldrig har kontakt til nævnet i forbindelse med løsning af forskningsopgaver, og 81% svarer, at de aldrig har kontakt i forbindelse med løsning af undervisningsopgaver.

Derimod svarer 19%, at de regelmæssigt eller ofte har kontakt til Samarbejdsnævnet i forbindelse med gennemførelse af projekter, og 18% svarer, at de regelmæssigt eller ofte har kontakt i forbindelse med kulturfremstød. 23% svarer, at de har regelmæssigt eller ofte har kontakt i forbindelse med deltagelse i konferencer.

Ingen angiver, at deres primære kontakt til Samarbejdsnævnet sker via Internettet. Nævnets medlemmer bemærker, at det bl.a. skyldes, at det er meget svært at finde information om Samarbejdsnævnet på NMR's hjemmeside.

Tabel 2. I hvilke sammenhænge har du kontakt til Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet og Nordisk Ministerråd? Procent

	Aldrig	Sjældent	Regelmæssigt	Meget ofte	Altid	I alt
Løsning af undervisningsopgaver	81	13	4	2	0	100
Løsning af forskningsopgaver	91	8	1	0	0	100
Planlægning og gennemførelse af projekter	34	43	13	6	3	99
Deltagelse i kulturfremstød	37	42	15	3	3	100
Deltagelse i konferencer	31	46	19	4	0	100
Netværksdannelse til Norden	55	30	12	3	0	100

Forholdsvis få har kontakt til Samarbejdsnævnet i forbindelse med netværksdannelse til Norden. 55% svarer, at de aldrig har kontakt, mens 30% svarer, at de sjældent har kontakt i forbindelse med nordisk netværksdannelse.

²⁷ Den samlede procentuering overstiger 100, da nogle lektorer har sat flere kryds.

Kontakten mellem lektorerne og de faglige miljøer

Lektorerne er blevet bedt om at give karakter fra 1 – 5 efter, i hvilket omfang de får faglig og praktisk støtte til løsning af deres opgaver.²⁸

En fjerdedel af lektorerne får ofte eller altid faglig/praktisk støtte på det universitet, hvor de ansat, og 27% får støtte via eget nationalt sprognavn.

For de fleste lektors vedkommende er det dog via det personlige netværk, man ofte søger støtte. 57% bruger ofte eller altid det personlige netværk.

Når der spørges om, i hvilken grad Samarbejdsnævnet og andre organisationer med tilknytning til Nordisk Ministerråd yder støtte til lektorernes arbejde, svarer mange, at dette sjældent sker. Således svarer 73%, at de sjældent eller aldrig får faglig/praktisk støtte via Samarbejdsnævnet, mens 86% svarer, at de sjældent eller aldrig får støtte fra andre organisationer med tilknytning til NMR.

Det sidste er måske ikke så overraskende. Det er vurderingen, at det er de direkte tilbud (konferencer, projekter og landesatsninger), som synliggør det fællesnordiske samarbejde for lektorerne. Kun i det omfang det bliver tydeligt, at Samarbejdsnævnet og NMR er ansvarlig for de tilbud, lektorerne og deres institutter oplever som relevante for deres virksomhed, vil lektorerne være opmærksomme på NMR som aktør.

Tabel 3. I hvilket omfang får du faglig/praktisk støtte til løsning af dine opgaver fra følgende organisationer. Procent

	Aldrig	Sjældent	Regelmæssigt	Meget ofte	Altid	I alt
Universitetet, hvor du er ansat	14	22	38	17	8	99
Dit personlige netværk	1	15	25	25	34	100
Dit eget nationale sprognavn	28	20	25	9	17	99
Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet	35	38	17	8	2	100
Andre organisationer, med tilknytning til Nordisk Ministerråd, eksempelvis Nordmål-programmet.	54	32	6	3	5	100

3.2 Samarbejdsnævnets aktiviteter og tilfredshed hermed

I spørgeskemaundersøgelsen er udlandslektorerne blevet stillet forskellige spørgsmål vedrørende Samarbejdsnævnets aktiviteter. Lektorerne har vurderet, hvor vigtige de forskellige aktiviteter er for udbredelsen af kendskabet til nordisk sprog og kultur. Følgende aktiviteter er blevet vurderet:

²⁸ For læsevenlighedens skyld har vi omkodet karaktererne, så skalaen løber fra "aldrig" til "altid".

- Projekter
- Konferencer
- Landefremstød
- Øvrige aktiviteter

Herudover har lektorerne generelt vurderet, hvad Samarbejdsnævnets arbejde betyder for forskellige forhold. Disse forhold er:

- I forhold til sprogpolitik
- I forhold til lektorenes faglige udvikling
- I forhold til kulturel formidling i det land, hvor lektoren arbejder
- I forhold til netværk, der er relevante for lektorens forskning

Endelig er de adspurgte blevet bedt om at oplyse, hvor tilfredse de er med Samarbejdsnævnets forskellige aktiviteter og services.

Vurderet betydning af Samarbejdsnævnets aktiviteter

En næsten lige stor del af lektorerne vurderer, at lektorkonferencer, landefremstød og projekter har stor eller meget stor betydning for kendskab til nordisk sprog og kultur. Konkret vurderer en tredjedel af de adspurgte, at afholdelse af lektorkonferencer har stor eller meget stor betydning. 28% finder, at landefremstød har stor eller meget stor betydning, og 25% svarer, at projekterne har stor eller meget stor betydning.

Hele 60% mener, at øvrige aktiviteter har ingen eller nogen betydning. Når det gælder projekter og landefremstød, svarer en forholdsvis stor andel, at disse har ingen eller nogen betydning. Henholdsvis 46% og 47% finder, at disse aktiviteter har ingen eller nogen betydning for kendskab til nordisk sprog og kultur.

Tallene er præsenteret i tabellen nedenfor.

Tabel 4. Hvilken betydning for kendskabet til nordisk sprog og kultur har følgende aktiviteter, som er igangsat af Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet? Procent

	Ingen betydning	Nogen betydning	Betydningsfuld	Stor betydning	Meget stor betydning	I alt
Projekter	19	27	29	10	15	100
Konferencer	15	23	30	20	12	100
Landefremstød	28	19	25	23	5	100
Andre aktiviteter	48	21	17	7	7	100

Alt i alt vurderer lektorerne Samarbejdsnævnets aktiviteter i forhold til kendskabet til nordisk sprog og kultur som havende forholdsvis svag betydning. Omvendt er der ret stor enighed om, at andre aktiviteter ikke i væsentlig grad vil bidrage til at udbrede kendskabet til nordisk sprog og kultur.

Udenlandslektorerne har vurderet, hvor stor betydning Samarbejdsnævnets aktiviteter generelt har for forskellige forhold.

Knap en tredjedel af de adspurgte vurderer, at aktiviteterne har stor eller meget stor betydning i forhold til kulturel formidling i det land, hvor lektorerne er ansat. 16% mener, at aktiviteterne har stor eller meget stor betydning for de sprogpoltiske aktiviteter, og 13% mener, at aktiviteterne har stor eller meget stor betydning for lektorenes faglige udvikling.

Dette billede gentager sig i vurderingen af, hvilke forhold aktiviteterne har mindst betydning for. Således svarer hele 80%, at aktiviteterne har ingen eller nogen betydning i forhold til netværk, der er relevante for lektorenes forskning.

Tabel 5. Hvilken betydning har de aktiviteter, som Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet arrangerer? Procent

	Ingen betydning	Nogen betydning	Betydningsfuld	Stor betydning	Meget stor betydning	I alt
I forhold til sprogpoltiske aktiviteter	26	36	21	8	8	99
I forhold til din faglige udvikling som lektor i nordisk sprog	33	33	21	10	3	100
I forhold til kulturel formidling i det land, hvor du arbejder	18	29	21	21	11	100
I forhold til netværk, der er relevante for din forskning	57	23	17	3	0	100

Tilfredshed

Lektorerne er blevet spurgt om, hvor tilfredse de er med Samarbejdsnævnets services. Der er forholdsvis stor tilfredshed med støttemuligheder for projekter og med konferencer og seminarer. 52% svarer, at de er tilfredse eller meget tilfredse med støttemuligheder for projekter, og 50% svarer, at de er tilfredse med konferencer og seminarer.

Der er forholdsvis lav tilfredshed med Samarbejdsnævnets aktiviteter generelt. 40% er tilfredse eller meget tilfredse, men samtidig oplyser andre 40%, at de er utilfredse eller meget utilfredse.

41% er utilfredse eller meget utilfredse med de administrative rutiner, mens 29% er tilfredse eller meget tilfredse.

Tallene er gengivet i tabellen.

Tabel 6. I det omfang du i de seneste år har haft kontakt med Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet, hvor tilfreds har du så været med følgende områder? Procent

	Meget utilfreds	Utilfreds	Hverken eller	Tilfreds	Meget tilfreds	I alt
Aktiviteter generelt	23	17	19	23	17	99
Informationsniveauet	16	18	29	20	16	99
Adgang til information på Internettet	17	11	37	22	13	100
Administrative rutiner	26	15	30	20	9	100
Konferencer og seminarer	26	9	15	20	30	100
Støttemuligheder for projekter	23	5	19	21	31	99
Andet	79	0	14	7	0	100

Vurdering af udviklingen i interessen for Nordenundervisning

Via de kvalitative interview har vi fået afdækket lektorenes vurdering af udviklingen i interessen for Nordenundervisning.

De fleste af udlandslektorerne mener, at der i det land, de opholder sig i, er en stigende interesse for en række af de aktiviteter, som knytter sig til Nordenundervisning.

En lektor fremfører, at der på det universitet, hvor han arbejder, har været 160 ansøgere til 15 studiepladser. Samlet tegner besvarelserne et billede af stigende interesse for:

- Nordisk kunst (litteratur, musik og film) – det dækkes af 50% af svarene.
- Forudsætninger og færdigheder, som sætter den studerende i stand til at “jobbe i næringslivet, i udenrikshandelen og i olieselskaber”.
- Tolkning og oversættelse.
- Åbning af delkurser i Nordenundervisning for studerende fra andre fakulteter, bl.a. journalistik og visuel kommunikation.

Flere af de interviewede lektorer beretter, at der udenfor universiteterne tales om en generel øget interesse for nordiske samfundsforhold, litteratur og kunst i forbindelse med et tættere samarbejde med Norden, bl.a. inden for turisme, internationale opgaver og design, kulturudvikling.

I de kvalitative interview fremhæver lektorerne, at Norden repræsenterer værdier og synsvinkler, som har interesse i lande og regioner, der er under omstrukturering og udvikling frem mod en levestandard som den nordiske. Interessen kommer i særlig grad fra de højere uddannede.

En række udlandslektorer nævner særligt interesse for Norden inden for sprogområder som f.eks. ungarsk overfor samarbejde med finske partnere og perspektiver. Andre nævner de

studerendes optagethed af studier i historisk, nordisk sprog med udgangspunkt i eller inddragelse af specielt islandsk.

Områder, hvor der er faldende interesse for Nordenundervisning

Kun ca. halvdelen af de, der er blevet interviewet, har svar på dette spørgsmål. De, som svarer, peger på flere forhold:

- En omflytning i interesser, f.eks. fra dansk til svensk og norsk.
- Vigeende interesse for forskningsområder som lingvistik, grammatik, filologiuddannelse og historiske emner.
- Og specielt inden for Norden: resultaterne fra spørgeskemaundersøgelsen tyder på en faldende interesse for islandsk sprog og kultur ved f.eks. Københavns Universitet. De tendenser understøttes af enkelte af de kvalitative interview.

Taler man med dem fra islandsk side, som har ansvar for aktiviteterne, beskriver de modsat en stor interesse for islandsk i København. De understreger den meget positive udvikling i interessen for islandsk ved universiteterne i f.eks. Gøteborg og Helsinki.

Spørgsmålet er, i hvilken grad administration, studievejledning og universitetspolitikken har betydning for den position og synlighed, som faget og kulturområdet har, samt hvilke studentergrupper de forskellige aktører kommer i kontakt med. Billedet kan i høj grad afhænge af konkrete forhold og tilfældige kontaktheder.

Konkret er det generelle indtryk fra Islands lektoradministration, at interessen for islandsk samlet er større i København end i noget andet nordisk land og at de islandske lektorer har gjort en "kjæmpe indsats i København i de sidste år, uden at det har øket studenttallet".²⁹ Der er ingen tvivl om, at der eksisterer et stærkt fagligt miljø i København, men det kan på sigt være nyttigt, at dokumentationen af studenteraktiviteter og indsatser bliver mere præcis, gennemskuelig og sammenlignelig.

I de kvalitative interview fortæller lektorerne, at der generelt er et øget pres på "de små studier" både på grund af stigende krav om nytteverdi i uddannelserne og på grund af den stigende økonomistyring på universiteterne. De samlede bevillinger falder og sætter "de marginale, specielle eller små afdelinger under pres."

Der tales, bl.a. i Storbritannien, om angsten for nedlæggelse af professorater i nordiske sprog, bl.a. af økonomiske hensyn. Konkret er professoratet i norrønt/gammel-islandsk ved UCL nedlagt.

Der findes ikke evaluator bekendt en oversigt over, hvordan antallet af lærestole og studentertallet har udviklet sig over de seneste år fordelt på regioner eller på fakulteter og institutter.

Oplevede succeser for Samarbejdsnævnets arbejde og aktiviteter

I overensstemmelse med svarene om hvad de vigtigste aktiviteter er, fremhæver lektorerne lektorkonferencer og konferencer støttet af nævnet som de største succeser. Her fremhæves

²⁹ Information fra Ulfar Bragason, 3.11.2003

Berlin 2000 og Budapest 2001.³⁰ Projekterne Salamanca og Lyon 2003 er nævnt i samme sammenhæng. Det er kvaliteten af de faglige perspektiver, som bliver holdt frem. Udsagnene bekræftes bl.a. af rektor ved Islands Universitet.³¹

Der refereres også til lokale arrangementer, f.eks. "skandinavisdagene for Nederland og Belgia".

I de kvalitative interviews fremhæver de udlandslektorer, som opholder sig i landet, indsatserne ved landefremstødene i USA og Japan.

Som årsager til succeserne nævner lektorerne, at arrangementerne bidrager til:

- at bryde den isolation, lektorerne kan opleve
- at formidle relevant, faglig viden
- at støtte videreudviklingen af personlige netværk samt
- at støtte og synliggøre betydningen af lektorenes indsats.

Forslag til forbedringer i sprogarbejdet

50% af lektorerne har ingen idéer til, hvad der kan forbedres. De, som kommer med forslag, tager udgangspunkt i behovet for personlig og faglig støtte til planlægning og gennemførelse af en indsats med stigende kvalitet.

Følgende forslag fremkommer:

- Øget synliggørelse, både af støttemuligheder og af lektorenes virksomhed.
- En pulje til "gästlärare vid fattiga universitet".
- Fjernelse af told på skønlitteratur.
- Regelmæssige lektorkonferencer og deling af resultater og viden om arrangementer i tilknytning til gruppen af udlandslektorer.
- Støtte til deling af erfaringer og resultater.

Fordele og ulemper ved et nærmere samarbejde på "sprogområdet" inden for Nordisk Ministerråd

Spørgsmålet om fordele og ulemper er stillet med udgangspunkt i ønsker om en tættere tilknytning af lektorarbejdet til fremtidige ordninger inden for Nordplus Sprog. Lektorerne, som ikke kan forventes at kende Nordplus Sprog, er blevet spurgt, hvilke konsekvenser et nærmere samarbejde på sprogområdet i regi af NMR kan have. De udtrykker, at et øget samarbejde kan medføre:

- At ressourcerne bliver samlet og evt. øget, fordi det bliver tydeligere at se resultater.³²

³⁰ Se den sammenskrevne evaluering i bilagene

³¹ Information fra Ulfar Bragason, 3.11.2003

³² Den aktuelle årlige projektstøtte er på DKK 400.000

- At information og procedurer bliver lettere og mere overskuelige.
- At samarbejdet mellem alle nordiske indsatser øges.
- At det bliver nemmere at prioritere og planlægge fællesnordiske indsatser, også i forbindelse med landefremstød.
- At kvaliteten og tilgængeligheden af information på Internettet bliver øget.
- At Norden bedre kan fremstå som en kulturel enhed, både i og uden for Europa.

De mulige ulemper bliver beskrevet mere uklart. 30% svarer "ved ikke".

Konkret er lektorerne betænkelige ved:

- Om "andre end dem, der kender udlandslektorenes anliggender bedst, vil blive sat til at beskæftige sig med dem og uddele stipendier til eksempelvis projekter".
- Om der bliver mere bureaukrati og mindre ressourcer til undervisning og aktiviteter.
- Om kontakten til de nordiske, nationale "lektoradministrationer" "kanske ikke længere bliver lika direkt som nu".
- Om mangfoldigheden i arbejdet eller kontakten til lektorerne bliver mindre.

I de kvalitative interviews bemærker enkelte af lektorerne, at kontakten til de faglige miljøer både kan blive mindsket og styrket afhængig af, hvordan samarbejdet bliver organiseret og styret.

Modsat peger medlemmer i Samarbejdsnævnet på, at kontakten til de faglige miljøer "går stort sett direkte og berøres ikke av hvorledes det nordiske samarbeidet er organisert".

3.3 Samarbejdspartnerne - vurderinger

Alle lektorer, som har gennemført telefoninterviews, er blevet spurgt, hvem der er deres nærmeste samarbejdspartner i opholdslandet. Evaluator har kontaktet samtlige disse samarbejdspartnere og interviewet dem.

Samarbejdspartnerne dækker over flere forskellige funktioner. De har fungeret i netværket med den/de nordiske lektorer mellem 3-20 år. For nogle vedkommende har man arbejdet på samme institut i mere end 10 år.

Blandt de samarbejdspartnere, som er en anden nordisk lektor, fremhæves udbyttet generelt som værende erfaringsudveksling. Det gælder både i forhold til at arbejde og undervise som udlandslektorer og ny viden om det nordiske land, som samarbejdspartneren kommer fra.

De samarbejdspartnere, som kommer fra det land, hvor lektoren virker i, fortæller, at en nordisk lektor "giver et frisk pust, fordi de er unge og nyuddannede". De sætter "den kulturelle identitet på dagsordenen" og "inspirerer til sproglige og kulturelle overvejelser".

Et forslag fra flere af samarbejdspartnerne er, at de nordiske lektorer – og via dem Samarbejdsnævnet – i øget omfang kan fungere som "indgang til at skabe kontakter med andre nordiske forskere som led i faglig netværksdannelse".

Størstedelen af samarbejdspartnerne vil gerne inviteres til og involveres nærmere i de tværnordiske projekter. De peger på, at folk som ”selv arrangerer projekter, ofte ikke udnytter synergi-mulighederne i samarbejder mellem de nordiske sprog”.

Det kan i nogle sammenhænge være et problem at få tiltrukket nok studerende. Her nævner lektorerne vigtigheden af, at kurserne er meritgivende, så de studerende kan dokumentere (også sproglige) forudsætninger for at søge optagelse på universiteter i Norden.

Samarbejdspartnerne ønsker generelt at fastholde og udbygge kontakten via den nordiske lektor til relevante faglige og akademiske miljøer i Norden. Konkret foreslås det, at man via samarbejdet kan blive introduceret til informationssystemer, hvor man kan følge med i relevante faglige udviklinger og blive forberedt på nordiske fremstød, som de kan udnytte i deres undervisning.

3.4 Samarbejdsnævnet - vurderinger

Samarbejdsnævnets medlemmer³³ har forskellig baggrund og erfaring med nævnets arbejde – og omfanget af samarbejde er ligeledes forskelligartet.

Der er således differentierede holdninger til nævnets arbejde, dog således, at medlemmerne gennem årene har opbygget en væsentlig fælles indsigt i og forståelse for arbejdet med udlandslektorvirksomheden.

Der er blandt nævnets medlemmer enighed om, at Samarbejdsnævnet skal støtte lektorerne i deres undervisning og støtte dem som ”kulturdiplomater eller kulturambassadører” og derigennem ”styrke regionen”.³⁴ Man ser Samarbejdsnævnet som ”en paraply over de nationale lektoradministrationer” og understreger, at kulturområderne ”litteratur, film, musik og realia” repræsenterer et fælles interesseområde for alle lektorer. Det er da også disse områder, som i spørgeskemaet nævnes som dem, der er stigende interesse for (spørgsmål 15).

Udover at være samarbejdsforum for de nordiske lektoradministrationer har man søgt at etablere kontakt til andre europæiske landes lektoradministrationer, men det er ikke blevet etableret.³⁵ Tilsvarende har man drøftet betydningen og nødvendigheden af en klar kontakt til sprogområdet i Nordisk Ministerråd – udtrykt bl.a. i referat fra møde 2/2001.

De interviews, som er gennemført med Samarbejdsnævnets medlemmer, peger samlet på, at det er vigtigt at synliggøre og dokumentere nævnets virksomhed. De tydeliggør, at Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet har særlige muligheder for at fungere som en fællesnordisk ramme for kommunikationen om strategiske og principielle problemstillinger vedrørende udlandslektorerens funktionsvilkår.

Samarbejdsnævnet kan fungere som det forum, der professionelt udvikler og understøtter det fællesnordiske netværk. Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning kan også være det sted,

³³ Se oversigt bilag 7.2.

³⁴ Se det tidligere nævnte udviklingsforløb i de baltiske stater

³⁵ Referat 1/2002 punkt 16, Samarbejdsnævnet (Island, Finland og Sverige) forsøgte ved besøg i Haag i foråret 2003 at få skabt et formaliseret samarbejde bl.a. på grundlag af opfordringer fra EU-Lingua.

hvor støtten til den faglige og professionelle udvikling af Nordenundervisningen og samarbejdet mellem udenlandske nordistik-miljøer og nordiske universitetsmiljøer bliver koordineret.

Ved at udnytte de potentialer, som Samarbejdsnævnet har for at samarbejde med andre dele af NMR, kan Nordenundervisningen bidrage yderligere til en klar profilering af Norden i udlandet.

Det er ligeledes vigtigt, at den faglige viden, lektorerne repræsenterer, aktiveres i bredere sammenhænge i forhold til de indsatser, som Nordisk Ministerråd igangsætter inden for formidling af sprog, litteratur, kultur og viden om samfundsforhold i Norden.

Endelig fremgår det, at medlemmerne generelt betragtet er meget opmærksomme på, hvordan de potentialer, som lektorordningerne og Nordenundervisningen repræsenterer, får de bedst mulige rammer og vilkår i de fremtidige strukturer i Nordisk Ministerråds sekretariat og samarbejder.

Ses endvidere til særlige vurderinger fra de enkelte lande, gælder følgende:

Norge

"Norske myndigheter anser norskundervisningsmiljøene ved utenlandske høyere læresteder som viktige samarbeidspartnere i departementets arbeid med Norges-profilering.

At norskundervisningsmiljøene skal fungere som inngangsportaler til academia mer generelt, vektlegges av departementet. Norskundervisningsmiljøene har kontinuerlig kontakt med norskundervisningsenheten i UD. De fleste har også tett kontakt med nærmeste norske utenriksstasjon".

Finland

Det finske medlem bemærker, at "finskan som ett av de icke-skandinaviska språken i Norden kräver speciell uppmärksamhet i vårt nordiska samarbete. Finsklärens bristfälliga kunskaper i de skandinaviska språken är ofta till hinders för deltagandet i nordiska samarbetet". Balancen mellem "skandinavistiken" og "finnistikken" er et tilbagevendende tema i konferencer.

Island

Det islandske medlem peger på, at kontakten mellem de islandske lektorer og den islandske lektoradministration er tæt; med jævnlig udveksling af e-mail, årlige rapporter og et årligt fælles møde.

Sverige

Det svenske medlem understreger, at de svenske lektorer har kontakt og "kontinuerlig dialog med svenskundervisningsvirksomheden ved Svenska Institutet. Det er først når det samnordiska perspektivet kommer in i undervisningen som Samarbetsnämnden kan vara behjälplig".

Danmark

Det danske medlem peger på, at der er behov for "en fælles nordisk funktion, hvor et land ikke kan løfte opgaven alene, f.eks. udarbejdelsen af en russisk-nordisk ordbog".

Centrale temaer i dialogen med Samarbejdsnævnets medlemmer i øvrigt kan opsummeres som følger:

- Betydningen af konferencer som netværksdannende og fagligt udviklende fora.
- Tydeliggørelse af de indsatsområder, som forbinder Samarbejdsnævnets kompetencer med de fællesnordiske politiske strategier for synliggørelse og udvikling af nordisk indflydelse.
- Et behov for tydeliggørelse af arbejdsdelinger mellem alle aktører, specielt afklaring af opgavefordeling mellem de nationale, det fællesnordiske og de internationale niveauer, specielt over for EU og de nye medlemsstater.
- Et behov for øget fokusering i Nordisk Ministerråds regi på strategiske indsatser. Det gælder både sprogpoltiske indsatser og regionalpolitiske fremstød, som f.eks. i Nordvestrusland.
- Et behov for at analysere, hvilken betydning udviklingen af nye retningslinier for samarbejdet inden for universitetsområdet, forskning og de højere uddannelser vil have på prioritering og placering af den fremtidige varetagelse af Samarbejdsnævnets opgaver.
- Et behov for samling af ressourcer på området og effektivisering af de administrative opgaver og indsatser.
- En øget anvendelse af Internettet som informations- og samarbejdsredskab.
- En styrkelse af sekretariatsstøtten til varetagelse af Samarbejdsnævnets funktioner og til administration af planlægning, gennemførelse og evaluering af arrangementer og indsatser, evt. ved anvendelse af "outsourcing".

4 Diskussion

I det følgende kapitel diskuteres og analyseres de centrale emner med henblik på at vurdere Nævnets virksomhed i relation til sprogområdet. Det gælder først forhold vedrørende dokumentation og synlighed samt indbyrdes kommunikation, dernæst de konkrete aktiviteter og tilfredshed med disse, og endelig organisatoriske forhold og ressourcemæssige spørgsmål.

4.1 Indledende bemærkninger

Mange af de adspurgte i undersøgelsen peger på, at Nordenundervisningen er under pres på de udenlandske uddannelsessteder.

Indenfor Norden drøftes, i hvilken grad curriculum og læseplaner fortsat skal indeholde andre nordiske sprog og anden nordisk litteratur end det, som tales og skrives i landet. Der er i høj grad tale om et nytteperspektiv over for et værdiperspektiv. Sådanne drøftelser finder tilsvarende sted i alle andre lande, hvor der foregår Nordenundervisning.

Udenfor Norden følges drøftelsen af økonomiske analyser. Når institutionsøkonomien afhænger af antallet af studerende, kommer "de små fag og fagområder" eller "de eksotiske fag" under pres.

Det kommer således klart til udtryk, at Samarbejdsnævnets funktioner i høj grad er påvirket af de enkelte landes generelle udvikling på området og beslægtede områder.

Dette synes at være et grundvilkår, som Nævnet ikke kan ændre på. Samtidig peger undersøgelsens resultater imidlertid på, at der er en række grundlæggende værdier og fremtidige muligheder i de funktioner og i den mangfoldighed af aktiviteter, som aktuelt knytter sig til Nordenundervisningen.

Med afsæt i disse forskelligrettede forhold vurderes det i stigende grad at være vigtigt for nævnet at synliggøre aktiviteter og resultater med henblik på at sikre den fornødne prioritering af dets virke.

Synliggørelse af den aktuelle støtte til og nyttiggørelse af de nordiske perspektiver i "udlandslektorenes" virksomhed kan med fordel styrkes gennem en fællesnordisk forståelse og indsats. Ligeledes kan mere perspektiverende og udviklingsorienterede aktiviteter i Nordenundervisningen tjene dette formål, f.eks. demonstreret ved konkrete aktiviteters værdier i sig selv og "lærestolenes" værdier som netværksdannere til attraktive miljøer i Norden.

4.2 Dokumentation og synliggørelse

Nordenundervisningen bygger på de indsatser, som de godt 200 sendelektorer og knap 2000 undervisere placeret på godt 250 forskellige universiteter i mere end 40 lande gør for at formidle viden om nordisk sprog, litteratur, kultur og samfundsforhold.

Rammerne for virksomheden i miljøerne for nordistik-/skandinavisk støttes på afgørende vis af den indsats, som de nationale nordiske "lektoradministrationer" udfører. De udspurgte lektorer udtrykker alle behov for støtte til deres indsats. Disse behov er anerkendt både på nationalt og på fællesnordisk niveau.

Samarbejdsnævnet koordinerer i dag den fællesnordiske indsats, og medlemmernes personlige positioner i hvert af de nordiske lande forbinder disse indsatser med de nationale. Lektorerne opfatter den nationale kontakt som deres primære til Norden.

På nationalt plan informerer hvert land "sine" lektorer om aktiviteter og initiativer. Der findes ikke en tilsvarende fælles information på fællesnordisk niveau. Kontakten sker oftest via e-mail. Flere lektorer har endog meget ringe kommunikationsudstyr til deres rådighed.

Hvis lektorgruppen skal videreudvikles som et fagligt og fællesnordisk "ambassadørværk", er det vigtigt, at kommunikationsmulighederne til og imellem lektorerne bliver udbygget. Det kan ske i takt med den generelle udbygning af Nordisk Ministerråds IT-baserede service.

Et udbygget kommunikationssystem (Internetbaseret) kan synliggøre tilbud om projektstøtte, gæstebesøg af kulturpersonligheder og både tematiske og regionale konferencer. Sammen med information om projektstøtte kan præsenteres redskaber og rådgivningsmuligheder, som giver støtte til at kvalificere ansøgningerne for lektorer, som opholder sig fjernt fra Norden.

Der kan med fordel ske en samordning af de ansøgte og bevilgede projekter, som kan fremme et samarbejde mellem flere lektorer i samme land eller region, eller mellem lektorer, som arbejder med samme faglige temaer. Samarbejdet kan finde sted både i ansøgnings-, gennemførelses- og forankringsfasen. Et sådan åbent kommunikationssystem kan bidrage til kvalificering af projekter og hurtig spredning af resultaterne. En sådan ordning vil kræve, at der afsættes ressourcer direkte hertil i en opbygnings- og driftsfase.

4.3 Kommunikation og kvalificerende kontakter mellem lektorerne

Når de adspurgte lektorer fremhæver konferencer som de væsentligste succeser, der er knyttet til Samarbejdsnævnets virksomhed, er det af den årsag, at flere af de interviewede føler sig "fagligt alene" i dagligdagen. De angiver, at de både fagligt og socialt har glæde af det samvær, de kontakter og den inspiration, som de fælles konferencer giver. Her opbygges kontakter og netværk, som hjælper dem og de institutter, de arbejder på, til en faglig ajourføring og opgradering, en kontaktdannelse mellem udenlandske og nordiske fag- og udviklingsmiljøer.

Konferencerne er med til at opbygge faglige netværk, som så igen kan understøttes af internetbaserede funktioner.

Det er erfaringen fra arbejdet med såkaldte "virtual teams" i internationale virksomheder og organisationer, at samarbejdet og kvaliteten af opgaveløsningen understøttes ved vekselvirkninger mellem personlige møder, internetbaseret kommunikation og fælles løsning af overskuelige projekter eller opgaver, hvor den enkelte medarbejders kunnen og faglighed bliver nyttiggjort.

Et sådant arbejde i faglige teams afspejler den generelle udvikling, som leder væk fra enelæreren og hen mod lærerteamet eller forskerteamet.

I tidligere afsnit er beskrevet, hvordan viften af temaer og faglighed i Nordenundervisningen bliver bredere, og hvordan den kommer til at spænde fra sprogundervisning over kulturfag til samfundsfaglige og også naturvidenskabelige problemstillinger. Den enkelte lektor eller det institut, hvor den enkelte lektor er ansat, kan blive mødt med relevante spørgsmål om nordisk tilgang til eller forståelse af emner, som fagligt ligger i udkanten af lektorens egen ekspertise.

På denne baggrund – og for at følge med udviklingen i uddannelsessektoren (se bl.a. fjernundervisningsplanerne i Island og resultaterne af ITIS projektet i Sverige) – er det væsentligt at støtte kontaktdannelsen mellem lektorerne både ved konferencer og ved internetbaserede kommunikationssystemer, hvor de kan søge og kontakte kolleger, der sidder inde med viden og kontaktnet, som er nyttige i forhold til en konkret opgaveløsning.

Aktuelt kan lektorerne opleve tekniske barrierer både i deres kommunikation med hjemlandet og i deres indbyrdes netværks- og kontaktdannelse. Mulighederne for at yde bidrag til elektroniske og tekniske hjælpemidler, som kan understøtte lektorfunktionerne og samarbejdet mellem udenlandske og nordiske miljøer, er forskellige i de nordiske lande. F.eks. kan man i Danmark og Sverige give bidrag, mens man ikke kan i Island.³⁶

Annoncering af de fællesnordiske konferencer – web-kommunikation

Spørgeskemaundersøgelsen viser, at det er vigtigt at de fællesnordiske konferencer annonceres på måder, så alle lektorer, alle relevante fagmiljøer og relevante dele af offentligheden bliver opmærksomme på dem og på deres resultater. Det skal synliggøres ved annoncering, under gennemførelsen og ved rapportering (bl.a. via Internettet), at konferencen er planlagt og gennemført af Samarbejdsnævnet og NMR.

På samme tid er det muligt at synliggøre konferencernes og resultaternes perspektiver og deres sammenhæng med andre indsatser i NMR. Det skal nævnes, at Samarbejdsnævnet nu har besluttet at ”ansætte” en konferencekoordinator i forbindelse med konferencen i Polen i 2004. Denne koordinator skal bl.a. fremme dialogen med alle interesserede lektorer og samarbejdspartnere.

På denne måde kan konferencerne videreudvikles som attraktive mødesteder for lektorerne, der som åremålsansatte, har en særlig position både i det akademiske miljø og i den akademiske karriereudvikling på den videregående institution, hvor de er ansat. De kan, på tværs af de nationale konferencer, som fortsat bliver holdt, støtte udviklingen af et fællesnordisk lektormiljø og kvaliteten og det tidssvarende i Nordenundervisning.

Konferencerne kan støtte lektorerne i forhold til de problemer, som nogle ifølge de gennemførte interview oplever ved at være ”akademiske fremmedarbejdere” og bidrage til udviklingen af en positiv position som ”nordiske netværksdannere og ambassadører”.

³⁶ ”Teknisk utstyr er et problem, ikke minst fordi det bare er Norge som har generell tillatelse til å bruke (de altfor knappe!) budsjettmidler på det. Ofte er det snakk om utstyr som skal brukes av hele instituttet, dermed blir det litt feil når ett land bekoster. Vi har tidligere ”spleiset” ad hoc, men det er blitt vanskeligere pga forskelle i budsjettreglementerne”. (Kommentar fra Norge)

Alle de nationale lektoradministrationer arbejder med løbende udvikling af den web-baserede kommunikation. Bl.a. kan finske udlandslektorer og studenter kontaktes og komme i kontakt med hinanden via CIMO's websider.

Det vil være anbefalelsesværdigt at koordinere disse udbygninger, også med den igangværende modernisering af NMR's webtjeneste.

Fagligt og professionelt udbytte

Mange af de interviewede fremhæver vigtigheden af, at konferencerne professionelt og fagligt er givende. Det kan fremmes ved yderligere at tematisere konferencerne, ved at sikre både relevant og udviklende fagligt indhold samt ved at afsætte tid til fagligt udviklingssamarbejde mellem lektorerne i workshops.

De evalueringer, som foreligger, samt de erfaringer, der eksisterer fra nationale lektorkonferencer, kan anvendes som grundlag for videreudvikling af metoder til forberedelse, gennemførelse, evaluering og opfølgning af konferencer.

For at styrke fagligheden og netværksdannelsen både mellem lektorerne indbyrdes og til relevante faglige nordiske miljøer kan det være en fordel at nedsætte faglige ad hoc grupper, som skal forberede konferencernes indhold og forløb samt supplere dem med organisatorisk kompetence, som kan håndtere logistik og tilknytning af netbaserede tjenester og kommunikationssystemer.

En sådan kobling af ekspertiser og systematisk brug af teknologi kan udvikle en samarbejdskultur, som anvender teknologi til at understøtte samarbejdet om at løfte de individuelle indsatser ved fælles hjælp.³⁷ Konferencernes resultater og budskaber bliver spredt til alle lektorer (og til offentligheden).

Konferencerne kan på denne måde synliggøre overfor de relevante uddannelses-, forsknings- og kulturmiljøer i Norden, hvilke faglige temaer og udviklingsområder Nordenundervisningen aktuelt beskæftiger sig med. Det kan muligvis fremme samarbejdet mellem nordiske miljøer og de institutter i udlandet, hvor lektorerne gør tjeneste. Lektorerne kan på denne måde blive styrket som "netværksdannere" til Norden.

En række interviewede har peget på, at konferencerne kan understøtte de strategier og initiativer for nordisk synliggørelse i området, som er planlagt – og sikre at lektorerne støtter og anvender disse initiativer til at kvalificere egen indsats. Dermed vil lektorerne også medvirke til at skabe opmærksomhed om og forbedrede vilkår for effekten af f.eks. kulturfremstød.

4.4 Projekter og udviklingsindsatser

Den gennemførte evaluering har vist, at lektorerne lægger stor vægt på muligheden for at få støtte til at etablere udviklingsprojekter, som kan synliggøre deres virke og støtte deres status på de institutioner og i den region, hvor de arbejder.

³⁷ Se eksempelvis Mastering Virtual Teams, 2000

Mange hævder imidlertid, at de midler, som kan søges via Samarbejdsnævnet, ikke er tilstrækkelige til at give projekterne tyngde. Midlerne kan fungere som det, der på ny-nordisk kaldes "seed money", dels ved yderligere ansøgninger, dels ved forhandlinger med institutionerne om "gratis" brug af faciliteter, services, navn og tidsmæssige ressourcer. Ca. 1/3 af tiden på Samarbejdsnævnets møder anvendes til behandling af ansøgninger for et samlet årsbudget på 400.000 DKK

Samarbejdsnævnet forsøger at give tilstrækkelig med midler til, at de aktuelle projekter kan gennemføres. Flere af de interviewede fremhæver, at når der er givet støtte fra Samarbejdsnævnet og NMR, letter det ansøgninger overfor andre donorer.

I drøftelser med referencegruppen er det blevet fremhævet, at lektorerne reelt er stillet uens i deres muligheder for at udarbejde kvalificerede projektansøgninger og dermed få bevillinger. De, som arbejder i Norden, har bedre muligheder og forudsætninger for at kvalificere deres ansøgninger ved personlig kontakt til kolleger og til NMR, end den lektor, som f.eks. sidder "alene" i Uruguay.

Det siger sig selv, at man ikke kan søge om støtte til fællesnordiske projekter, hvis man ikke kender nogen fra de andre nordiske lande. Der er ikke tale om forskelsbehandling af folk uden for Norden.

Alle lektorer har i princippet lige gode muligheder for at udarbejde kvalificerede projekter. Det kan blot være mere vanskeligt, mener medlemmer af referencegruppen, for "enlige" lektorer fjernt fra Norden og faglige fællesmiljøer at komme fra idé til færdig ansøgning. Forløbet på dette kritiske tidspunkt i et projekts liv kan blive lettet ved videreudvikling af internetbaserede støtte- og kommunikationssystemer.

En gennemgang af mødereferater fra Samarbejdsnævnet viser, at sagsbehandling af ansøgninger optager megen tid af nævnets arbejde. De ansøgte beløb er ofte af en størrelse, som betyder, at hvis ansøgningen var blevet sendt til et af de nordiske lande, ville den blive behandlet administrativt af en enkelt medarbejder efter retningslinier, som var vedtaget politisk eller af rådgivende og tilsynsførende organer, som i stedet ville anvende tiden til principielle og strategiske drøftelser.

Evaluators anbefaler derfor, at man overvejer at justere proceduren for ansøgninger. Man bør overveje, i hvilket omfang den IT-mæssige behandling bør og kan stemme overens med andre ansøgninger (til tider fra samme ansøgere?) til NMR.

I den forbindelse bør man sammen med bl.a. det nye Nordens Sprogråd drøfte mulighederne for at samordne relevante puljers formål. Det kan være hensigtsmæssigt at sammenlægge relevante puljemidler for at danne større og stærkere enheder med bevillinger af samlede beløb, som bedre kan medvirke til at synliggøre indsatserne.

I forhold til Nordenundervisningen kan det være nyttigt at drøfte, om man strategisk bør tematisere indsatserne og samordne disse temaer i forhold til udmeldingerne i bl.a. Nordplus-programmerne.

Det kan også overvejes, om man i særlige år og tilfælde bør "øremærke" beløb for projektansøgninger, som skal støtte Nordenundervisning i områder, hvor NMR planlægger et fremstød, eller hvor man ønsker at understøtte effekterne af gennemførte fremstød. Det kunne f.eks.

gælde fællesnordiske indsatser i Kina, hvor Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Ulandet planlægger et initiativ.

Temaer for ansøgninger til aktiviteter inden for EU kan afstemmes efter, hvilke andre finansieringsmuligheder der foreligger, bl.a. til universitetssamarbejder.

Det bør overvejes at opdele ansøgningsproceduren i flere faser, så lektorer, der har brug for støtte til at udvikle en idé, kan hente støtte til udarbejdelse af et idé-notat. Det kan sikre, at alle gode ideer bliver samlet op og fastholdt i en faglig videreudvikling. Det kan også sikre en administrativ og organisatorisk kvalificering af ansøgernetværkene og af de faglige miljøer for Nordenundervisning.

En sådan udviklingsorienteret og kompetencerettet sparring kan fremme lokale initiativer og nordisk-udenlandske netværk. Dialogen om udviklingen og formidlingen af de mest interessante resultater af initiativerne kan med stor fordel understøttes af et IT-baseret informationssystem. Sådanne systemer er under udvikling inden for andre af Nordisk Ministerråds programmer, og de eksisterer på nationalt plan. De er meget efterspurgt af udlandslektorerne³⁸ og kan danne grundlag for udvikling af ”virtuelle” faglige netværk og teams.

En sådan aktivitet er en naturlig videreudvikling af de procedurer, som Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning allerede nu råder over. Ved relevante ansøgninger godkender man ansøgningen under forudsætning af, at der indsendes yderligere oplysninger, eller at der udarbejdes en mere detaljeret ansøgning, f.eks. i en bestemt faglig retning, eller ved inddragelse af samarbejdspartnere i yderligere et nordisk land.

Evaluator anbefaler, at der videreudvikles muligheder for at give støtte til at videreudvikle og konkretisere en god projektidé.

4.5 Nordenundervisning og landefremstød

De godt 200 sendelektorer og de knap 2000 lektorer, som dagligt virker i mere end 40 lande sammen med deres kolleger, er som tidligere beskrevet Nordens “ambassadører til offentligheden”.

Derfor er det naturligt og vigtigt at medtænke dem i de landefremstød, som planlægges og foregår både i fælles nordisk regi og på nationalt initiativ.

Der forekommer i de gennemførte interview eksempler på, at lektorer i et land ikke har været orienteret om relevante gæstebesøg af f.eks. forfattere, fordi oplysningerne kom til forkerte personer på det universitet, hvor de er ansat. Landenes og universiteternes kultur betyder, at formelle informationer kan have vanskeligt ved at komme frem til lektorerne.

I enkelte tilfælde er lektorer først sent, eller først efter at et arrangement er gennemført, blevet opmærksom på det pågældende arrangement. Derfor kunne på de pågældende lektorer hverken gøre brug af eller fremme de planlagte landefremstød.

Uanset om besøg planlægges via ambassaden, private virksomheder (f.eks. forlag) eller nationale ministerier, vil det øge effekten af sådanne besøg og landefremstød, hvis lektorerne og

³⁸ Se bl.a. udviklingen af CIMO’s system, som også Island er interesseret i at videreudvikle til eget brug

disses personlige og professionelle netværk, bliver gjort opmærksom på aktiviteterne i god tid. Samtidig bør lektorerne dog tænke bredt på egne funktioner, og som Samarbejdsnævnet anbefaler opbygge tætte kontaktnet til ambassaden og nordiske miljøer i det land og den region, hvor de arbejder.

Lektorerne ser meget positivt på landefremstød, men Samarbejdsnævnet har begrænsede midler. Det er derfor vigtigt, at de midler, som er til rådighed, udnyttes bedst muligt, at det undersøges, om flere midler kan tilføres til projekter og landefremstød, og at samarbejdet med andre dele af NMR, som fremmer kendskabet til nordisk kultur og nordiske samfundsforhold i udlandet, bliver forbedret.

Nøglen er et velfungerende kommunikationssystem og en aktiv og strategisk inddragelse af lektorerne og deres netværk i landefremstød. Et sådant system kan bygge på eksisterende netværk i NMR, men det kræver midler i en opbygnings- og introduktionsfase (som tager hensyn til de meget forskellige teknologiske vilkår, lektorerne arbejder under) og ekspertise ved brug og vedligeholdelse.

Lektorerne ser sådanne fremstød som yderst væsentlige og centrale i forhold til deres virke og til forankring og perspektivering af deres indsats. Det kan bemærkes, at de ”norske utenriksstasjoner har f.ø. stående instruks om både å trekke på norskundervisningsmiljøene som ressursentra og også inkludere dem i alle stasjonens aktiviteter som kan være av interesse for dem”.³⁹

4.6 Organisatoriske forhold og ressourceanvendelse

I en række tilfælde har de organisatoriske forhold for lektorerne vist sig afgørende. Det gælder eksempelvis konflikten omkring lektorernes indplacering og funktionsvilkår i Frankrig.

En række nye internationale aftaler, bl.a. Bologna-erklæringen, og mellemstatlige bestemmelser, som i f.eks. EU, regulerer i stigende grad de organisatoriske forhold for lektorerne.

Hvert af de nordiske lande administrerer sine ordninger i forhold til egen situation og nationale prioriteringer. Det kan imidlertid – som både sagen med Maître de Langue i Frankrig (norsk og senere også andre nationale indsatser) og den principielle sag om udvisning af en lektor fra Vilnius har vist – være nyttigt med en fællesnordisk informationsudveksling og med muligheder for fællesnordiske indsatser på organisatoriske og aftalemæssige områder.⁴⁰ Denne udvikling sker kontinuerligt.

Samarbejdsnævnet kan i denne sammenhæng opfattes som en paraply for de nationale administrationer. Samarbejdsnævnet repræsenterer et fællesnordisk forum, hvor koordinerende indsatser kan finde sted, og hvor der kan ske afstemninger, i det omfang det er hensigtsmæssigt, af nationale organisatoriske og faglige initiativer. Det kan, som supplement til de løbende mel-

³⁹ Kommunikation fra Kjellaug Myhre. Det samme gælder Sverige. DK forhandler aktuelt med Udenrigsministeriet om dette spørgsmål. I Island foreligger der ikke nogen instruks.

⁴⁰ Det kan nævnes, at her rejste to repræsentanter for Samarbejdsnævnet til Litauen for ”å forsøke å få orden på de organisatoriske forhold. De medbrakte mandat til å forhandle på de øvrige lands vegne.” Det er et eksempel på samarbeid som række ”ut over Samarbeidsnemndas primære oppgaver.”

lemministerielle kontakter, være et nyttigt forum for drøftelse af principielle og strategiske spørgsmål, som knytter sig til synliggørelsen af Norden i verden.

Det fælles og tætte nordiske samarbejde mellem samarbejdsnævnene synes at være meget ganske særligt. Det vurderes straks vanskeligere med kontakter til sprognævnene. Derfor er den aktuelle dialog mellem Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet og Nordens Sprogråd særlig perspektivrig.

Samarbejdsnævnet er derfor i sin nuværende funktion et særligt fællesforum, hvor grænseflader mellem sprog og sprogpolitik, lektormobilitet og Nordenundervisning, faglighed og organisatoriske spørgsmål, undervisning og kultur mødes. Det er et forum, hvor de nationale ordninger gensidigt kan inspirere, kvalificere og effektivisere hinanden.

Hvert af nævnets medlemmer repræsenterer i deres daglige funktioner både strategiske og operationelle funktioner, og de har individuelt både sprogfaglige og forvaltningsfaglige kvalifikationer.

Nævnet, som det ser ud aktuelt, er et resultat af en løbende udvikling, og et relevant spørgsmål i dag kunne være, hvad den aktuelle og fremtidige kernefunktion er og bør være, samt hvordan der sikres et effektivt samspil med de nødvendige side- og støttefunktioner, bl.a. sekretariatsfunktioner og planlægningsfunktioner i forbindelse med konferencer og landefremstød.

Det er vigtigt i en sådan drøftelse ikke at miste den helhedstænkning, som nævnet repræsenterer, men netop sikre de relevante samvirker for helheden ved at inddrage nævnets ekspertise i den samlede opgaveløsning, som organisatorisk henlægges fra nationalt niveau til Nordisk Ministerråd.

Samarbejdsnævnet har særlig opmærksomhed på, hvordan konkrete indsatser koordineres til og spiller sammen med prioriteringer og beslutninger på det politiske niveau. De særlige forhold vedrørende lektoradministrationer gør det, efter nævnsmedlemmernes opfattelse, vigtigt med en direkte kontakt til det politiske niveau.

Hvis der sker en samlet organisatorisk ændring, bør der fortsat sikres en sådan direkte kontakt i forbindelse med strategiske beslutninger.

En fremtidig organisatorisk indplacering af Samarbejdsnævnets funktioner (administration, projektdrift, information, landeindsatser og konferencer samt udviklingsvirksomhed) skal sikre videreførelsen af de strategiske og fællesnationale funktioner.

Økonomi og ressourcer

Samarbejdsnævnets årlige grundbudget er som tidligere opført på godt 1,0 mio. kr. Det svarer til 0,75% af det samlede kulturbudget for Nordisk Ministerråd på 145 mio. DKK i 2002. Samtidig retter nævnets virksomhed sig mod samtlige godt 200 nordiske udlandslektorer samt deres ca. 2000 samarbejdspartnere i Nordistik, fordelt på 250 universiteter i mere end 40 forskellige lande. Det udgør/anslås til omkring 1600 årsværk.

De anslåede årsværk repræsenterer en værdi på knap 500 mio. DKK, som hovedsageligt betales af de lande og universiteter, som ansætter lektorerne. Hertil kommer de budgetter til støtte for lektorernes virksomhed, som hvert af de nordiske lande har afsat, bl.a. til finansiering af undervisningsmateriale, formidling af litteratur m.m. samt støtte til projekter og fremstød i

landene samt nationale tilskud til opholds- og leveomkostninger fra de nordiske lande for årligt i alt ca. 50 mio. DKK.

Man kan altså sige, at Samarbejdsnævnet for et beskedent beløb (knap 1 mio. DKK) samler og aktiverer en betydelig ekspertise med mulighed for at kvalificere, koordinere og udvikle nordiske indsatser for omkring 500 mio. DKK. For 1,0 mio. DKK, som svarer til 0,3% af den anslåede årlige "omsætning" på området, bidrager Samarbejdsnævnet til at kvalificere såvel de organisatoriske indsatser som de indholdsmæssige kvaliteter af udlandslektorenes virksomhed. Det bemærkelsesværdige er, at udenlandske myndigheder betaler knap 240 mio. DKK årligt for at fremme "Nordenundervisning" og for at fastholde og udvikle undervisnings- og forskningsmiljøer, som beskæftiger sig med "Nordistik". Set i det lys vurderer evaluator, at Samarbejdsnævnets ressourceanvendelse er særdeles fornuftig, ikke mindst den relativt store tilfredshed blandt involverede (jf. kapitel 3) taget i betragtning.

5 Udfordringer og perspektiver

I dette afsluttende kapitel belyses de centrale udfordringer og perspektiver, som er fremkommet i forbindelse med denne evaluering. Kapitlet afsluttes med en opstilling af to modeller for det fortsatte arbejde med Nordenundervisning i NMR.

5.1 Indledende bemærkninger

Indledningsvis vil vi som evaluatore fremhæve, at vi ser klare potentialer og positive perspektiver i Samarbejdsnævnets virke. Den generelle holdning blandt de adspurgte i undersøgelsen er, at Nordenundervisning og udlandslektorenes virksomhed opfattes som betydningsfuld.

Samarbejdsnævnet kan efter vores vurdering – fortsat og i øget omfang – inddrages i og tage initiativ til konstruktive samspil om synliggørelse af nordisk sprog, kultur og samfundsforhold i udlandet. Nævnet kan med fordel videreudvikle sin funktion som netværk og støttesystem for kvalificering og koordinering af indsatsen for spredning af viden og oplysning om Norden og for sammenknytning mellem nordiske og udenlandske forskningsmiljøer.

I det følgende udbygges først de centrale udfordringer, hhv. perspektiver:

- Hvordan bevares balancen mellem tværnationale og nationale foranstaltninger, og hvilken rolle skal Samarbejdsnævnet indtage her (offensiv – defensiv)
- Hvordan udnyttes potentialerne bedst muligt, og hvordan/i hvilket omfang kan synliggørelsen styrkes
- Hvordan ser den optimale organisering og arbejdsdeling ud, og hvor ligger de mest hensigtsmæssige samarbejdsflader
- Hvordan sikres/styrkes den nødvendige åbenhed og dialog

5.2 Balancen mellem tværnationale og nationale foranstaltninger

Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet har til hovedopgave at understøtte Nordenundervisningen blandt udlandslektorer. I evalueringen er fremkommet det synspunkt, at “Nordenundervisning ikke findes – selvom den dagligt pågår”. Det har den rigtighed i sig, at Nordenundervisning ikke optræder i curriculum (på nær f.eks. Scandinavian Studies i USA). Udlandslektorenes virksomhed tager dog udgangspunkt i de nationale bestemmelser og ikke i fællesnordiske standarder.

Det er derfor vigtigt at foretage en afbalancering af den faglige støtte, som Samarbejdsnævnet – med fællesnordisk mandat – giver udlandslektorerne, og den nationale støtte, som hvert af de nordiske lande giver “sine” lektorer. I evalueringen er udtrykt: “I det nordiske fællesskab løfter vi de opgaver, som vi ikke kan løfte nationalt”, og lektorerne svarer: “Det at være en gruppe nordiske lektorer på samme universitet, i samme land og i samme region styrker vores individuelle positioner og vores gennemslagskraft”.

Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning har i særlige tilfælde haft afgørende betydning for de ansættelses- og arbejdsvilkår, som lektorerne har haft i udlandet.

Bemyndigelserne i en sådan situation ligger dog normalt på nationalt niveau og dermed uden for Nordisk Ministerråds regi. Men samarbejdet i Nordisk Ministerråd kan kvalificere både de nationale og den fællesnordiske indsats for at forbedre lektorenes arbejdsvilkår og for at støtte kvaliteten og synligheden af deres virksomhed, her specielt den fællesnordiske dimension som supplement til f.eks. en frankofil, angelsaksisk eller amerikansk dimension.

Vilkårene for samarbejde på universitetsområdet vil muligvis i stigende omfang blive påvirket af internationale aftaler og for en række nordiske landes vedkommende af deres EU-medlemskab. Det betyder dog ikke, at det nordiske samarbejde, i regi af NMR, bliver mindre betydningsfuldt, specielt i forhold til faglig kvalitetsudvikling og til effektiv koordinering og kontaktdannelse, som vil synliggøre de nordiske indsatser.

Samarbejdsnævnets virksomhed skal fortsat afbalanceres mellem den myndigheds-udøvelse, som sker på nationalt niveau, og fællesnordiske initiativer. I denne sammenhæng er det også vigtigt at skelne mellem initiativer og strategiske opgaver, som har universitetspolitisk sigte, fagligt-uddannelsesmæssigt sigte og kulturpolitisk sigte.

På tværs af disse forskelle i faglige og nationale tilgange med tilstødende myndighedsudøvelse kan det være nyttigt at være opmærksom på de fælles behov, som lektorerne udtrykker.

Fællesbehovene for kommunikation og information om nationale og nordiske forhold kan efter evaluators opfattelse med fordel understøttes. Det kan ske ved udnyttelse og en fortsat hensigtsmæssig udvikling af den teknologiske kapacitet, som Nordisk Ministerråd har til rådighed (bl.a. hos administratorerne af Nordplus-programmerne). Og det kan ske med anvendelse af de erfaringer, som bl.a. er gjort i forbindelse med IT-baseret serviceudvikling over for uddannelsesområdet i de nordiske lande (bl.a. Skolverkets aktuelle arbejde med det nordiske Skoledatanet og indsatserne med modernisering af de nationale netjenester, bl.a. ITIS- og ITMF-programmerne samt CIMO's og SIU's programudviklinger).

Fællesbehovene for kompetenceudvikling kan tilgodeses ved tematiske og regionale konferencer samt eventuelt ved fællesnordisk forberedelse af udlandslektorerne, inden de bliver udsendt, herunder etablering af netværk mellem de "nye lektorer" og til en "mentorlektor".

I en sådan forberedelse af lektorer kan indgå en orientering om de fællesnordiske services og netværksdannelser, som kan understøtte varetagelsen af Nordenundervisning og funktioner som "fællesnordiske ambassadører".

I planlægning og organisering af arbejdet skal man være opmærksom på, at projektorganisationer, administrative organisationer og politiske organisationer naturligvis arbejder med forskellige kulturer og metoder.

Aktiviteterne i tilknytning til Nordenundervisningen indeholder alle tre elementer. Evaluator anbefaler derfor, at man nøje overvejer, hvilke opgaver der placeres direkte hos Samarbejdsnævnet, i NMR's sekretariat og eventuelt hos administratorer tilknyttet projektopgaver (herunder planlægning og arrangement af konferencer) for NMR.

IT-kommunikationen og det fælles IT-netværk bør efter evaluators opfattelse gives en høj prioritet. Arbejdet bør inddrage de eksisterende nationale eksperter, hvis erfaringer i højere

grad kan udnyttes af NMR i programarbejdet – og dermed også i udlandet synliggøre en væsentlig nordisk ekspertise i sammenkobling af teknologi og uddannelse.

De fællesnordiske indsatser bygger myndighedsmæssigt på en afbalancering af de nationale, institutionsmæssige og fællesnordiske initiativer. Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning har med sin sammensætning mulighed for at effektivisere og bidrage til samordning af de mangfoldige indsatser med henblik på at skabe synergieffekter og nye udviklinger. En sådan samordning kan, efter evaluators opfattelse, bidrage til en bedre udnyttelse af både de nationale og de fællesnordiske midler og ressourcer, som er tilknyttet området.

5.3 Udnyttelse af potentialer og synliggørelse

Evaluator kan konstatere, at Samarbejdsnævnet udgør et forum med stor indsigt i ”Nordistik”. Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning er et mødested, hvor de centralt placerede personer, som i hvert i de nordiske lande arbejder med forvaltning og udvikling af de nationale udlandslektorordninger, kan mødes. Her er der mulighed for at effektivisere og udvikle indsatserne. Aktiviteterne kan koordineres med henblik på at skabe de synergieffekter, som er mulige i et fælles nordisk samarbejde.

Samarbejdsnævnet er Nordisk Ministerråds direkte kanal til de godt 200 fuldtidsansatte lektorer og ca. 2000 deltidsansatte undervisere i ”Nordistik” ved universiteter i mere end 40 lande. Gennem Samarbejdsnævnets virksomhed er det muligt at påvirke og kvalificere arbejdet med formidling af og uddannelse i nordiske sprog, litteratur, kultur og samfundsforhold på universitets- og højere uddannelsesniveau i udlandet.

Udlandslektorenes virke betales i princippet (som tidligere nævnt) af opholdslandet med skiftende bidrag og tilskud fra hvert af de nordiske lande, men tilskuddene fra de nordiske lektorsordninger er nødvendige, for at lektoraterne fortsat kan opretholdes. Det er eksempelvis sådan, at ”bosteds- og andre tilskudd fra hjemlandet er betydelig højere i de fleste tidligere WP-lande enn vertslandets avlønning.”

Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning er et forum for dialog om administrationen af ordningerne og for faglig udvikling af Nordenundervisning på tværs mellem lektorerne fra hvert af de nordiske lande. Samarbejdsnævnet opsamler og sammenstiller reaktionerne på og forventningerne til Nordenundervisningens udvikling i opholdslandene.

Samarbejdsnævnet drøfter bl.a. balancen mellem lektorenes opgaver og deres forpligtelser over for det universitet, hvor de er ansat, og deres muligheder for at fungere som ”kulturambassadører” bl.a. i forbindelse med landefremstød (en synliggørelse og promovering af Norden og af de nordiske lande i det land og i den region, hvor lektorerne arbejder).

Samarbejdsnævnets virksomhed kan medføre et forbedret samspil mellem uddannelses-, forsknings- og kulturindsatser i Nordisk Ministerråds regi. Den kan også støtte nationale indsatser, bl.a. sammenkædning af kulturfremstød for film og litteratur med temaer og undervisningsmaterialer, som indgår i Nordenundervisningen.

Samarbejdsnævnet bidrager til at forbedre kontakten mellem nordiske og udenlandske universiteter og uddannelsesmiljøer. Kontakterne danner grundlag for opbygning og udvikling af partnerskaber på institutions-, fag- og projektniveau.

Evalueringen og de drøftelser, der er gennemført med alle relevante aktører, peger på hensigtsmæssigheden og mulighederne i, at udlandslektorerne aktivt bliver inddraget i undersøgelser og faglig kvalificering af sprogpoltiske udviklinger og initiativer. Emneområderne kan være

- sprogpedagogik og sprogfaglighed
- nabosprogsundervisningen ved universiteter og højskoler i Norden
- nordiske sprog som fremmedsprog
- sprogtest (meritudvikling for udenlandske studerende, som f.eks. søger ophold ved nordiske universiteter).

Evalueringen påviser således flere oplagte muligheder for udlandslektorerne og deres kollegers bidrag til en synliggørelse af Norden i udlandet og til aktiv brobygning til Norden fra attraktive, udenlandske universitetsmiljøer.

Det er evaluators opfattelse, at det er afgørende at arbejde med synliggørelsen af disse potentialer, bl.a. ved at styrke udnyttelsen af webbaserede funktioner og kommunikationsstrategier, både over for interessenter i Norden og internationale miljøer.

Samtidig anbefales det, internt i Nordisk Ministerråd, at alle relevante samarbejds-partnere gøres opmærksom på perspektiverne i at udnytte Nordenundervisningens ressourcer og kompetencer i en udviklingsorienteret og tværgående, faglig indsats.

Disse drøftelser blev påbegyndt i den fælles arbejdsgruppe, som blev nedsat bestående af Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning og Nordens Sprogråd. Arbejdsgruppen har afleveret et notat.

Evaluator anbefaler, at der i forbindelse med sådanne afdækninger gennemføres konkrete overvejelser i NMR's sekretariat med henblik på at koordinere og effektivisere den sekretariatsmæssige understøttelse af både de adskilte og de samordnede aktiviteter. De organisatoriske ændringer bør støtte Samarbejdsnævnets medlemmer, så de kan anvende mest mulig tid til drøftelser med strategisk, fagligt og organisatorisk perspektiv.

Man bør overveje, hvordan NMR's IT-funktioner (både de eksisterende og planlagte) og de eksisterende administrative strukturer bl.a. i tilknytning til Nordplus-programmerne kan udbygges, så de effektivt understøtter konkrete opgaveløsninger i forbindelse med konferencer, lan-defremstød og projektstøtte.

5.4 Organisering, arbejdsdeling og samarbejde

Denne evaluering er gennemført samtidig med, at der foregår væsentlige omlægninger i organiseringen af Nordisk Ministerråds sekretariat. Omlægningerne kan tolkes som udtryk for den samlede tendens, der er til effektivisering og modernisering af forvaltningsopgaver i Norden.

Forandringerne giver mulighed for en tydeligere skelnen og en øget præcisering af indsatser på politisk, strategisk og operationelt niveau i opgaveløsningerne. Samtidig giver de mulighed for at samle både faglige og økonomiske ressourcer i større og dermed mere slagkraftige enheder. Man skal i den forbindelse være opmærksom på, at Norden i forbindelse med Nordenunder-

visning synliggør sig i udlandet som supplement og alternativ til initiativer med f.eks. amerikansk, anglosaksisk, frankofil og slavisk oprindelse.

Det er også væsentligt at være opmærksom på, at man i de nordiske lande råder over et professionelt lektorsystem, som endnu ikke er formelt integreret i samarbejder med f.eks. nationale sprog tjenester og nordiske projektpuljer eller synliggørende indsatser, f.eks. i Nordens huse.

I forbindelse med omlægningerne er der fra 1. januar 2004 dannet et nyt samarbejdsorgan inden for sprogområdet ved fusionering af Den sprogpoltiske referencegruppe og Nordisk Sprogråd. Programmet "Nordplus Sprog" er indeholdt i denne nye organisation.

Evaluators har undersøgt de muligheder, som ligger i en fremtidig nærmere tilknytning mellem dele af Samarbejdsnævns virksomhed og dele af Nordplus Sprog i dialoger med både aktører og de to nævn.

En første beskrivelse af muligheder og perspektiver blev fremlagt på et fælles møde mellem de to nævn i januar 2004. På mødet blev besluttet at nedsætte en fælles arbejdsgruppe, som konkretiserer områder for et fortsat samarbejde. På grundlag af indstillingen udarbejder sekretariatet et forslag til organisatorisk støtte til virksomheden.

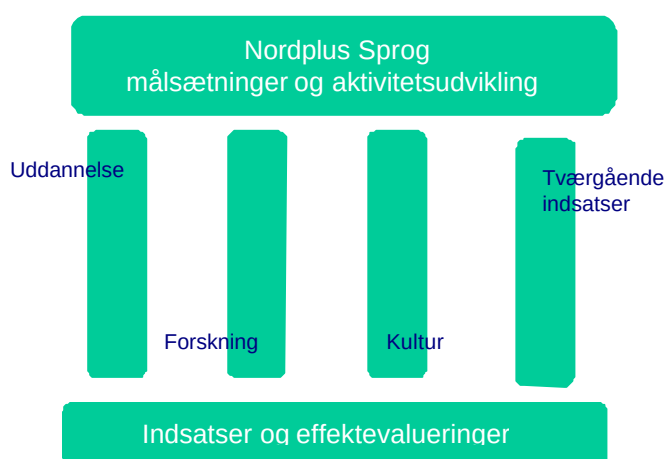
I tilknytning til arbejdet er det væsentligt at være opmærksom på inddragelse af forskningsdelen i NMR i nye samspil med universitetsmiljøerne, som indgår i Samarbejdsnævnets netværk.

Det kan også være nyttigt at drøfte udviklingen af faglighed og pædagogik i arbejdet med undervisning i nordiske sprog som fremmedsprog, således som den foregår i de udenlandske universitetsmiljøer.

Endelig kan det være interessant at drøfte forholdet mellem projektmidler og behovene for støtte til drift af særlige indsatser for spredning af nordisk sprog, kultur og samfundsmæssig viden. Hvornår og hvorfor støttes et projekt – og hvordan overflyttes et nyttigt projekt som f.eks. tolkeefterskole fra projekt til drift f.eks. i regi af institutterne for Nordistik?

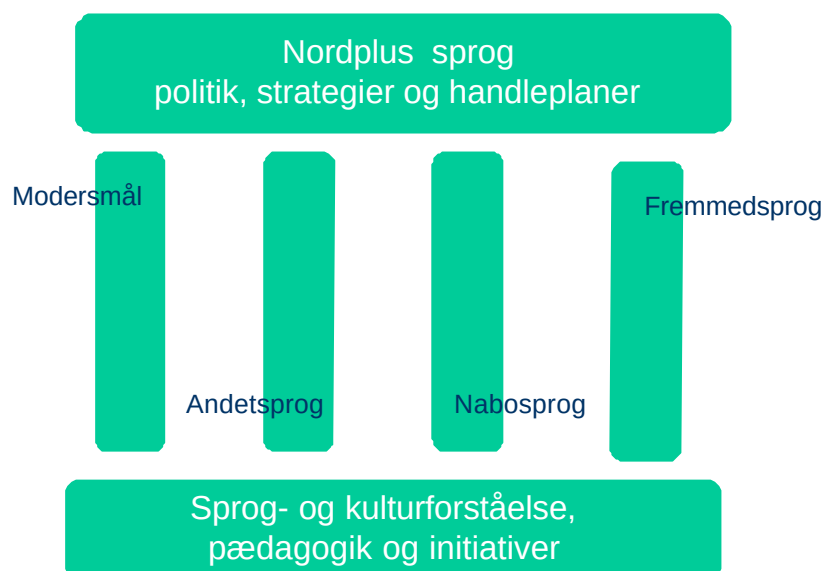
Organisering og samarbejds muligheder med Nordplus Sprog

Organiseringen af Nordplus Sprog fra 1. januar 2004 er skitseret sådan:

Aktiviteter fra Nordenundervisningen knytter sig både til uddannelses-, forsknings- og kultursøjlen i NMR's virksomhed. Udlandslektorenes virksomhed på bl.a. universitetsinstitutterne indeholder for nøgles vedkommende også bidrag til forskningsvirksomhed, selvom det ikke formelt er deres opgave. Samspillet mellem Nordenundervisning, Sprogpolitik og synliggørelse af Norden ved kulturfremstød i fællesnordiske "landeindsatser" eller "regionale indsatser" udtrykkes i søjlen: tværgående indsatser.

De aktuelle sprogfaglige og tværfaglige indsatser i Nordplus Sprog ses i nedenstående figur:

Specielt området Fremmedsprog har været underrepræsenteret i initiativerne. De seneste sprogpolitiske tiltag, både fællesnordisk og i nationale sprogpolitiske vedtagelser, har opprioriteret dette område.

Videreudviklingen af de opgaver, som er knyttet til Nordplus Sprog, kan have stor nytte af at inddrage de aktuelle sprogfaglige og kulturelle indsigter, som er repræsenteret i og tilknyttet Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet. Den betydelige viden, som gruppen af udlandslektorer (specielt dem, som gør tjeneste i de nordiske lande med opgaver i tilknytning til nabosprog) er i besiddelse af, og deres faglige netværk, kan have stor betydning for kvalificering af de fællesnordiske indsatser. Temaer som nordiske sprog som fremmedsprog (også for multikulturelle grupper, som lever i Norden) og skandinaviske sprog som nabosprog (og undervisningsemner i de nationale uddannelsessystemer) kan drage nytte af den ekspertise, som lektorerne og deres universitetsinstitutter repræsenterer.

De projektpuljer, undervisningsmaterialer, services og netværk, som Nordplus Sprog kommer til at råde over og får ansvar for, er relevante for udlandslektorerne. Det gælder både de, som arbejder inden for og uden for Norden (i EU, de nye EU-lande eller lande udenfor EU).⁴¹

⁴¹ Se bl.a. Det internationale Norden, Nordisk samarbejde i europæisk ramme, NMR 2003 – tiltrådt af Samarbejdsministrene 5. september 2003. Hertil kommer de bestemmelser, som de nordiske lande nationalt tiltræder i forbindelse med bl.a. Bologna-erklæringen 2002 og Københavner-erklæringen 2003 om mobilitet og åbenhed inden for universiteter og videregående uddannelser og inden for erhvervs- og arbejdsmarkeds-

Et samarbejde med faglige miljøer i Norden vil kunne kvalificere både udarbejdelse af ansøgninger til større og fælles projektpuljer og spredning af projektræsultater i de samme miljøer.

Samarbejdet mellem uddannelses-, forsknings- og kulturmiljøer i Norden kan danne forbillede for tilsvarende samarbejder i de lande, hvor udlandslektorerne arbejder.

Omvendt kan en tættere tilknytning til uddannelsessektoren end til kultursektoren i NMR's organisation medføre, at de kulturelle lande- eller regionale satsninger vil "glemme" Nordenundervisningen og udlandslektornetværkets potentialer som samarbejdspartnere.

Evaluator kan konstatere, at alle aktørgrupper mener, at der er en stor og fortsat stigende interesse for "nordistik" og nordiske sprog i EU og de nye medlemslande.

Referencegruppens overvejelser

Den sprogpoltiske referencegruppe drøftede emnerne på deres afsluttende møde. Spørgsmålene her drejede sig om fordele og ulemper ved en tættere tilknytning mellem udlandslektorerne og det fælles (og bredt definerede) sprogarbejde i NMR. Desuden har spørgsmål om mulighederne i bredere projektsamarbejder og i fælles udnyttelser inden for Norden af mobilitetsprogrammer knyttet til sprog været forelagt.

Helt grundlæggende konstaterede Den sprogpoltiske referencegruppe, at den ikke tidligere har været opmærksom på potentialerne i et samarbejde. Udlandslektorer har tidligere været indbudt, men deltog nu for første gang (i november 2003) med fire repræsentanter i en temakonference arrangeret af Nordmål/Nordplus Sprog.

Videre konstaterede gruppen, at den ser en betydelig faglig og organisatorisk interesse i at samvirke med lektorerne inden for Norden i tilknytning til projekt- og mobilitetsprogrammer.

Interessen knytter sig først og fremmest til kvalificeringen af det fællesnordiske faglige samarbejde på sprogområdet og til arbejdet med sprogpoltiske problemstillinger, ligesom gruppen bemærkede, at der er en stigende opmærksomhed på samtænkning af sprogindsatser (fra modersmål til fremmedsprog).

Endelig konstaterede Den sprogpoltiske referencegruppe en del usikkerhed overfor et samvirke med udlandslektorerne udenfor Norden. Man ser et behov for øget indsigt og fælles forståelse, for afklaringer fagligt, funktionsmæssigt, organisatorisk og politisk og for at opbygge et tæt netværk til Samarbejdsnævnet.

Referencegruppen var i sin drøftelse af samarbejdsmulighederne inde på vigtigheden af at støtte meget åbne og idéorienterede samtaler om de gensidige styrkelser af Nordenundervisningen og sprogområdet ved etablering af Nordens Sprogråd og udviklingen af funktionerne i Nordplus Sprog fra januar 2004 fulgt af en styrkelse af Samarbejdsnævnets funktion som informations- og professionelt netværk inden for NMR's rammer.

Referencegruppen pegede endvidere på en række mulige temaer for samarbejde:

uddannelser. Grænserne for mellemstatligt formelt og uformelt samarbejde på nordisk og internationalt plan er et relevant emne for fortsatte drøftelser.

- Udlandslektorenes funktion i Norden – der er omkring 35 fuldtidsstillinger på universiteterne, hvordan udnyttes og støttes de bedst muligt?
- Udlandslektorer udenfor Norden – hvilke fællesinteresser med Nordplus Sprog, fagligt, projektmæssigt, netværksmæssigt – hvordan opbygger man et understøttende netværk med fælles informations- og IT-baserede kommunikationssystemer?
- Balancen mellem sprogundervisning og Nordenundervisning – forskelle og ligheder i faglige forståelser og indsigter – sprogpoltiske og universitetspolitiske hensyn og perspektiver.
- Fælles projekter mellem sprog- og Nordenundervisning – i og udenfor Norden, kvalificering af (større) fællesprojekter.
- Fælles support (IT-støtte, information, ansøgninger, online support, undervisningsmaterialer, netværk, vidensdeling - konferencer, eksponering).
- Fælles faglig udvikling – konferencer, projekter, indbyrdes kommunikation og faglig eller professionel kultur.
- Fælles fremstød – synliggørelse af Norden i udlandet og professionel integration af udenlandske borgere i Norden.
- Fælles forståelse af balancer mellem indsatser i national, nordisk og udenlandsk sammenhæng – årsplaner og tematiseringer af fremstød (herunder også stabilisering ved koordinering af ansættelser, rokeringer m.m.).

5.5 Nødvendigheden af åbenhed og dialog

Det er efter evaluators opfattelse afgørende vigtigt, at dialogen om muligheder og ulemper fortsætter i en konstruktiv ramme. Det er væsentligt, at grundlaget for dialogen er en præcisering af, hvilke fremtidige opgaver der skal løses, og hvordan de nuværende erfaringer og kompetencer bedst kan organiseres, så de understøtter opgaveløsningen.

I forhold til Nordenundervisning og udlandslektorfunktioner er det væsentligt at bygge på de hidtidige erfaringer fra Samarbejdsnævnets virke. Det er vigtigt at være opmærksom på, at Nordenundervisning er andet end sprogundervisning, og at udlandslektorgruppen er mangfoldig og forskellig i sine kompetencer og sine opgavetilgange, og at de har forskellige muligheder i forhold til deres arbejdsbetingelser.

Samtidig er det åbenlyst, at Samarbejdsnævnet har brug for sekretariatsmæssig og praktisk støtte ved operationalisering af sine initiativer, herunder modernisering og effektivisering af relevante IT-services, som kan fremme kommunikationen og formidlingen af aktiviteter og resultater. Lektorerne kalder på samme måde på øgede muligheder for at igangsætte faglige initiativer knyttet til undervisningen og deres kompetenceudvikling.

Det er efter evaluators opfattelse åbenlyst, at den internationale udvikling på universitetsområdet gør, at samarbejdet om lektorenes vilkår ved udenlandske universiteter og lektorenes medvirken i at forberede udenlandske studerende til studieophold i Norden bl.a. ved meritgi-

vende (ECTS point) kurser i nordiske sprog, litteratur, kultur og samfundsforhold betyder et behov for en øget tilknytning til uddannelses- eller videnskabs(forsknings)sektoren.

Evaluator er derfor af den opfattelse, at det vil være nyttigt at sikre tætte tilknytninger mellem Nordenundervisningen og Nordplus Sprog med henblik på at styrke opgaveløsningerne.

Til gengæld er det også vigtigt at afklare, hvordan de særlige forhold for lektorer uden for EU-området og samvirket mellem Nordenundervisning og Kulturfremstød kan håndteres kvalificeret, hvis koordineringen af Nordenundervisningen organisatorisk forankres i tilknytning til Nordplus Sprog.

I denne forbindelse er det væsentligt at overveje den fremtidige funktion for Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning. Nævnet kan med fordel aflastes administrativt og i den praktiske opgaveløsning, bl.a. ved sagsbehandling af projektansøgninger, således som det aktuelt sker i forhold til andre nævn. Det kan ligeledes udnytte et øget fagligt samspil om Nordenundervisning, som aflaster nævnets medlemmer for ansvar på det operationelle niveau, bl.a. i forhold til forberedelse af konferencer og landefremstød.

Aflastningerne kan give nævnet mere tid til strategisk og samordnende virksomhed, som fremmer dels de nationale samarbejder mellem de nordiske lande med henblik på fælles understøttelse og udvikling af udlandslektorenes virksomhed, dels fremmer udlandslektorenes funktion som "ambassadører for nordisk sprog, litteratur, kultur og samfundsforhold".

For at belyse disse forhold og perspektiver er der nedsat en fælles arbejdsgruppe mellem Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet og Nordplus Sprog.

Arbejdsgruppen består af

- Pirkko Nuolijärvi, Finland, og Sylfest Lomheim, Norge, fra Nordens Sprogråd og
- Ulfar Bragason (nuværende formand, Island) og Anne Charlotte Liman (tidligere formand, Sverige) fra Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet.

Arbejdsgruppen mødtes første gang i februar 2004 i Stockholm og færdiggjorde sin indstilling i april 2004.

Arbejdsgruppen havde til opgave at udarbejde et fælles forslag om forholdet mellem arbejdet i Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet og det sprogpoltiske arbejde i NMR's sektor for uddannelse og forskning.

5.6 Modeller for fortsat arbejde med Nordenundervisning i NMR

Samarbejdsnævnet har altså gennem årene udviklet en væsentlig ekspertise vedrørende lektoradministration. Samarbejdsnævnet har direkte kontakt til et betydningsfuldt netværk af udlandslektorer både i og udenfor Norden. Disse lektorer udgør en væsentlig ressource, som bør inddrages yderligere i NMR's strategiske og praktiske aktiviteter.

Derudover har Samarbejdsnævnet og miljøet af udlandslektorer, i dialog med de udenlandske fagmiljøer, hvor de arbejder, gennem årene drøftet karakteren og udviklingen af Nordenundervisning eller "Nordistik".

I forbindelse med den igangværende omorganisering i NMR, specielt af Nordplus-programmerne og Nordplus Sprog, er der to muligheder for en placering af Samarbejdsnævnets aktiviteter med Nordenundervisning:

- En fastholdelse af Samarbejdsnævnet inden for kulturområdet
- En flytning af Samarbejdsnævnet til området for Uddannelse og Forskning.

Fastholdelse af Samarbejdsnævnets tilknytning til den kulturelle dimension

Fordelen ved fastholdelse af nævnets tilknytning til kulturområdet er først og fremmest muligheden for et tættere praktisk og strategisk samspil mellem Nordenundervisningen og profilering af nordisk kultur i udlandet.

Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i udlandet kan være kontaktflade mellem undervisningsmiljøerne, lektoradministrationerne og de organisationer og institutioner, som arbejder med kultur- og kulturpolitisk samarbejde i Norden.

Koordinering af landefremstød eller regionale satsninger i samspil mellem kultur og uddannelse kan blive styrket.

Den nødvendige opbygning af en fællesnordisk og web-baseret kommunikation til og mellem alle udlandslektorer kan ske som del af den fortsatte opbygning og forenkling af NMR's net-baserede tjenester.

Flytning af Samarbejdsnævnet til området for Uddannelse og Forskning

Fordelene ved en tilknytning af Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet til området for Uddannelse og Forskning i den nye struktur kan blive en tættere tilknytning af arbejdet med Nordenundervisning til udviklingen de fællesnordiske indsatser på sprogområdet (nordisk sprog i Norden og nordisk sprog i verden).

Det kan også medføre en sammenkædning af arbejdet med Nordenundervisning til de fællesnordiske indsatser på uddannelses- og forsknings-(videnskabs-)området både i og udenfor Norden.

En nærmere tilknytning kan fremme en samordning af midler, som afsættes til udviklingspuljer og til mobilitetsprogrammer både inden for Nordenundervisning og inden for undervisning i og anvendelsen af nordisk sprog.

Udlandslektorerne både i Norden og i det baltiske område kan få en tydeligere funktion i forhold til de samlede nordiske indsatser og til de programmer i disse områder, som nu er omstrukturerede og styret af Nordplus m.m.

Kontakten til og udvekslingen mellem lektorerne og mellem studerende i "Nordistik" kan ske i det nye Skoledatanet, som opbygges i tilknytning til Nordplus-programmerne. Nettet har links til bl.a. europæiske udviklingsnetværk.

Samarbejdsnævnet kunne aflastes i en række faglige sammenhænge, ved at udførelsen af en række opgaver lægges til sekretariatet og administratorfunktionerne for Nordplus, som bl.a. administrerer mobilitetsprogrammer og projekter.

Drøftelsen af faglige og sprogfaglige problemstillinger kan forberedes og konkretiseres i bl.a. Nordens Sprogråd. Samarbejdsnævnet kan derfor bedre rette sin opmærksomhed mod lektoradministrative koordineringer, herunder samspil vedrørende landesatsninger og regionale satsninger i og udenfor Europa.

Mandatet for nævnet kan justeres, og relationerne til Nordens Sprogråd samt opgavefordelingerne i forhold til sekretariatet, Nordplus-administrationerne (hvor virksomheden for Nordplus Sprog er forankret i Island) kan afklares med udgangspunkt i tematiseringer og anbefalinger i denne rapport.

En sådan drøftelse kan være led i en videre udvikling mod et sektorovergribende samarbejde, som yderligere kan kvalificere udnyttelsen af de potentialer, der er samlet i Samarbejdsnævnets virksomhed.

6 Bilag

Indledning

Bilagene gengiver de arbejdsredskaber, der har været anvendt, oplyser om de formelle bestemmelser, der har ligget til grund for undersøgelsen, og som er rammen for det fortsatte arbejde med undersøgelsens resultater, samt oplyser om de personer, som har været inddraget i arbejdet.

6.1 Faktaskema om de nordiske udlandslektorordninger

	Antal universiteter	Antal lande	Antal lærere, der underviser i sprog	Heraf antal statsborgere i sendelandet (sproget som modersmål)	Antal sendelektorer	Antal kontaktpersoner ved informationsudsendelse fra NMR	Antal studerende nationale sprog	Antal studerende nordisk sprog	Budget som støtte til lektorvirksomheden 2003	Hjemmeside www	Andre nationale organisationer med kontakt til lektorerne	Kommentarer
Danmark	91	27	120	80	35	104	3.000		10,5 mio. DKK	www.vtu.dk		
Finland	100	30	212	114 (finsk modersmål)	36 (ansat CIMO)	100	4.000		12,55 mio. kr.	www.cimo.fi	Uni., ambassader, kulturinst., infocentre for litt. mm.	
Island	38	16	38	13	15	15	1.000-2.000		10,5 ISK = 1,5 mio. DKK	www.nordals.hi.is	Inst. For islandsk, Islands Univ.	Tallene gjelder bare modern islandsk
Norge	140				30				7 mio. NOK	www.norgesportalen.no		
Sverige	200	42	1000	200 (svensk modersmål)	76	200	30-40.000	50-60.000	12 mio. SEK	www.si.se	Nej	
Total	Total ca. 250 forskellige				187				Ca. 43 mio. DKK			

NB! Tallene kan, for nogle landes vedkommende, være behæftet med en vis usikkerhed, der først og fremmest skyldes, at de er taget fra oversigter, som ikke er frembragt med sigte på netop denne optælling. Det er især studentertallet, der er usikkert (samme person kan være talt med flere gange), og antallet af lærere, der underviser i sproget (der sidder givetvis folk og underviser i dansk, som vi ikke kender). Studentertallet kan altså være lavere og lærerantallet højere, end angivet her.

6.2 Elektroniske spørgeskemaer til lektorerne

Spørgeskema – Evaluering af samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet

VEJLEDNING TIL BESVARELSE AF SPØRGESKEMAET

Velkommen

Dette er en evaluering af Nordenundervisning i Udlandet. Sitet indeholder 24 hovedspørgsmål, som vi meget gerne vil bede dig besvare. Du skal bruge cirka 20-30 minutter på at besvare spørgsmålene. Din besvarelse vil blive behandlet anonymt. Sitet lukkes igen for besvarelser den 31. oktober 2003.

Spørgeskemaet skal hjælpe Nordisk Ministerråd og Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet med at undersøge dine og andre lektors erfaringer og perspektiver i arbejdet med Nordenundervisning i Udlandet. Formålet med undersøgelsen er at fastholde de bedste erfaringer og at kvalificere fremtidige indsatser.

Vejledning til spørgeskema

Læs spørgsmålene grundigt. Det er vigtigt, at du besvarer alle relevante spørgsmål.

Under hvert spørgsmål er der en række svarmuligheder med tilhørende svarkasser. Du kan besvare spørgsmålet ved at sætte kryds i den kasse, der passer bedst med din vurdering.

Som oftest skal hvert spørgsmål besvares med ét enkelt kryds.

Ved nogle spørgsmål har du mulighed for at sætte flere kryds. Det vil fremgå af spørgsmålene, hvornår du skal sætte flere kryds.

Du er velkommen til at skrive kommentarer, hvor der er plads til det.

Bemærk at du har mulighed at forlade skemaet undervejs for senere at vende tilbage for at færdiggøre din besvarelse.

Når der er trykket "Afslut" på sidste side, er det ikke længere muligt at rette i besvarelsen.

Hvis du har spørgsmål til spørgeskemaet, er du velkommen til at kontakte Bettina Kyø på email bky@niras.dk

På forhånd tak!

1. I hvilket land underviser du i nordiske sprog?

Jeg underviser i:

2. Fra hvilket land kommer du?

Jeg kommer fra:

3. Hvor mange år har du undervist i nordiske sprog som udlandslektor?

Jeg har undervist i år.

4. I hvilke lande har du undervist i nordiske sprog?

Angiv lande:

5. Hvad er din alder?

Angiv alder:

6. Hvilken uddannelse har du?

Angiv uddannelse:

7. I hvilket år færdiggjorde du din uddannelse?

Jeg færdiggjorde udannelsen i

8. På hvilken institution arbejder du?

Angiv institution:

9. Hvilket fakultet er du tilknyttet?

Jeg er tilknyttet:

10. Hvilken beskæftigelse stiler dine studerende mod?

Sæt et eller flere krydser:

Undervisning (Besvar spørgsmål 11)	☐
Forskning	☐
Almen oplysning	☐
Andet, skriv hvad	☐

11. Hvis undervisning, hvilket uddannelsesniveau?

Sæt gerne flere kryds!

I grundskolen	☐

- På ungdomsuddannelser ☐
- På erhvervsuddannelser ☐
- På videregående uddannelser ☐

DIT ARBEJDE SOM NORDISK LEKTOR

12. Vi ved, at udlandslektorer har mange forskellige samarbejdspartnere. Hvem ville du anse for din vigtigste samarbejdspartner?

Beskriv en person og/eller en institution, som er din vigtigste samarbejdspartner:

13. Hvor mange % af din tid bruger du ca. på følgende opgaver?

Angiv ca. procentsats:

- Forskning: % (udfyld spørgsmål 14) _____
- Undervisning : % _____
- Kulturelle aktiviteter: % _____
- Kontakter og netværksdannelse.: % _____
- Lokalt samarbejde (fx med ambassader): % _____
- Kontakter til nordiske organisationer: % _____
- Andet: Angiv hvad: % _____

14. I følgende spørgsmål kan du uddybe dine forskningsområder?

Sæt et eller flere krydser ud for de forskningsområder, du beskæftiger dig med:

- Lingvistik ☐
- Litteratur ☐
- Kultur ☐
- Kommunikation ☐
- Andet: ☐

15. Udviklingstendenser inden for dit arbejdsområde

Hvilke aktiviteter oplever du, at der er stigende interesse for i det land, hvor du arbejder?

Hvilke aktiviteter oplever du, at der er faldende interesse for, i det land, hvor du arbejder?

SAMARBEJDE MED SAMARBEJDSNÆVNET FOR NORDENUNDERVISNING I UDLANDET OG NORDISK MINISTERRÅD

16. I hvilke sammenhænge har du kontakt til Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i udlandet og Nordisk Ministerråd?

Marker et felt i hver række!

	Aldrig	Sjældent	Regelmæssigt	Meget ofte	Altid
Løsning af undervisningsopgaver					
Løsning af forskningsopgaver					
Planlægning og gennemførelse af projekter					
Deltagelse i kulturfremstød					
Deltagelse i konferencer					
Netværksdannelse til Norden					

NORDISK MINISTERRÅDS AKTIVITETER

17. Hvilken betydning har de aktiviteter, som Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i udlandet arrangerer?

Marker et felt i hver række!

	Ingen	Nogen	Betydningsfulde	Stor betydning	Meget stor betydning
I forhold til sprogpoltiske aktiviteter?					
I forhold til din faglige udvikling som lektor i nordisk sprog?					
I forhold til kulturel formidling i det land, hvor du arbejder?					
I forhold til netværk, der er relevante for din forskning?					

18. I hvilket omfang får du faglig/praktisk støtte til løsning af dine opgaver fra følgende organisationer?

Marker et felt i hver række, på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er det mest negative.

	1	2	3	4	5
Universitetet, hvor du er ansat					
Dit personlige netværk					
Dit eget nationale sprognævn					
Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i udlandet					
Andre organisationer, med tilknytning til Nordisk Ministerråd, eksempelvis Nordmålsprogrammet.					

19. Hvilken betydning for kendskabet til nordisk sprog og kultur har følgende aktiviteter, som er igangsat af Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i udlandet?

Marker et felt i hver række!

	Ingen	Nogen	Betydningsfuldt	Stor betydning	Meget stor betydning
Projekter					
Konferencer					
Landefremstød					
Andre aktiviteter					
Hvis andre, skriv hvilke:					

20. Hvad har efter din opfattelse været samarbejdsnævnets 2 største succeser i de seneste 5 år?

Angiv de to største succeser:

21. Der findes i øjeblikket en række udvalg og organer, knyttet til Nordisk Ministerråd og til de nationale sprognævn, som alle har ansvar for aktiviteter inden for sprogområdet. Der drøftes i øjeblikket forskellige modeller for et tættere samarbejde mellem disse aktører. Målet er at samle ressourcerne, at øge synligheden, at forbedre netværket, og at udvikle fagligheden.

Set fra dit synspunkt, hvad vil være de væsentligste fordele ved et sådant tættere samarbejde?

Set fra dit synspunkt, hvad vil være de væsentligste ulemper ved et sådant tættere samarbejde?

GENEREL TILFREDSHED

22. I det omfang du i de seneste år har haft kontakt med Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning, hvor tilfreds har du så været med følgende områder?

Marker et felt i hver række, på en skala fra 1 til 5, hvor 1 er udtryk for mindst tilfredshed, og 5 er udtryk for størst tilfredshed.

	1	2	3	4	5
Aktiviteter generelt					
Informationsniveauet					
Adgang til information på internettet					
Administrative rutiner					
Konferencer og seminarer					
Støttemuligheder for projekter					
Andet					

Hvis andet, hvilke områder?

23. Hvad er de to vigtigste ting som bør forbedres inden for det samlede nordiske sprog-samarbejde i de kommende 5 år?

De to vigtigste ting som bør forbedres er:

24. Har du andre kommentarer?

6.3 Oversigt over de lektorer, som deltog i spørgeskemaundersøgelsen

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
Spanien	Danmark	Eva	Liébana
Spanien	Danmark	Pia	Sloth
Storbritannien	Danmark	Tom Lundskeer	Nielsen
Storbritannien	Danmark	Claire	Thomson
Letland	Danmark	Karsten	Lomholt
Tyskland	Danmark	Torsten Storm Johannsen	Voss
Tyskland	Danmark	Jens	Rasmussen
Bulgarien	Danmark	Jørgen G.	Nielsen
Island	Danmark	Jens Lohfert	Jørgensen
Island	Danmark	Lise	Hvarregaard
Finland	Danmark	Hans Jørgen	Boe
Sverige	Danmark	Lise Hornemann	Hansen
Østrig	Finland	Anja-Leena	Holtari
Belgien	Finland	Maritta	Moisio
Tjekkiet	Finland	Hilkka	Lindroos
Danmark	Finland	Tuula	Eskeland
Danmark	Finland	Paula	Andersson
Estland	Finland	Tiina	Söderman
Frankrig	Finland	Tuula	Laakkonen
Frankrig	Finland	Anja	Fantapie
Tyskland	Finland	Sirkka-Liisa	Hahmo
Tyskland	Finland	Paula	Jääsalmi-Krüger
Tyskland	Finland	Anneli	Sarhimaa
Tyskland	Finland	Marja	Järventausta
Tyskland	Finland	Eva	Buchholz
Tyskland	Finland	Helinä	Kern
Tyskland	Finland	Satu	Rakkolainen
Storbritannien	Finland	Maija	McKinnon
Storbritannien	Finland	Tiia	Tempakka
Ungarn	Finland	Marja	Seilonen
Ungarn	Finland	Yrjö	Lauranto
Ungarn	Finland	Sanna	Lähde
Ungarn	Finland	Anja	Haaparanta
Island	Finland	Taija Nieminen	

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
Italien	Finland	Ann-Marie	Åkers
Japan	Finland	Kingo	Yoshida
Letland	Finland	Lasse	Suominen
Litauen	Finland	Karin	Karciauskiene
Holland	Finland	Lili	Ahonen
Norge	Finland	Vappu	Pyykkö
Norge	Finland	Anitta	Viinikka-Kallinen
Polen	Finland	Katarzyna	Wojan
Polen	Finland	Pirkko	Luoma
Portugal	Finland	Mika	Palo
Rumænien	Finland	Outi-Maria	Kultalahti
Rusland	Finland	Sirkku	Latomaa
Rusland	Finland	Kaarina	Mononen
Slovakiet	Finland	Zuzana	Drabekova
Spanien	Finland	Ursula	Ojanen
Sverige	Finland	Jarmo	Lainio
Sverige	Finland	Manja	Lehto
Sverige	Finland	Sari	Pesonen
Sverige	Finland	Tuija	Määttä
Sverige	Finland	Ulla	Lundgren
USA	Finland	Sirpa	Tuomainen
USA	Finland	Tapio	Hokkanen
USA	Finland	Virpi	Zuck
USA	Finland	Thomas	DuBois
USA	Finland	Daniel	Karvonen
USA	Finland	Aili	Flint
USA	Finland	Virve	Vainio
Danmark	Island	Magnús	Hauksson
Norge	Island	Torstein	Indridason
Sverige	Island	Kristinn	Jóhannesson
Finland	Island	Erlingur	Sigurdsson
Tyskland	Island	Kolbrun	Haraldsdottir
Tyskland	Island	Benedikt	Hjartarson
Tyskland	Island	Halldora	Tómasdóttir
Østrig	Island	Jón Bjarni	Atlason
Frankrig	Island	Steinunn	LeBreton
Frankrig	Island	Aslaug F.	Marinosdottir

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
Frankrig	Island	Sæmundur G.	Halldórsson
Storbritannien	Island	Daisy	Neijmann
Canada	Island	Kristin	Jóhannsdóttir
Tyskland	Island	Jón	Gíslason
Island	Norge	Gro Tove	Sandsmark
Italien	Norge	Randi	Langen Moen
Italien	Norge	Siri	Nergaard
Italien	Norge	Kjersti	Bruvoll
Italien	Norge	Margherita	Giodano Lokrantz
Italien	Norge	Jan	Mørkedal
Italien	Norge	Anna Maria	Segala
Jugoslavien	Norge	Ljubisa	Ragic
Jugoslavien	Norge	Nevena	Knezevic
Jugoslavien	Norge	Torstein Stiegler	Seim
Kroatien	Norge	Dora	Macek
Kroatien	Norge	Natasa	Stokovic
Letland	Norge	Sig Tove	Aasen
Belgien	Norge	Godelieve	Laureys
Belgien	Norge	Vigdis	Berg
Belgien	Norge	Tove	Nordahl
Bulgarien	Norge	Boriana	Vukovska
Bulgarien	Norge	Snezja	Djenkova
Bulgarien	Norge	Antonia	Gospodinova
Bulgarien	Norge	Antonia	Boutchoukovska
Bulgarien	Norge	Vera	Gancheva
Bulgarien	Norge	Vera	Gancheva
Danmark	Norge	Jørgen G.	Haugan
Danmark	Norge	Morten	Gaustad
Danmark	Norge	Astrid	Fosvold
Danmark	Norge	Torgeir	Haugen
Estland	Norge	Karianne	Hamran
Estland	Norge	Kristel	Zilmer
Finland	Norge	Hadle Oftedal	Andersen
Finland	Norge	Leif	Olsson
Finland	Norge	Hans Jørgen	Boe
Finland	Norge	Sinikka	Lahtinen
Finland	Norge	Oskar	Vistdal

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
Finland	Norge	Inge	Fagerbakk
Finland	Norge	Kristiina	Suikkari
Finland	Norge	Kirsten M.	Berg
Frankrig	Norge	Grete	Kleppen
Frankrig	Norge	Tove	Nordahl
Frankrig	Norge	Jean Marie	Maillefer
Frankrig	Norge	Merethe	Sangvik
Frankrig	Norge	Mari Camilla Risdal	Otnes
Frankrig	Norge	Annie	Bourguignon
Frankrig	Norge	Turid	Mangerud
Georgien	Norge	Kakhaber	Loria
Grækenland	Norge	Liv	Nilsen Garras
Letland	Norge	Erik A.	Juriks
Letland	Norge	Snorre	Karkkonen Svensson
Litauen	Norge	Nemira	Macianskiene
Litauen	Norge	Ugnius	Mikucionis
Litauen	Norge	Ragnhild	Hagen Ystad
Litauen	Norge	Erika	Sausverde
Holland	Norge	Henk	van der Liet
Holland	Norge	Tanja	Bouwman
Holland	Norge	Suze	van der Poll
Holland	Norge	Hinka	Alkema
Holland	Norge	Janke	Klok
Holland	Norge	Ron	Propst
Polen	Norge	Ove	Bergersen
Polen	Norge	Maria	Klanska
Polen	Norge	Bjarne	Hillestad
Polen	Norge	Grzegorz	Skommer
Polen	Norge	Emilia	Denkiwicz-Szczepaniak
Polen	Norge	Maria	Golebiewska-Bijak
Polen	Norge	Jozef	Wiktorowicz
Rumænien	Norge	Sanda	Tomescu Baci
Rumænien	Norge	Andreas	Andersson
Rusland	Norge	Eirik	Bolstad
Rusland	Norge	Marina	Kalinina
Rusland	Norge	Natalja	Safonova
Rusland	Norge	Bjørn	Vigeland

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
Rusland	Norge	Tatjana	Sjenjavska
Rusland	Norge	Jelena	Ratsjinskaja
Rusland	Norge	Irina G.	Voronova
Rusland	Norge	Svetlana	Karpusjina
Rusland	Norge	Tatjana	Ivanova
Rusland	Norge	Andrej	Krivorotv
Rusland	Norge	Gennady I.	Gladkov
Rusland	Norge	Anatolij	Tsjekanskij
Rusland	Norge	Anne Marie	Gjølme
Rusland	Norge	Helge	Heggelund
Rusland	Norge	Alexandra	Livanova
Slovakiet	Norge	Ørjan	Aspelund
Slovenien	Norge	Darko	Cuden
Spanien	Norge	Kirsti	Baggethun
Spanien	Norge	Erna	Høybjør
Storbritannien	Norge	Nick	Byrne
Storbritannien	Norge	Arne	Kruse
Storbritannien	Norge	Kirsti M.	Dinnis
Storbritannien	Norge	Randi	Eden
Storbritannien	Norge	Margrethe	Alexandroni
Storbritannien	Norge	Marie	Wells
Storbritannien	Norge	Eli	Hove Cook
Storbritannien	Norge	Jant	Garton
Storbritannien	Norge	Margretha	Danbolt Simons
Storbritannien	Norge	Irene	Garland
Storbritannien	Norge	Rita	Girling
Schweiz	Norge	Jürg	Glauser
Schweiz	Norge	Inger	Torriani-Stornæs
Schweiz	Norge	Elisabeth	Berg
Sverige	Norge	Kjersti	Markali
Sverige	Norge	Kjell Ivar	Skjerdingsstad
Sverige	Norge	Plaug	Rekdal
Tjekkiet	Norge	Miluse	Juricková
Tjekkiet	Norge	Thor Henrik	Svevad
Tjekkiet	Norge	Martin	Humpál
Tyskland	Norge	Laila	Thuestad
Tyskland	Norge	Bernd	Henningsen

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
Tyskland	Norge	Stefanie	von Schnurbein
Tyskland	Norge	Tai	Lima
Tyskland	Norge	Else	Ebel
Tyskland	Norge	Heiko	Uecker
Tyskland	Norge	Rudolf	Simek
Tyskland	Norge	Hubert	Seelow
Tyskland	Norge	Heltne	Pöhlmann
Tyskland	Norge	Gero	Lietz
Tyskland	Norge	Malgorzata	Bien-Lietz
Tyskland	Norge	Hilde	Mathisen Lommel
Tyskland	Norge	Frank	Zuber
Tyskland	Norge	Uwe	Englert
Tyskland	Norge	Julia	Zernack
Tyskland	Norge	Randi	Rosenvinge Schirmer
Tyskland	Norge	Berti Hidle	Frantz
Tyskland	Norge	Heinrich	Anz
Tyskland	Norge	Walter	Baumgartner
Tyskland	Norge	Laila	Prüsse
Tyskland	Norge	Eldbjørg	Garmann
Tyskland	Norge	Marit	Stensland-Schreier
Tyskland	Norge	Fritz	Paul
Tyskland	Norge	Astrid	Utnes
Tyskland	Norge	Øyvind	Jenssen
Tyskland	Norge	Lutz	Rühling
Tyskland	Norge	Jannnike	Ohrem Bakke
Tyskland	Norge	Hilde	Mathisen Lommel
Tyskland	Norge	Margareta	Stotz
Tyskland	Norge	Irene	Undheim Karrer
Tyskland	Norge	Kari	Uecker
Tyskland	Norge	Susanne	Kramarz-Bein
Tyskland	Norge	Snorre	Fjeldstad
Tyskland	Norge	Stefanie	Würth
Ukraine	Norge	Tatyana	Kovtun
Ukraine	Norge	Jørgen	Volborth
Ukraine	Norge	Valeriy	Marchuk
Ukraine	Norge	Markian	Malskiy
Ukraine	Norge	Natala	Ivanychuk

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
Ungarn	Norge	Sigfrid	Tvitekkja
Ungarn	Norge	Peter	Madl
Ungarn	Norge	Hilda	Merkel
Østrig	Norge	Ines	Mittelberger
Østrig	Norge	Gitti	Pokorny
Østrig	Norge	Kristian	Solvang
Japan	Norge	Anne Marie	Bjørnebek
Japan	Norge	Nobuyoshi	Mori
Canada	Norge	Roger	Greenwald
Canada	Norge	Christopher	Hale
Canada	Norge	Ingrid	Urberg
Canada	Norge	Reidun	Anderssen
Canada	Norge	Gurli	Woods
USA	Norge	Frankie	Shackelford
USA	Norge	Rebecca E.	Fish
USA	Norge	Troy	Storfjell
USA	Norge	Ellen	Rees
USA	Norge	George	Tate
USA	Norge	George	Stanley
USA	Norge	Rune	Engbretsen
USA	Norge	Dawn	Tommerdahl
USA	Norge	Berit I.	Brown
USA	Norge	Kathleen	Stokker
USA	Norge	Birgitta	Hendrickson
USA	Norge	Jerome	Coffey
USA	Norge	Milena	Savova
USA	Norge	Charles	Peterson
USA	Norge	Arne	Hassing
USA	Norge	Audun	Toven
USA	Norge	Thomas	Birnie
USA	Norge	Sandra	Saari
USA	Norge	Oddvar	Høidal
USA	Norge	Solveig	Zempel
USA	Norge	Magaret	Hayford O'Leary
USA	Norge	Nancy	Aarsvold
USA	Norge	Karen	Møller-Irving
USA	Norge	Mary Kay	Norseng

Arbejder i...	Er fra...	Fornavn	Efternavn
USA	Norge	Linda G.	Murphy
USA	Norge	Kaare	Strøm
USA	Norge	Kimberly	Kenny
USA	Norge	Nate	Kramer
USA	Norge	William	Mishler
USA	Norge	Monika	Zagar
USA	Norge	Siegfried	Mews
USA	Norge	Faythe	Thureen
USA	Norge	Zoe	Borovsky
USA	Norge	John	Weinstock
USA	Norge	Terje	Leiren
USA	Norge	Tanya	Thresher
USA	Norge	Lee	Sæther
Uruguay	Norge	Karen Louise	von Bergen
Frankrig	Sverige	Daniella	Bumb-Caron
Frankrig	Sverige	Kerstin	Lindsten
Frankrig	Sverige	Cecilia	Carlander
Frankrig	Sverige	Karin	Gadelli
Frankrig	Sverige	Jonas	Löfström
Frankrig	Sverige	Malin	Andersson
Frankrig	Sverige	Lennart	Grape
Tyskland	Sverige	Ida	Zelic
Tyskland	Sverige	Pelle	Brolinson
Tyskland	Sverige	Bo	Peterson
Tyskland	Sverige	Jonas	Asklund
Tyskland	Sverige	Carin	Rejler
Tyskland	Sverige	Camilla	Håkansson
Tyskland	Sverige	Gunilla	Rising Hintz
Tyskland	Sverige	Eva	Fällman
Tyskland	Sverige	Rikke	Petersson
Storbritannien	Sverige	Gunilla Blom	Thomsen
Japan	Sverige	Petra	Lindberg
Japan	Sverige	Ikuo	Shimizu
Japan	Sverige	Astrid	Wichmann
Litauen	Sverige	Helén	Ericson

6.4 Spørgevejledning til lektorerne

Til de udlandslektorer, der er blevet udpeget til personligt interview i forbindelse med Evaluering af Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning

Kære Udlandslektor

Mandag d. 27. oktober 2003

Tak for de tilbagemeldinger vi har fået med oplysninger om de tidspunkter, hvor I kan deltage i et interview. Vi ser frem til snarest at høre fra de få af jer, som vi mangler at lave aftaler med.

Som oplyst vil interviewet tage cirka 30 minutter. Det vil foregå efter vedhæftede interviewguide.

Det er ikke sikkert, at vi når alle spørgsmål. Vi tager udgangspunkt i de emner, som du synes er de mest interessante for dig og for videreudviklingen både af din virksomhed som udlandslektor og for videreudvikling af indsatsen for styrkelse af nordisk sprog og kultur i det land og i den region, hvor du befinder dig. Samtidig er det naturligvis vigtigt, at de centrale værdier i den hidtidige virksomhed fastholdes.

Spørgeskemaet supplerer det elektroniske spørgeskema, som vi tidligere har sendt til alle lektorer. Du kan se det på følgende adresse: www.nelkonanalyse.dk/nordenundervisning.

Hvis I har mistet det login, vi har sendt, eller hvis I har brug for hjælp til at løse tekniske eller forståelsesmæssige problemer, så er I meget velkomne til at kontakte Bettina Kyø på bky@niras.dk eller tlf. +45 48104711.

Formålet med spørgsmålene er at konkretisere de generelle oplysninger, som vi får via spørgeskemaet.

Vi har også brug for at høre, hvordan jeres samarbejdspartnere i det land, i opholder jer i, opfatter det aktuelle og fremtidige behov for støtte til undervisning i nordisk sprog og kultur. Vi beder dig derfor om at udpege din vigtigste samarbejdspartner og at maile navn, tlf. og evt. mailadresse til Bettina Kyø på bky@niras.dk. Vi vil kontakte din samarbejdspartner og aftale et kort interview med vedkommende. Interviewet vil koncentrere sig om samme problemstillinger som det, vi forbereder med dig, men naturligvis med udgangspunkt i din samarbejdspartners interesser og opfattelse af udviklingsmuligheder og -betingelser på området.

Med venlig hilsen, Peder Kjøgøx, pkj@niras.dk, tlf. +45 2948 3360, Projektleder

6.5 Udlandslektorer interview

1. Navn, nationalitet
2. Land, ophold
3. Institution, afdeling
4. Års undervisning som udlandslektor
5. Års lektorstilling ved institution og afdeling
6. Alder
7. Uddannelsesbaggrund
8. Hvilke aktuelle opgaver er du i gang med indenfor:
 - 8.1 Forskning
 - 8.2 Undervisning
 - 8.3 Kulturelle aktiviteter
 - 8.4 Kontakt og netværksdannelse
 - 8.5 Lokalt samarbejde
 - 8.6 Kontakter til ambassader
 - 8.7 Kontakter til andre nordiske organisationer
 - 8.8 Kontakter til andre organisationer i det land, hvor du opholder dig
 - 8.9 Andre opgavetyper
9. Hvad er efter din opfattelse de vigtigste opgaver, som du har i dag som udlandslektor?
10. Hvem er din vigtigste samarbejdspartner i det land, hvor du opholder dig?
11. Hvem er din vigtigste samarbejdspartner i Norden?
12. Nævn et vigtigt område, hvor Samarbejdsnævnet har støttet dig inden for det seneste år.
13. Hvad er efter din opfattelse de vigtigste årsager til at man ønsker at beskæftige sig med nordisk sprog og kultur i det land, hvor du opholder dig?
14. I hvilken retning vil interessen for nordisk sprog og kultur udvikle sig i de kommende 5 år i det land, hvor du opholder dig?

15. Hvilke udfordringer står nordisk sprog og kultur efter din mening over for i de kommende 5 år – i det land og i den region, hvor du opholder dig?
16. Hvordan kan indsatsen for styrkelse af nordisk sprog og kultur bedst styrkes i det land og i den region, hvor du opholder dig?
17. Hvilke fordele ser du i en nærmere samordning af sprogområdet i Nordisk Ministerråds regi, i en tættere koordinering mellem de nationale og fælles nordiske indsatser og i samlingen af de ekspertiser og de ressourcer, som er til rådighed for indsatser på området?
18. Har du andre kommentarer og gode råd til Samarbejdsnævnet og til Nordisk Ministerråd?
19. Har du andre kommentarer?

6.6 Spørgeguide til samarbejdspartnere i opholdslandet – udlandslektorer

Til interviewerne

Interview med den samarbejdspartner som udlandslektorerne, der er blevet udpeget til personligt interview i forbindelse med Evaluering af Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning, har udpeget.

Hej

Tirsdag d. 28. oktober 2003

I de interview vi laver med lektorerne, spørger vi til deres nærmeste samarbejdspartner i det land, hvor de arbejder. Vi får navn, titel, arbejdssted, tlf. og hvis muligt også mail. Vi beder om at få oplysningerne mailet til os. Vi beder om, at lektorerne varsler, at vi ringer den følgende dag for at lave et 15 min interview med deres samarbejdspartner om vedkommendes erfaringer med samarbejdets betydning og overvejelser om, hvordan samarbejdet kan udvikle sig.

Vi laver samme korte interviewnotat som for lektorerne, angiv tydeligt, hvem I har talt med.

Ved opringningen afklarer vi, hvilket sprog interviewet skal foregå på. Vi laver en kort introduktion med henvisning til den lektor, som har givet navn og tlf. nr. – vi understreger at der er tale om en evaluering igangsat af Nordisk Ministerråd med sigtet at afdække muligheder, problemer og udviklingsforhold i undervisningen i nordisk sprog og kultur i udlandet. Vi henviser til yderligere oplysninger via lektoren.

Derefter de korte spørgsmål.

Eventuelle yderligere kommentarer kan gives via lektoren. Vores kontaktadresse er: bky@niras.dk eller jeres egen.

God fornøjelse, Med venlig hilsen, Peder Kjøgx, pkj@niras.dk, tlf. +45 2948 3360, Projektleder

6.7 Samarbejdspartnere til udlandslektorer - interview

1. Navn, nationalitet
2. Institution, afdeling
3. Års erfaring med samarbejde med udlandslektor/lektorer
4. Hvad er det væsentligste udbytte ved samarbejdet med lektoren?
5. Hvilke udfordringer står nordisk sprog og kultur efter din mening over for i de kommende 5 år – i det land og i den region, hvor du arbejder?
6. Har I lignende ordninger med andre sprogområder – hvis ja – hvilke?
7. Kender du Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning, Nordisk Ministerråd eller andre nordiske organisationer?
8. Har du andre kommentarer til ordningen?

6.8 Spørgeguide til rådsmedlemmerne i Samarbejdsnævnet

Kære Rådsmedlem

Mandag d. 27. oktober 2003

Tak for de tilbagemeldinger, vi har fået med oplysninger om de tidspunkter, hvor I kan deltage i et interview. Vi ser frem til snarest at høre fra de få, som vi mangler at lave aftaler med.

Som oplyst vil interviewet tage cirka 30 minutter. Det vil foregå efter vedhæftede interviewguide.

Det er ikke sikkert, at vi når alle spørgsmål. Vi tager udgangspunkt i de emner, som I hver især synes er de mest interessante for jer og for videreudviklingen af Samarbejdsnævnets virksomhed, samtidig med at de centrale værdier i nævnets hidtidige virksomhed fastholdes.

Vi minder om, at I kan se spørgeskemaet til lektorerne på følgende adresse:
www.nelkonanalyse.dk/nordenundervisning.

I må også gerne prøve skemaet – blot du IKKE trykker på AFSLUT til sidst, ellers opstår der lidt forvirring, når vi skal samkøre data.

Dit login er: nctest2 eller nctest 8.

I vil kunne se, at en række af spørgsmålene går igen som de spørgsmål, vi stiller jer.

Hvis I har bemærkninger eller spørgsmål, er I velkomne til at kontakte Bettina Kyø bky@niras.dk eller Peder Kjøgøx, pkj@niras.dk, tlf. +45 2948 3360.

Med venlig hilsen Peder Kjøgøx, Projektleder

6.9 Samarbejdsnævnets medlemmer

1. Navn
2. Land
3. Hvor mange år har du været medlem af Samarbejdsnævnet?
4. Hvad er dit arbejde i øvrigt?
5. Hvad er din faglige tilgang til nævnets arbejde, herunder din uddannelsesbaggrund?
6. Hvor megen tid har du anvendt det seneste år på arbejdet i nævnet?
7. Hvad er, efter din opfattelse, de vigtigste aktuelle opgaver for nævnet?
8. Hvilke af nævnets opgaver opfatter du, at der er stigende interesse for?
9. Hvilke af nævnets opgaver opfatter du, at der er faldende interesse for?
10. Hvordan vil du beskrive samvirket mellem nævnets virksomhed og de nationale lektoradministrations virksomhed?
11. Hvordan vil du beskrive samvirket mellem nævnets virksomhed og udlandslektorernes virksomhed?
12. Hvordan vil du beskrive samvirket mellem nævnets virksomhed og øvrige sprogpoltiske og sprogfaglige indsatser i regi af Nordisk Ministerråd?
13. Hvad har, efter din opfattelse, været Samarbejdsnævnets to største succeser i de seneste 5 år?
14. Hvad er de to vigtigste ting, som bør forbedres inden for det samlede nordiske sprogsamarbejde i de kommende 5 år?
15. Hvilke fordele vil der, efter din opfattelse, være ved at etablere et tættere samarbejde mellem de udvalg og organer, som i dag og fremover beskæftiger sig med sprogområdet inden for Nordisk Ministerråds regi?
16. Hvilke ulemper vil der, efter din opfattelse, være ved at etablere et tættere samarbejde mellem de udvalg og organer, som i dag og fremover beskæftiger sig med sprogområdet inden for Nordisk Ministerråds regi?
17. Andre kommentarer?

6.10 Kommentarer fra udlandslektorerne til de åbne spørgsmål i spørgeskemaet

I det følgende gengives de kommentarer og svar, som udlandslektorerne har haft til de stillede "åbne" spørgsmål i spørgeskemaet.

Hvilken beskæftigelse stiler dine studerende mod?

Oversættelse, kulturformidling

Forlagsvæsen, kulturformidling

De laver magisterstudium og har ulike tanker om hvad de skal goer efter studiumet

Private virksomheder

Læse- og talefærdigheder i forbindelse med andre studier

Alt, der har med Skandinavien at gøre.

Journalistik

Tolkning, översättning

Översättare, tolk...

Bachelor, Master

Översättare, turismen, arbeta på svenska/nordiska företag i Japan

Diverse

Oversettelse

Tolkning, oversetting

Arbeid

Oversettelse

Studievägledare, resebranschen, exportbranschen

Oversetter

Oversettelsesarbeid

Arbeide i stillinger som diplomat, jurist og andre

Journalistik

Turisme, oversetting

Kultursamarbeid Norge/Tsjekkia

Evt. oversettelse, kontakt for nordiske lang i firmaer

Språkkurs

**Vi ved, at udlandslektorer har mange forskellige samarbejdspartnere.
Hvem ville du anse for din vigtigste samarbejdspartner?**

Stofnun Sigurðar Nordals, Íslandi. Andre islandske lektorer i udlandet. Egenskaber (SSN): effektivt, godt organiseret, småt og personlig, tilgængelig, internationalt forum

Övriga nordiska lektorer, litteraturinst samt hist. inst.

1. Det arnamagnæanske institut i Reykjavík; 2. Íslenskuskor (Afdeling for islandsk) ved det filosofiske fakultet på Islands Universitet; 3. Sigurður Nordal Institut

Stofnun Sigurðar Nordals í Island

Mine kolleger i min universitet, de andre islandske lektorer og Sigurdur Nordals Institut i Island

Stofnun sigurdar nordals

1) andre islandske lektorer i udlandet 2) lektorer fra de andre nordiske lande 3) "Stofnun Sigurdar Nordals" på Island

Dansklektoren på Universitetet i Madrid Lektoratsudvalget og ministeriet i Danmark

Kirsten Kirdan i VTU

Øvrige kolleger i landet. Det danske Videnskabsministeriums afdeling for udlandslektorer

Hjhj

bibliotekar Ilda Hallas-Møller

CIMO (UKAN) i Helsingfors

Finska ambassaden i Budapest

Clujin yliopisto, Romania suomen kielen ja norj. kielen lehtorit

Cimo och UKAN i Finland

Finlands ambassad

UKAN Helsinki, Finland

Centret för internationellt personutbyte CIMO

CIMO i Finland

Svenska institutet

Andra lektorer i Tyskland och SI

Förstar inte frågan

De övriga nordiska lektorer på institutionen

Svenska Ambassaden i Tokyo. Det ordnas olika evenemang med olika avdelningar på Svenska Ambassaden (t. ex. Svenska exportrådet, formationsavdelningen), därför kan jag inte säga att det finns en speciell kontaktperson, utan beroende på evenemang och arrangemang av föreläsning etc. så kommer jag i kontakt med ansvarig person för respektive ändamål. En viktig person är dock pressrådet Åsa Arvidsson.

Litauaiska svensklärare

Mine kolleger som underviser i nordiske språk

Nordisk ministerråd
Det norske utenriksdepartement
Den norske ambassade i Riga
Oslo universitet
Høgskolen i Agder (Kristiansand)

Utenriksdepartementet i Oslo og Norges Ambassade i Sofia.

Nifin

Nordiska språk, Uppsala
Dit åker de flesta av våra Nordliksstudenter

De andra språkinstitutionerna vid mitt universitet

Vi har denne høsten startet med en ny gruppe som tar bachelor-grad i norsk, de har påbegynt en 4-årig utdanning i norsk språk, litteratur og historie. Jeg har hovedansvaret for denne sammen med en litauiske kollega, og det er denne kollegaen som i år er min viktigste samarbeidspartner. Det er essensielt med en språklærer som kjenner morsmålet til studentene, og det gjør hun. Ansvarsfull og ryddig og selvstendig.

Norsklektorene ved Skandinavisk institutt, Universitetet i Amsterdam

Historisk Institutt/Universitetet i Oslo

Det norske Utenriksdepartement

Norsk UD

Norskundervisning ved utenlandske universiteter ved Norges utenriksdepartement;
Institutt for germanistikk, skandinavisk avdeling ved Moskva statlig universitet

Min situasjon er noe spesiell siden jeg også er kulturansvarlig ved ambassaden der jeg får all mulig støtte til alt jeg gjør. Dessuten arbeider jeg i meget nær kontakt med dansklektoren som jobber på samme universitete som jeg.

UD

Den danske og den islandske lektoren ved vårt institutt

Norsk sendelektor i Praha
UD i Oslo

Utenriksdepartementet i Norge

Min egen overordnede, Professor Dr. Stefanie Würth ved Universität Tübingen.

Ambassader av skandinaviske land i Ukraina

Den norske kongelige utenriksdepartement

Norwegian Information Service
UD

Södra Vätterbygdens Folkhögskola, Jönköping, Sverige

Oslo International Summer School

UD, særlig Kjellaug Myhre og Unn-Merete Zervou i Oslo, og Eva Vincent i New York.

Hvilke andre opgaver bruger du tid på?

Administration skal være 10% af arbejdstiden. (I mit tilfælde er kulturelle aktivitet (2%), kont. og netværksd. (2%) og lokalt samarbejde (1%) del af administrationen – andre administrationsopgaver (5%))

Administrative rutiner

Produktion af undervisningsmateriale

Planlægning, analyser, møder

Administrasjon

Samarbejde med mine nordiske kolleger

Svarer på spørgsmål som tilfaldt en turistbyrå/ambassade

Information til studenterna

Lokale skoler

Administration

Administrasjon

Rådgivning til lærere

Tolkning, oversættelse

Vanskeligt for mig at svare på dette, da mit arbejde både på universitetet, i ambassaden og som oversætter går ind i hinanden.

Administrasjon

Språkrådgivning

Diverse byråkrati

Administrasjon

Administrasjon

Administrasjon|

Hvilke forskningsområder arbejder du med lige nu?

Tekstfilologi og håndskriftudgivelse

Der er ingen forskning i mit arbejde som lektor

Undervisningsmateriale

Undervisningsmetodik

Översättning

Distansutbildning

Oversettelsesteori

Norsk historie

Jeg oversetter en rekke norske bøker til japansk, og jeg holder også på med et doktorgrads-arbeid om oversettelser fra norsk til s Japansk

Folklore

Språkpedagogikk

Hvilke aktiviteter oplever du, at der er stigende interesse for i det land, hvor du arbejder?

Litteratur, kultur

Symposier og konferencer, gæsteforelæsninger, forfatterbesøg, koncerter, udstillinger;

Kunst (litteratur, musik, film) og der islandske sprog

Et stort interesse i islandsk kultur, generalt, og særlig i film og musik. En stigende interesse ogsaa i oldtidens sprog og litteratur

Kultur, film

Islandsk (+ de andre nordiske) sprog

Sprogindlæring

Der en stigende interesse for den politiske udvikling i Danmark. Det gælder især Europa- og udlændingepolitik, hvor vores studerende med en vis undren prøver at forstå hvad der foregår.

Penge, kommunikation, reformer ("innovationer"!)

Finsk kultur og litteratur

Musik, litteratur och kunst i allmänhet

Käytännön kielitaidon opetus, maantuntemuksen Suomen nykytilnteen opetus

G har jobbat här för kort tid att svara på detta.

Det är svårt att svara på denna fråga eftersom g nyligen har bör t undervisa i detta land.

Organiserar t.ex. Kalevala eller finska litteraturens dag for studenter, utgiver studenternas oversättning i antologia, organiserar tillsammans med finska vänner filmvisningar, moten med studenter, deltar i Erasmus/Socrates dar vi far finska larna pa en vecka osv.

Cooperation i forskning,studier på översättningsområde,Kulturellsamarbete,personutbyte

Vultural activitieslinguistics

Kultur

Språkstudier Erasmus og liknande utbytekultur: främst musik och filmsamhällsliv: miljö och jämställdhetsfrågor

Att läsa svenska på universitetsnivå

I högsta grad stigande, närmast explosivt intresse för nordiska kulturkontakter baserade på språkliga kunskaper, utbyte, besök, personkontakter

Det finns ett ökat intresse för svensk litteratur och för svenska språket

Kommunikation och kultur

Nordisk kultur generelt

Tolking og oversetting

Kontakter med norsk kultur.

Alt som har med Norge å gjøre

Talspråk

Vardagskultur, ungdomskultur

Generelt stigende interesse for norskfaget (i aar 160 soekere til 15 plasser). mange ser for seg en frmtid i Norge. Ellers intet spesielt. Skandinavisk institutt i Vilnius er foerst og fremst et spraakinstitutt, og interessen for spraak er stigende.

Turistnaeringen

Kontakt med folk, studenter som jeg samarbeider med.

Spraak og kultur

Ingen – faglig sett

Det er stigende interesse for jobbe i næringslivet, i utenrikshandelen, i oljeselskaper

I sær for oversettesle og tolkning. Men mine kurs er også åpne for studenter fra andre fakulteter ved Complutense-universitetet, og jeg har stadig flere studenter fra Fakultetet for journalistikk og visuell kommunikasjon.

Innenfor begrensede sirkler: historiske forbindelser til Norden.

studier i Norge

Norskundervisning for næringslivet

Interessen er fortsatt stor, men kapasitetene og finansresser er faldende. Antall studenter er tydelig stigende. Også oppmerksomhet i forhold til nyttegivelser, oversettelser osv. er høy.

Kultursamarbeid, og lære norsk spraak

Stadig større interesse for å lære nordiske språk, spesielt svensk og norsk, men også dansk og islandsk.

Norsk samtidslitteratur

Oversettelse fra norsk til ukrainsk cultural eventsundervisning i skandinaviske spraakunder-

visning i skandinavisk litteraturopplysning frå norsk til ukrainsk og vice versa

Mange studenter vil jobbe i Norge eller har venner i Norge og derfor vil de lære norsk

Moderne Norge, folkeminne

Multikulturella saker

Studere i utlandet

Film, strikking, lesesirkler

Hvilke aktiviteter er der faldende interesse for, i det land, hvor du arbejder?

Der er entydig faldende interesse for islandsk sprog og litteratur ved KU. Det kan man tydeligt se af deltagertallene i kurser om islandske emner.

Språk

Ikke noget som jeg ved om

Jeg har ikke oplevet faldende interesse

Lingvistik, grammatik

Ved ikke

Den traditionelle filologiuddannelse med specialisering i litterære og historiske emner

Vi oplever at der er færre og færre der i det hele taget interesserer sig for dansk og Danmark.

Til gengæld er tilstrømningen til svensk og norsk overvældende. I år fik vi 6 nye studerende på 1. årskurset hvorimod svensk fik 60 og norsk 22

Humanisme (kultur, historie, demokrati)

G kan inte säga

Ystävyyspiiritoiminta

G har jobbat här för kort tid att svara på detta.

g kanner inte att intresset faller, tvärtom

Vet ej

Inget speciellt

Forskning på högre nivå

Vet ikke.

Det svenske språket

Språkhistoria

Litteratur

Det er mindre interesse for litteratur.

Økonomi, politikk

Vanskelig aa si

Ingen – faglig sett

Det er fallende interesse for å drive all slags forskning, bl.a. lingvistikk, litteratur og kultur generelt.

Vet ikke

Fremmedspråk

Grammatikk

Ingen

Det er ikke så veldig mange som velger å studere faget nordisk, noe som selvsagt har sitt grunnlag i praktisk nytte av faget. Det er svært få jobber å få i Tyskland når man har studert nordisk.

Informasjonstjenester(stipendinformasjon, reise- og turistinformasjon angaaende skandinaviske land)

Folkedans

Hvilken betydning for kendskabet til nordisk sprog og kultur har følgende aktiviteter, som er igangsat af Samarbejdsnævnet?

Seminarer, udstillinger etc.

Jeg har ikke saa meget erfaring af det fordi at jeg er lige begyndt her. Saa jeg skriver lidt ud fra det mine kolleger siger

Film, musik, anden underholdning

Kjkjk

Forskning

Utställningar på turné, svenska filmer, svenska böcker översatta till Japanska

Undervisningsmateriale om Norden jeg har mottatt paa bestilling

Vet ikke

Inga andra aktiviteter som g kan tänka paa just nu

Div. utstillinger, støtte til gjesteforelesere

Vet ikke

Nordiske lektorkonferenser

Vet ikke

Forskningstøtte

BOKGAVER

Hvad har, efter din opfattelse, været Samarbejdsnævnets 2 største succeser i de seneste 5 år?

Konferencer i Berlin 2000 og Budapest 2001.

Kan ej værdera det

Kulturformidling, konferencer

Ved jeg ikke so helt rigtig men jeg kan godt huske den vellykkede lyrische Norden i Kiel

En god konference om nordisk filosofi i Lyon i juni 2003 + alle de oplysninger vi faar regelmaessingt fra naevnet

Kulturel formidling, støttemuligheder for projekter

?

-

Kan ikke nævne nogen

Lklh

Seminar i Oulu og i Oslo

Lektorenkonferens i Berlin 2000

Möte av nordiska lektorer i Budapest

Svårt att svara pga att g är ny här; har inte haft kontakt än

Nordisk forfattarbesök i vår universitet + utgivningen av studenternas översättningar av svensk, norsk och finsk litteratur

Nordisk kulturinsats i S Japanien

Lektorskonferenserna

Vet ej.

Nobelutställningen på turné

Vet ikke

Kan inte svara paa denna fraaga, eftersom g inte känner till de projekt som genomfördes av samarbejdsnaevnet

Jeg vet for lite om dette, har ikke informasjon

Støtte til skandinavistdagene for Nederland og Belgia

Organisere spesielle skandinaviske studier ved mitt Universitet som er fokusert på de skandinaviske landenes historie, særlig Norges historie

Nodiske kulturdager

Ingen anelse!

Jeg vet ikke fordi jeg har ikke anledning til å delta

Presentasjon av de nordiske novelleantologiene og Nordistikkonferansen i Salamanca i 2002

Lektorkonferanser

Vet ikke

Vet dessverre ikke om noe

Vi vet dessverre ikke mye om projekter av Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i udlandet

Hvad vil være de væsentligste fordele ved et sådant tættere samarbejde inden for sprogområderne i Nordisk Ministerråd?

Samle ressourcerne

Eventuellt ökade resurser?

Et tættere samarbejde vil sikkert indebære en række fordele for da., no. og sv. vedkommende, men ikke på samme måde for isl. og fi. Vedkommende på grund af deres sproglige særstilling.

Effektivere samarbejde kunne goere lektorens arbeid bedre

At lektorene ved meget om mulighederne

Personlige kontakter

For å få bedre informasjon

Kan inte säga

Att samla resoursser

Det blir säkert lättare att gripa helheten

Alla kontakter skulle vara nyttiga eftersom lektorer arbetar ensamt

Bättre resurser

Ni blir synligare och pengarna utnyttas förhoppningsvis bättre

Europa oppfattar Norden som en enhet

Ett tätare samarbete skulle underlätta för oss lektorer när vi söker stöd till olika projekt.

Det kan bli större sammanhållning för den nordiska gemenskapen och gemensamt (ekonomiskt, idémässigt) kan man stötta så att fler projekt blir genomförbara.

Synliggjöering. Hit kommer det veldig lite

Kvalitetsheving av undervisningen i utlandet

Vet ikke

?

Det blir visst lättare att ha undervisning i "tvämordiska" ämnen, som vi har delvis på vår institution

Samarbeid er alltid et gode, vet ellers for lite.

Vet ikke

Det er vanskelig å svare på det, norsksprak er bifag for mine studenter

Informasjon til brukere

Jeg vet ikke.

Et tettere samarbeid kunne bidra til mer effektiv arbeid, slik at man kunne sette inn muligst mer ressurser i et prosjekt og sørge for at flere kunne delta

Det ville være meget mer effektivt

mer oversiktlig, bedre utnyttelse av ressurser

Bedre kontakt med mellom involverte aktørene og lektorene

Fokusering på Norden som en kulturell enhet

Bli mer synlig. Nå er dere alt for Usynlige

Mindre byråkrati, det er lettere å ha få å forholde seg til

1) høyere nivå av undervisning i språk, 2) flere muligheter for å realisere kulturprosjekter, 3) særlig bedre betingelser for forskning

Hvad kan være de væsentligste ulemper ved et tættere samarbejde inden for sprog og nordenundervisning?

Andre end dem der kender udenlandslektorernes anliggender bedst vil blive satt til at beskæftige sig med dem og uddele stipendier til eksempelvis projekter

Fara för överdriven centralisering och därmed mindre kunskap om de aktuella områdena

Et tættere samarbejde mellem da., no. og sv. Lektoradministration og Nordisk Ministerråd kunde føre til øget isolation af islandsk lektoradministration, islandsk sprognævn og islandske organisationer.

?

Hvis ressourcerne bliver mindre end för

-

Mere bureaukrati, mindre tid til undervisning, færre undervisningsstillinger

K

-

Kan inte säga

lektorer stannar kvar bara för ett par år, svart att kanna till alla

Inga

Ser ingen

Ökad byråkrati, överskådlighet, bristande personkontakt

Vet ej.

Möjligtvis kan ett lands nationella språkorganisation ta mer plats än ett annat och kanske hamnar då ett annat lands språkorganisation i skymundan.

Ingen

Vet ikke

G får hjälp från Svenska institutet och Norges UD. Dessutom från norska och svenska ambassaden i Helsingfors. Ett mer toppstyrt samarbete skulle troligen ta bort de möjligheterna.

Kontakten till de olika nordiska länderna kan kanske inte längre vara lika direkt som nu

Ingen

Vet ikke

-

Vet ikke

Jeg vet ikke.

Ulemper ved en hver sentralisering er at det bremser lokalt initiativ

Vet ikke

Mindre individuell kontakt

At ingen bedring i kontakten med lektorene skjer

Absolutt ingen ulemper

Ingen

Kanskje mangfoldigheten i arbeidet?

Ser ingen ulemper

Kommentarer til din kontakt med Samarbejdsnævnet for Nordenundersøgning.

Jeg har kun haft sporadisk kontakt med nævnet – dette skyldes nok at jeg kun har været i branchen 32 år.

Kkk

G har inte hört ett pip från nämnden än och därför måste g svara så här

Vet ikke

Vet inte

Ingen

Vet ikke

Vet ikke

Kontakten har vært minimal, bortsett fra en konferanse i ny og ne merker ikke jeg noe til dere

Jeg har ikke hatt saa mye kontakt med dere, dessverre

Har ikke vært i kontakt

Vi har dessverre ikke samarbeidet, men etter aa ha faatt informasjon om Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i september, forbereder vi en projekt

Har hatt lite kontakt, derfor kan jeg ikke svare

Hvad er de to vigtigste ting, som bør forbedres inden for det nordiske sprogsamarbejde?

Har ingen kommentar

Kraftigt ökat stöd till undervisning på universitetsnivå

Samarbejde kunde forøges; konferencer og seminarer om middelaldertemaer skulde også have mulighed på finansiell støtte.

?

-

Klarlæggelse af problemerne, konkrete forslag til løsning af disse

For å informere bedre og arrangere seminarer

Konferenser och seminarer

Pohjoismaisen kulttuuritarjonnan kasvattaminen käytännön tietouden lisääminen itä-Euroopassa

Alla nya lektorer borde få info om nämnden och andra skandinaviska lektorer innan de reser till sitt universitet; kan inte namnen på lektorer och deras kontaktinformation annonseras t ex på internet

Gemensamma riktlinjer, konferens

Bli synliga, pengar kan användas till annat än projekt, som tex bokstöd eller återkommande fortbildning för lektorena

Ökad verksamhet är väsentlig, kontakt med andra yrkesveksamma inom samma bransch

Fler konferenser för alla nordiska lektorer. På vår institution har vi ett ganska bra samarbete språken emellan men g skulle gärna öka samarbetet med andra lektorer i Tyskland.

Har inget förslag som g kommer på idag.

Vet ikke

Mer pengar till gästlärare vid fattiga universitet som Joensuu.

Ingen synpunkt

1. mer informasjon. 2. flere muligheter for aa delta paa konferanser og bli faglig oppdatert

Ha lit mer litteratur som er mer forbinde med samfunnsfag

Har ingen anelse

Flere fagkonferanse, flere fagkonferanser

Kanskje, at flere kunne delta

Regelmessige nordiske lektorkonferanser. Mer informasjon om arrangementer i andre land.

En stor: fjerne toll på skjønnlitteratur mellom de nord. Land

Bli mer synlige!! Ha bedre kontakt med institusjonene, gjerne med personlig besøk.

Det burde være mer samarbeid mellom de forskjellig språkene, flere felles arrangementer osv.

Kanskje litt bedre informasjon om hva "Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning" er?

Qualitet av informasjonsformidling; persjonlige samarbeid av lærere i skandinaviske språk

Bedre kontakt med amerikanere som underviser

Andre kommentarer?

Jeg udtaler mig her først og fremmest som lektor i Danmark og ikke som forhenværende lektor i Wien og München. I München og Wien brugte jeg f.eks. betydelig længere tid til at organisere kulturelle aktiviteter - ca. 10-15 % af arbejdstiden – end hidtil i København.

Av naturliga orsaker är vikten av väl fungerande organisation för Nordenundervisning störst i länder utanför Norden.

Jeg vil bare si e igen, at det er foerst mit andet semester her i wien og at jeg har ikke saa meget erfaring med Samarbejdsnævnet.

Jeg synes det er meget vigtigt at have en naevn som vi har haft. Den er vores bedste kontakt med det nordiske samarbejdes apparat og ofte i vores tilfælde det eneste mulighed at faa stoette til vores kulturelle projekter. Derfor er det meget vigtigt at den nedlægges ikke.

Flere spørgsmål har været svære eller endda direkte umulige at svare på. Den eneste kontakt, jeg har haft med Samarbejdsnævnet, er i forbindelse med projektstøtte, samt et enkelt lektormøde. Og her kan jeg kun udtrykke tilfredshed.

Nævnet udsender årligt opfordring til projekter. Desværre findes der ingen projekter, hvilket skyldes mangel på ideer, kompetente personer og tid. – Spørgsmålene i denne undersøgelse er ofte umulige at tage stilling til, enten fordi de er irrelevante eller fordi de er vagt formulerede (hvad skal man f.eks. lægge i begrebet "faglig/praktisk støtte"?). Spørgsmål 22: kontakten fra (og til) Samarbejdsnævnet har været minimal; det er umuligt at tage stiling til en kontakt som ikke findes!

Dette skjemaet kom utrolig sent, 24.10. og måtte leveres tilbake 31.10. Det ville være ønske-

lig å bli informert om dette litt tidligere og også hvorfor et slikt spørreskjema blir laget. Det er litt over et år siden jeg ble spurt om de mer eller mindre samme tingene. En bedre begrunnelse kunne vært på sin plass.

Nei!

g svarade bara på de första frågorna eftersom g är het ny på mitt jobb o. det var ännu svårt att vurdere helheten.

g är inte missnöjd med nämnden, men g har inte hört något från nämnden innan detta. g anser at skandinavisk samarbeite vore en värdefull resurs speciellt för de som ensam bär ansvaret för sitt ämne.

Som en finne känns det tyvärr ofta svårt att finne samarbeitsprosjekter med andra skandinavier – som inte ens känner vårt land!

Ge lektorerna ökat stöd- de utför en viktig kulturgärning som tyvärr ofta förbises.

behall smaskaligheten för effektivitets vinnande

Nej.

Spørsmål 18-24 er bortimot umulige for meg å svare på, da jeg har så forsvinnende lite kontakt med den organisasjonen det her er spørsmål om. Det er viktig at en slik organisasjon finnes, og at den forvalter penger til å støtte min aktivitet med, men jeg kan ikke rangere ting fra 1 til 5 når jeg ikke har noe forhold til de ulike sektorene som skal rangeres. Pengestøtten til såkalte lektorsinitiativ er det absolutt viktigste. PS. Jeg sitter som norsklektor i Helsingfors med over 200 studenter per år. Er det en tanke å delvis knytte ressursene til antallet studenter den enkelte lektor har?

Nej

g är inte utlandslektor i Frankrike, utan universitetslektor, g har franskan som modersmaal och lärde mig svenska senare i livet och doktorerade och "habiliterades" i Frankrike. Daa vet g inte om g hör till den yrkesgrupp som skulle fraagas i denna undersökning. Paa grund av just detta var det naagra fraagor som g knappast kunde svara paa.

Jeg ser det som positivt at dere sender ut en slik undersøkelse.

Nei

Nei

Nei

La meg aller først si at vi nordiske lektorer i Madrid (som samarbeider meget nært) er meget fornøyd med Nordisk Ministerråd og Språksekretariatet, som i alle år har støttet våre prosjekter, både moralsk og økonomisk. Uten deres støtte ville vi ikke kunne

Skjemaet fikk jeg i dag, den 30.10, jeg har altså ikke sett det før, hvilket introbrevet indikerer. Jeg har derfor ingen betenkningstid og har svart ganske spontant. Det kan kanskje være bedre enn ingenting. Lykke til med prosjektet!

Mitt universitet har dessverre ikke hatt noe samarbeid direkte med Samarbeidsnævnet for Nordenundervisning. Men vi prøver med å ta opp kontakt. Spørsmål er om denne institusjon

er villig til å støtte også mindre prosjekter, for mindre undervisnings-og forskningssteder. La oss hape det!

Jeg er takknemlig for denne undersøkelsen for å få kontakt med "fotfolket", for det er der skoen trykker mest og det er oss dere i langt større grad enn hittil bør ha kontakt med. Takk :-)

Jeg kjenner ikke til "Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning" og har ingen anelse om hva de gjør. Det er derfor vanskelig å gi en evaluering av arbeidet deres.

I tillegg til norsk, underviser vi ved vårt universitet også svensk (Annette Nordlund, gjestlærer fra Sverige) og dansk (Yaryna Bravchuk, studerte i Danmark). Ettersom jeg ikke i Ukraina nå, underviser jeg gjennom e-opst, men vi har søkt om en lærer i norsk hos ambassade.

Jeg hadde hittil ikke mye kontakt med språkkraadet, derfor kan jeg ikke besvare spørsmålene. Beklager. Det finnes bare språkkurs i Innsbruck, det er ikke mulig å studere norsk eller et annet nordisk språk her.

7 Oversigter

7.1 Samarbejdsnævnets vedtægter

Stadgar för samarbetsnämnden för Norden-undervisning i utlandet
fastställda av Nordiska ministerrådet (MR-U) den 22 maj 1995 och gällande från den detta datum.

§ 1 Syfte och målsättning

Samarbetsnämndens för Norden-undervisning i utlandet uppgift är att befrämja och vidareföra det nordiska samarbetet inom ramen för dess mandat. Samarbetsnämndens alla verksamhetsformer och aktiviteter bör syfta till en hög nordisk profil och bidra till den nordiska nyttan så att verksamheten skapar ett nordiskt mervärde utöver de rent ämnessmässiga samarbetsresultaten.

Samarbetsnämnden har till uppgift att genom rådgivande, planläggande, initiativtagande och genomförande uppgifter stärka det nordiska elementet i de utsända lektorernas och de lokala lärarkrafternas verksamhet vid respektive universitet.

Samarbetsnämnden, som är ett forum för de nationella lektoratsadministrationerna, är vidare ett rådgivande organ till Nordiska ministerrådet och andra instanser inom sakområdet.

Samarbetsnämnden utgör en del av Nordiska ministerrådets organisation. Vid Samarbetsnämndens utåtriktade aktiviteter skall sambandet mellan Nordiska ministerrådet och Samarbetsnämnden därför göras tydligt i syfte att stärka den nordiska profilen.

§ 2 Verksamhet och arbetsuppgifter

Samarbetsnämndens verksamhet skall omfatta följande:

- att följa utvecklingen i undervisningen i de nordiska ländernas språk och kultur vid universitet i och utanför Norden samt avge yttranden inom detta sakområde
- att skapa förutsättningar för samarbete mellan de lärarkrafter som undervisar i de nordiska ländernas språk och litteratur vid dessa universitet och öka deras motivation och möjlighet att genom sin verksamhet markera den nordiska samhörigheten
- att uppmuntra och bidra till samnordiska informations- och kulturaktiviteter vid universiteten och ute i samhället

Som ett led i sin verksamhet kan Samarbetsnämnden arrangera konferenser, möten, besök och liknande, avge gemensamma uttalanden, behandla ansökningar, sända informationsmaterial, rapporter och liknande.

§ 3 Styrelse

I. Roll

Verksamheten leds av Samarbetsnämnden för Norden-undervisning i utlandet, som är utpekad av och ansvarig inför Nordiska ministerrådet (MR-U).

Nämnden ansvarar för den långsiktiga strategiska planeringen, utgående från de syften/mål-sättningar som Ministerrådet angivit. Nämnden, som således är ett policy-skapande organ inom fackområde, skall i första hand behandla frågor av större betydelse rörande verksamhetsinriktning, organisation, ekonomi och budget.

II. Sammansättning

Samarbetsnämnden för Norden-undervisning i utlandet är ett forum för de nationella organ i de nordiska länderna som har ansvar för kontakt med och stöd till universitet i och utanför Norden som undervisar i de nordiska ländernas språk, litteratur, kultur och samhällsförhållanden. Detta förhållande bör speglas i nämndens sammansättning.

Samarbetsnämnden består av 5 ordinarie ledamöter, en från varje nordiskt land. Därjämte utses personliga suppleanter för de ordinarie ledamöterna.

Den personliga suppleanten deltar endast i nämndens möten vid förfall för den ordinarie ledamoten.

En representant från vart och ett av de självstyrande områdena äger rätt att delta på mötena med yttrande- och förslagsrätt, men utan rätt att delta i beslut. Representant för de självstyrande områdena skall vidare äga rätt att få avvikande mening antecknad till protokollet.

Till Samarbetsnämndens sammanträden kan ytterligare personer adjungeras med yttrande- och förslagsrätt.

Utgifter i samband med Samarbetsnämndens möten betalas nationellt.

Ledamöter och suppleanter utses för en tid om högst tre år åt gången.

III. Arbetsformer

Samarbetsnämnden för Norden-undervisning i utlandet utser inom sig ordförande och vice ordförande. Ordförandeskapet skall rotera mellan de olika länderna enligt de principer som gäller för ordförandeskapet inom Nordiska Ministerrådet.

Samarbetsnämnden är beslutsför när fyra nordiska länder är representerade. Varje ledamot har en röst.

Ledamot äger rätt att lägga ner sin röst. Beslut fattas med enkel majoritet. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst.

Samarbetsnämnden sammanträder vanligtvis två gånger per år eller när ordföranden så bestämmer eller när minst två av samarbetsnämndens ledamöter begär det.

Det skall föras protokoll från Samarbetsnämndens sammanträden.

Samarbetsnämndens sekretariatsfunktion tillvaratas av Nordiska ministerrådets sekretariat.

IV. Beslutsformer

Samarbetsnämnden kan fatta beslut i tre olika former:

- a) Vid ordinarie möte
- b) Vid telefonmöte
- c) Genom skriftlig procedur

Nämnden kan delegera beslutanderätten i ärenden som inte är av principiell betydelse eller av vidlyftig beskaffenhet till arbetsutskott eller ordföranden.

§ 4 Finansiering och ekonomi

Samarbetsnämndens verksamhet finansieras helt eller delvis över Nordiska ministerrådets budget. Samarbetsnämnden kan söka samfinansiering av projekt och annan verksamhet med nationella eller andra nordiska budgetmedel.

Nordiska ministerrådets "Reglemente för budget, ekonomiförvaltning, räkenskaper och revision för verksamheter över Nordiska ministerrådets budget" gäller för Samarbetsnämnden. Härutöver kan Nordiska ministerrådet (MR-SAM) utfärda ytterligare instruktioner för institutionernas förvaltning och ekonomi.

Samarbetsnämndens årsredovisning, som omfattar årsräkenskaper och verksamhetsberättelse, skall av nämnden överlämnas till Nordiska ministerrådet för godkännande.

§ 5 Offentlighet

I fråga om offentlighet av Samarbetsnämndens handlingar skall i möjligaste mån domicil-landets bestämmelser tillämpas. Samarbetsnämndens beslut i frågor om handlingars offentlighet kan överklagas till Nordiska ministerrådet (MR-U).

§ 6 Övrigt

Nordiska ministerrådet (MR-U) beslutar om ändring, tillägg eller upphävande av dessa stadgar.

7.2 Samarbejdsnævnets aktuelle medlemmer januar 2004

Danmark

Fuldmægtig Elisabeth Tosti Nielsen
(suppl.: Kirsten Kirdan)
Ministeriet for Videnskab, Teknologi
og Udvikling
Bredgade 43
DK-1260 København K
Tlf. +45 33 92 97 00
Fax +45 33 32 35 01

Finland

Generalsekretærene
Anna-Maija Raanamo
(suppl.: Maisa Martin)
UKAN/CIMO
Box 343 (Hagnäsgatan 2)
FIN-00531 Helsingfors
Tlf. +358 9 77 47 70 33
Fax +358 9 77 47 70 64

Island

Direktør Úlfar Bragason
(suppl.: Guðrún Nordal)
Stofnun Sigurðar Nordals
Thingholtsstræti 29
Pósthólf 1220
IS-121 Reykjavík
Tlf. +354 5 62 60 50
Fax +354 5 62 62 63

Norge

Rådgiver Kjellaug Myhre
(suppl.: Tone Greve Gedde)
Utenriksdepartementet
Norskundervisning v. utenl.universitet
Postboks 8114 Dep
NO-0032 Oslo
Tlf. +47 22 24 36 60
Fax +47 22 24 27 81

Sverige

Avdelningsdirektör Anne Charlotte Liman
(suppl.: Monika Wirkkala)
Svenska institutet
Enheten för utbildn.-o.forskn.utbyte
Box 7434
SE-103 91 Stockholm
Tlf. +46 8 453 78 00
Fax +46 8 20 72 48

7.3 Medlemmer af Referencegruppen

1. Kontorchef John Edelsgaard Andersen, Det Internationale Kontor, Københavns Universitet - jea@adm.ku.dk
2. Professor Guðmundur Halfdanarson, hist-fil. fakultet, Íslands Universitet, Sudurgata, 101 Reykjavík, e-post: ghalfd@hi.is
3. Docent Ingmar Söhrman, Inst. för romanska språk, Göteborgs universitet, Box 200, SE-405 30 Göteborg tel: +46 31 773 17 93, e-mail: ingmar.sohrman@rom.gu.se
4. FD Jyrki Kalliokoski, Professor i finska vid Helsingfors universitet, ordförande i Delegationen för studier i finska och Finlands kultur vid utländska universitet (UKAN) - jyrki.kalliokoski@helsinki.fi
5. Per-Ivar Waagland, fondet@dansk-norsk.no

+ Carin Rejler, rejler@mail.uni-greifswald.de

Carin Rejler blev interviewet telefonisk.

Per-Ivar Waagland og Jyrki Kalliokoski deltog i et fælles møde i København hvor John Edelsgaard Andersen desværre måtte melde afbud

Ingmar Söhrman kommenterede kort enkelte forhold telefonisk

Alle blev tilsendt arbejdsudgaver af rapporten til kommentering. Der kom skriftlige kommentarer fra 2 medlemmer og telefoniske kommentarer fra 1 medlem af referencegruppen.

7.4 Her befinder udlandslektorerne sig, januar 2004

Arb.	Opr.	Fornavn	Efternavn
1. Belgien	Finland	Maritta	Moisio
2. Belgien	Norge	Godelieve	Laureys
3. Belgien	Norge	Vigdis	Berg
4. Belgien	Norge	Tove	Nordahl
5. Bulgarien	Danmark	Jørgen G.	Nielsen
6. Bulgarien	Norge	Boriana	Vukovska
7. Bulgarien	Norge	Snezja	Djenkova
8. Bulgarien	Norge	Antonia	Gospodinova
9. Bulgarien	Norge	Antonia	Boutchoukovska
10. Bulgarien	Norge	Vera	Gancheva
11. Bulgarien	Norge	Vera	Gancheva
12. Canada	Island	Kristin	Jóhannsdóttir
13. Canada	Norge	Roger	Greenwald
14. Canada	Norge	Christopher	Hale
15. Canada	Norge	Ingrid	Urberg
16. Canada	Norge	Reidun	Anderssen
17. Canada	Norge	Gurli	Woods
18. Danmark	Island	Magnús	Hauksson
19. Danmark	Finland	Tuula	Eskeland
20. Danmark	Finland	Paula	Andersson
21. Danmark	Norge	Jørgen G.	Haugan
22. Danmark	Norge	Morten	Gaustad
23. Danmark	Norge	Astrid	Fosvold
24. Danmark	Norge	Torgeir	Haugen
25. Estland	Finland	Tiina	Söderman
26. Estland	Norge	Karianne	Hamran
27. Estland	Norge	Kristel	Zilmer
28. Finland	Island	Erlingur	Sigurdsson
29. Finland	Danmark	Hans Jørgen	Boe
30. Finland	Norge	Hadle Oftedal	Andersen
31. Finland	Norge	Leif	Olsson
32. Finland	Norge	Hans Jørgen	Boe

Arb.	Opr.	Fornavn	Efternavn
33. Finland	Norge	Sinikka	Lahtinen
34. Finland	Norge	Oskar	Vistdal
35. Finland	Norge	Inge	Fagerbakk
36. Finland	Norge	Kristiina	Suikkari
37. Finland	Norge	Kirsten M.	Berg
38. Frankrig	Island	Steinunn	LeBreton
39. Frankrig	Island	Aslaug F.	Marinosdottir
40. Frankrig	Island	Sæmundur G.	Halldórsson
41. Frankrig	Finland	Tuula	Laakkonen
42. Frankrig	Finland	Anja	Fantapie
43. Frankrig	Sverige	Daniella	Bumb-Caron
44. Frankrig	Sverige	Kerstin	Lindsten
45. Frankrig	Sverige	Cecilia	Carlander
46. Frankrig	Sverige	Karin	Gadelli
47. Frankrig	Sverige	Jonas	Löfström
48. Frankrig	Sverige	Malin	Andersson
49. Frankrig	Sverige	Lennart	Grape
50. Frankrig	Norge	Grete	Kleppen
51. Frankrig	Norge	Tove	Nordahl
52. Frankrig	Norge	Jean Marie	Maillefer
53. Frankrig	Norge	Merethe	Sangvik
54. Frankrig	Norge	Mari Camilla Risdal	Otnes
55. Frankrig	Norge	Annie	Bourguignon
56. Frankrig	Norge	Turid	Mangerud
57. Georgien	Norge	Kakhaber	Loria
58. Grækenland	Norge	Liv	Nilsen Garras
59. Holland	Finland	Lili	Ahonen
60. Holland	Norge	Henk	van der Liet
61. Holland	Norge	Tanja	Bouwman
62. Holland	Norge	Suze	van der Poll
63. Holland	Norge	Hinka	Alkema
64. Holland	Norge	Janke	Klok
65. Holland	Norge	Ron	Propst
66. Island	Danmark	Jens Lohfert	Jørgensen

Arb.	Opr.	Fornavn	Efternavn
67. Island	Danmark	Lise	Hvarregaard
68. Island	Finland	Taija Nieminen	
69. Island	Norge	Gro Tove	Sandsmark
70. Italien	Finland	Ann-Marie	Åkers
71. Italien	Norge	Randi	Langen Moen
72. Italien	Norge	Siri	Nergaard
73. Italien	Norge	Kjersti	Bruvoll
74. Italien	Norge	Margherita	Giodano Lokrantz
75. Italien	Norge	Jan	Mørkedal
76. Italien	Norge	Anna Maria	Segala
77. Japan	Finland	Kingo	Yoshida
78. Japan	Sverige	Petra	Lindberg
79. Japan	Sverige	Ikuo	Shimizu
80. Japan	Sverige	Astrid	Wichmann
81. Japan	Norge	Anne Marie	Bjørnebek
82. Japan	Norge	Nobuyoshi	Mori
83. Jugoslavien	Norge	Ljubisa	Ragic
84. Jugoslavien	Norge	Nevena	Knezevic
85. Jugoslavien	Norge	Torstein Stiegler	Seim
86. Kroatien	Norge	Dora	Macek
87. Kroatien	Norge	Natasa	Stokovic
88. Letland	Danmark	Karsten	Lomholt
89. Letland	Finland	Lasse	Suominen
90. Letland	Norge	Sig Tove	Aasen
91. Letland	Norge	Erik A.	Juriks
92. Letland	Norge	Snorre	Karkkonen Svensson
93. Litauen	Finland	Karin	Karciauskiene
94. Litauen	Sverige	Helén	Ericson
95. Litauen	Norge	Nemira	Macianskiene
96. Litauen	Norge	Ugnius	Mikucionis
97. Litauen	Norge	Ragnhild	Hagen Ystad
98. Litauen	Norge	Erika	Sausverde
99. Norge	Island	Torstein	Indridason
100. Norge	Finland	Vappu	Pyykkö

Arb.		Opr.	Fornavn	Efternavn
101.	Norge	Finland	Anitta	Viinikka-Kallinen
102.	Polen	Finland	Katarzyna	Wojan
103.	Polen	Finland	Pirkko	Luoma
104.	Polen	Norge	Ove	Bergersen
105.	Polen	Norge	Maria	Klanska
106.	Polen	Norge	Bjarne	Hillestad
107.	Polen	Norge	Grzegorz	Skommer
108.	Polen	Norge	Emilia	Denkiwicz-Szczepaniak
109.	Polen	Norge	Maria	Golebiewska-Bijak
110.	Polen	Norge	Jozef	Wiktorowicz
111.	Portugal	Finland	Mika	Palo
112.	Rumænien	Finland	Outi-Maria	Kultalahti
113.	Rumænien	Norge	Sanda	Tomescu Baci
114.	Rumænien	Norge	Andreas	Andersson
115.	Rusland	Finland	Sirkku	Latomaa
116.	Rusland	Finland	Kaarina	Mononen
117.	Rusland	Norge	Eirik	Bolstad
118.	Rusland	Norge	Marina	Kalinina
119.	Rusland	Norge	Natalja	Safonova
120.	Rusland	Norge	Bjørn	Vigeland
121.	Rusland	Norge	Tatjana	Sjenjanskaja
122.	Rusland	Norge	Jelena	Ratsjinskaja
123.	Rusland	Norge	Irina G.	Voronova
124.	Rusland	Norge	Svetlana	Karpusjina
125.	Rusland	Norge	Tatjana	Ivanova
126.	Rusland	Norge	Andrej	Krivorotv
127.	Rusland	Norge	Gennady I.	Gladkov
128.	Rusland	Norge	Anatolij	Tsjekanskij
129.	Rusland	Norge	Anne Marie	Gjølme
130.	Rusland	Norge	Helge	Heggelund
131.	Rusland	Norge	Alexandra	Livanova
132.	Schweiz	Norge	Jürg	Glauser
133.	Schweiz	Norge	Inger	Torriani-Stornæs
134.	Schweiz	Norge	Elisabeth	Berg

Arb.		Opr.	Fornavn	Efternavn
135.	Slovakiet	Finland	Zuzana	Drabekova
136.	Slovakiet	Norge	Ørjan	Aspelund
137.	Slovenien	Norge	Darko	Cuden
138.	Spanien	Danmark	Eva	Liébana
139.	Spanien	Danmark	Pia	Sloth
140.	Spanien	Finland	Ursula	Ojanen
141.	Spanien	Norge	Kirsti	Baggethun
142.	Spanien	Norge	Erna	Høybjør
143.	Storbritannien	Island	Daisy	Neijmann
144.	Storbritannien	Danmark	Tom Lundskær	Nielsen
145.	Storbritannien	Danmark	Claire	Thomson
146.	Storbritannien	Finland	Maija	McKinnon
147.	Storbritannien	Finland	Tiia	Tempakka
148.	Storbritannien	Sverige	Gunilla Blom	Thomsen
149.	Storbritannien	Norge	Nick	Byrne
150.	Storbritannien	Norge	Arne	Kruse
151.	Storbritannien	Norge	Kirsti M.	Dinnis
152.	Storbritannien	Norge	Randi	Eden
153.	Storbritannien	Norge	Margrethe	Alexandroni
154.	Storbritannien	Norge	Marie	Wells
155.	Storbritannien	Norge	Eli	Hove Cook
156.	Storbritannien	Norge	Jant	Garton
157.	Storbritannien	Norge	Margretha	Danbolt Simons
158.	Storbritannien	Norge	Irene	Garland
159.	Storbritannien	Norge	Rita	Girling
160.	Sverige	Island	Kristinn	Jóhannesson
161.	Sverige	Danmark	Lise Hornemann	Hansen
162.	Sverige	Finland	Jarmo	Lainio
163.	Sverige	Finland	Manja	Lehto
164.	Sverige	Finland	Sari	Pesonen
165.	Sverige	Finland	Tuija	Määttä
166.	Sverige	Finland	Ulla	Lundgren
167.	Sverige	Norge	Kjersti	Markali
168.	Sverige	Norge	Kjell Ivar	Skjerdingsstad

Arb.		Opr.	Fornavn	Efternavn
169.	Sverige	Norge	Plaug	Rekdal
170.	Tjekkiet	Finland	Hilkka	Lindroos
171.	Tjekkiet	Norge	Miluse	Juricková
172.	Tjekkiet	Norge	Thor Henrik	Svevad
173.	Tjekkiet	Norge	Martin	Humpál
174.	Tyskland	Island	Kolbrun	Haraldsdottir
175.	Tyskland	Island	Benedikt	Hjartarson
176.	Tyskland	Island	Halldora	Tómasdóttir
177.	Tyskland	Island	Jón	Gíslason
178.	Tyskland	Danmark	Torsten Storm Johannsen	Voss
179.	Tyskland	Danmark	Jens	Rasmussen
180.	Tyskland	Finland	Sirkka-Liisa	Hahmo
181.	Tyskland	Finland	Paula	Jääsalmi-Krüger
182.	Tyskland	Finland	Anneli	Sarhimaa
183.	Tyskland	Finland	Marja	Järventausta
184.	Tyskland	Finland	Eva	Buchholz
185.	Tyskland	Finland	Helinä	Kern
186.	Tyskland	Finland	Satu	Rakkolainen
187.	Tyskland	Sverige	Ida	Zelic
188.	Tyskland	Sverige	Pelle	Brolinson
189.	Tyskland	Sverige	Bo	Peterson
190.	Tyskland	Sverige	Jonas	Asklund
191.	Tyskland	Sverige	Carin	Rejler
192.	Tyskland	Sverige	Camilla	Håkansson
193.	Tyskland	Sverige	Gunilla	Rising Hintz
194.	Tyskland	Sverige	Eva	Fällman
195.	Tyskland	Sverige	Rikke	Petersson
196.	Tyskland	Norge	Laila	Thuestad
197.	Tyskland	Norge	Bernd	Henningsen
198.	Tyskland	Norge	Stefanie	von Schnurbein
199.	Tyskland	Norge	Tai	Lima
200.	Tyskland	Norge	Else	Ebel
201.	Tyskland	Norge	Heiko	Uecker
202.	Tyskland	Norge	Rudolf	Simek

Arb.		Opr.	Fornavn	Efternavn
203.	Tyskland	Norge	Hubert	Seelow
204.	Tyskland	Norge	Heltne	Pöhlmann
205.	Tyskland	Norge	Gero	Lietz
206.	Tyskland	Norge	Malgorzata	Bien-Lietz
207.	Tyskland	Norge	Hilde	Mathisen Lommel
208.	Tyskland	Norge	Frank	Zuber
209.	Tyskland	Norge	Uwe	Englert
210.	Tyskland	Norge	Julia	Zernack
211.	Tyskland	Norge	Randi	Rosenvinge Schirmer
212.	Tyskland	Norge	Berti Hidle	Frantz
213.	Tyskland	Norge	Heinrich	Anz
214.	Tyskland	Norge	Walter	Baumgartner
215.	Tyskland	Norge	Laila	Prüsse
216.	Tyskland	Norge	Eldbjørg	Garmann
217.	Tyskland	Norge	Marit	Stensland-Schreier
218.	Tyskland	Norge	Fritz	Paul
219.	Tyskland	Norge	Astrid	Utnes
220.	Tyskland	Norge	Øyvind	Jenssen
221.	Tyskland	Norge	Lutz	Rühling
222.	Tyskland	Norge	Jannnike	Ohrem Bakke
223.	Tyskland	Norge	Hilde	Mathisen Lommel
224.	Tyskland	Norge	Margareta	Stotz
225.	Tyskland	Norge	Irene	Undheim Karrer
226.	Tyskland	Norge	Kari	Uecker
227.	Tyskland	Norge	Susanne	Kramarz-Bein
228.	Tyskland	Norge	Snorre	Fjeldstad
229.	Tyskland	Norge	Stefanie	Würth
230.	Ukraine	Norge	Tatyana	Kovtun
231.	Ukraine	Norge	Jørgen	Volborth
232.	Ukraine	Norge	Valeriy	Marchuk
233.	Ukraine	Norge	Markian	Malskiy
234.	Ukraine	Norge	Natala	Ivanychuk
235.	Ungarn	Finland	Marja	Seilonen
236.	Ungarn	Finland	Yrjö	Lauranto

Arb.		Opr.	Fornavn	Efternavn
237.	Ungarn	Finland	Sanna	Lähde
238.	Ungarn	Finland	Anja	Haaparanta
239.	Ungarn	Norge	Sigfrid	Tvitekkja
240.	Ungarn	Norge	Peter	Madl
241.	Ungarn	Norge	Hilda	Merkel
242.	Uruguay	Norge	Karen Louise	von Bergen
243.	USA	Finland	Sirpa	Tuomainen
244.	USA	Finland	Tapio	Hokkanen
245.	USA	Finland	Virpi	Zuck
246.	USA	Finland	Thomas	DuBois
247.	USA	Finland	Daniel	Karvonen
248.	USA	Finland	Aili	Flint
249.	USA	Finland	Virve	Vainio
250.	USA	Norge	Frankie	Shackelford
251.	USA	Norge	Rebecca E.	Fish
252.	USA	Norge	Troy	Storfjell
253.	USA	Norge	Ellen	Rees
254.	USA	Norge	George	Tate
255.	USA	Norge	George	Stanley
256.	USA	Norge	Rune	Engelbrechtsen
257.	USA	Norge	Dawn	Tommerdahl
258.	USA	Norge	Berit I.	Brown
259.	USA	Norge	Kathleen	Stokker
260.	USA	Norge	Birgitta	Hendrickson
261.	USA	Norge	Jerome	Coffey
262.	USA	Norge	Milena	Savova
263.	USA	Norge	Charles	Peterson
264.	USA	Norge	Arne	Hassing
265.	USA	Norge	Audun	Toven
266.	USA	Norge	Thomas	Birnie
267.	USA	Norge	Sandra	Saari
268.	USA	Norge	Oddvar	Høidal
269.	USA	Norge	Solveig	Zempel
270.	USA	Norge	Magaret	Hayford O'Leary

Arb.		Opr.	Fornavn	Efternavn
271.	USA	Norge	Nancy	Aarsvold
272.	USA	Norge	Karen	Møller-Irving
273.	USA	Norge	Mary Kay	Norseng
274.	USA	Norge	Linda G.	Murphy
275.	USA	Norge	Kaare	Strøm
276.	USA	Norge	Kimberly	Kenny
277.	USA	Norge	Nate	Kramer
278.	USA	Norge	William	Mishler
279.	USA	Norge	Monika	Zagar
280.	USA	Norge	Siegfried	Mews
281.	USA	Norge	Faythe	Thureen
282.	USA	Norge	Zoe	Borovsky
283.	USA	Norge	John	Weinstock
284.	USA	Norge	Terje	Leiren
285.	USA	Norge	Tanya	Thresher
286.	USA	Norge	Lee	Sæther
287.	Østrig	Island	Jón Bjarni	Atlason
288.	Østrig	Finland	Anja-Leena	Holtari
289.	Østrig	Norge	Ines	Mittelberger
290.	Østrig	Norge	Gitti	Pokorny
291.	Østrig	Norge	Kristian	Solvang

7.5 Oversigt over de interviewede lektorer + samarbejdspartnere

Ud over lektorerne er der, i det omfang det var muligt at opnå kontakt, gennemført en kort samtale med deres nærmeste medarbejder i arbejdslandet

Arb.	Opr.	Fornavn	Efternavn
Island	Danmark	Jens Lohfert	Jørgensen
Sverige	Danmark	Lise Hornemann	Hansen
Spanien	Finland	Ursula	Ojanen
Ungarn	Finland	Sanna	Lähde
Tyskland	Island	Jón	Gíslason
Frankrig	Island	Steinunn	LeBreton
Storbritannien	Sverige	Gunilla Blom	Thomsen
Japan	Sverige	Petra	Lindberg
Grækenland	Norge	Liv	Nilsen Garras
USA	Norge	Charles	Peterson

7.6 Vedtægter for Nordens sprogråd

Stadgar för ledningsgruppen Nordens språkråd

Fastställda av Nordiska ministerrådet den 29.09.2003 och gällande från och med den 1 januari 2004.

Målsättning

Nordens språkråd är ledningsgrupp för det nordiska språksamarbetet. Verksamheten skall syfta till att främja internordisk språkförståelse och språkbehärskning, stärka den nordiska språkgemenskapen och kunskapen om språken i Norden, främja en demokratisk språkpolitik och språksyn i Norden och stärka de nordiska språkens ställning i och utanför Norden. Nordens språkråd kan ta egna initiativ och bevilja stöd till alla former av insatser som medverkar till att uppnå dessa mål.

Nordens språkråd skall i sin verksamhet ta utgångspunkt i de politiska prioriteringar som kommer i uttryck i Nordiska ministerrådets överordnade strategier och handlingsplaner.

§ 1 Verksamhet

Nordens språkråd har fyra huvuduppgifter:

1) Att fungera som sakkunnigt organ åt Nordiska ministerrådet när det gäller nordiska språkfrågor och nordisk språkpolitik, vilket innebär:

- att Nordens språkråd skall säkra helhet och sammanhang i Nordiska ministerrådets språksatsningar.
- att Nordens språkråd skall rådge Nordiska ministerrådet beträffande språksatsningar och lyfta fram språkpolitiska frågor för utbildnings- och forskningsministrarna och kulturministrarna.
- att Nordens språkråd skall ta initiativ för att stärka språkförståelsen och språkgemenskapen i Norden och stärka ställningen för Nordens språk inom och utom Norden.
- att Nordens språkråd skall bistå samläsningsministrarna vid uppföljningen av den nordiska språkkonventionen.

2) Att fungera som ledningsgrupp för det tvärgående stödprogrammet Nordplus språk, vilket innebär:

- att Nordens språkråd innehar ansvaret för programmet och ansvarar för den innehållsmässiga utvecklingen av programmet med stöd av det beslutgrundlag som administratören för Nordplus språk framlägger årligen.
- att Nordens språkråd fastställer de årliga prioriteringarna i programmet utgående från målsättningarna i programmet.
- att Nordens språkråd fastställer och kontinuerligt utvecklar evalueringsindikatorer för programmet.

- att Nordens språkråd har tillsyn över administrationen av programmet, bl.a. genom att avhålla ett årligt möte med administratörerna.

3) Att ansvara för samarbetet mellan de nordiska språknämnderna.

4) Att bedriva annan verksamhet som främjar målsättningen

§ 2 Sammansättning och mandatperiod

Nordens språkråd består av 14 medlemmar:

- 2 representanter från vart och ett av de nordiska länderna Danmark, Finland, Island, Norge och Sverige,
- 1 representant från vart och ett av de självstyrande områdena Grönland, Färöarna och Åland samt
- 1 representant för Sametinget.

För varje medlem utses en suppleant. Suppleanten deltar normalt i ledningsgruppens möten endast då den ordinarie medlemmen är förhindrad att delta.

Medlemmarna skall vara insatta i språkfrågorna i respektive länder och de självstyrande områdena.

Medlemmarna utses av ministerrådet efter förslag från respektive lands utbildningsminister och i samråd med kulturministrarna för en treårsperiod. Medlemmarna och suppleanterna kan utses för högst två perioder i följd. Vid utpekandet av medlemmar för Nordens språkråd skall målet vara att Nordens språkråd totalt sett har bredast möjlig kompetens inom de relevanta områdena.

Det skall strävas efter jämlik könsfördelning i utpekandet av medlemmar.

§ 3 Arbetsformer

Nordens språkråd avhåller årligen minst två möten. Ett möte sammankallas på ordförandens initiativ, eller när minst sex medlemmar eller sekretariatet kräver det. Mötesinkallelse ges minst tre veckor i förväg.

Ordförandeskapet roterar enligt rotationen i ministerrådet.

Arbetsutskott

Nordens språkråd har ett arbetsutskott som består av ordföranden, den föregående ordföranden och den tillträdande plus ytterligare en ledamot som Nordens språkråd väljer inom sig. Arbetsutskottet kan fatta beslut i frågor som inte är av principiell karaktär eller har omfattande betydelse.

Beslutsfattning

Beslut i ledningsgruppen fattas vid ordinarie möte eller genom skriftlig procedur (beslut per capsulam).

Nordens språkråd är beslutfört då minst åtta medlemmar, representerande fyra nordiska länder, är närvarande. Beslut skall fattas genom allmänt flertal. Varje medlem har en röst.

En medlem kan avstå från att rösta. Vid lika röstetal har ordföranden utslagsröst utom vid personval då lotten avgör.

Vid beslut om beviljande av medel till programmet Nordplus språk följs allmänna jävighetsregler.

Beslutsprotokoll skall tas vid ledningsgruppens möten och arbetsutskottets möten.

Kontakt med intressenter

Nordens språkråd skall säkra helhet och sammanhang i Nordiska ministerrådets språksatsningar. Ledningsgruppen skall stå i kontakt med de olika intressenterna inom det nordiska språksamarbetet i syfte att främja samarbete och erfarenhetsutväxling, synliggöra nordiska språkpolitiska satsningar och sprida information om goda erfarenheter i arbetet på att stärka den nordiska språkgemenskapen

§ 4 Sekretariat

Sekreterarfunktionen tillvaratas av Nordiska ministerrådets sekretariat.

§ 5 Finansiering och ekonomi

Medel för ledningsgruppens verksamhet anvisas över ministerrådets budget.

Nordens språkråd har fullmakt att disponera de medel som står till dess förfogande på det sätt som gruppen finner mest ändamålsenligt i överensstämmelse med dessa stadgar och de särskilda riktlinjer, som ministerrådet fastställer.

Ledningsgruppen kan söka samfinansiering av projekt och annan verksamhet med nationella och andra nordiska medel.

Medlemmarnas resekostnader i samband med mötesdeltagande i ledningsgruppen och arbetsutskottet betalas ur ledningsgruppens medel

§ 6 Offentlighet

Nordens språkråd omfattas av samma offentlighetsprinciper som gäller för Nordiska ministerrådet.

§ 7 Övrigt

Nordiska ministerrådet (MR-U) beslutar i samråd med kulturministrarna (MR-K) om ändringar, tillägg eller upphävning av dessa stadgar.

7.7 Nordplus Sprog

Den 1. januar 2004 trådte et nyt nordisk sprogprogram i kraft. Programmet indgår som en del af Nordisk Ministerråds samlede mobilitets- og netværksprogram, Nordplus. Institutioner, organisationer, netværker samt enkeltpersoner kan under Nordplus Sprogprogrammet søge støtte til finansiering af:

Kursusvirksomhed, konferencer, forskningsprojekter, undersøgelser, publikationer, ord-bogs- og terminologiarbejde, udvikling og udgivelse af læremidler og undervisningsmateriale, sprogteknologiske projekter, etablering af netværk mellem aktører på sprogområdet og folkeligt oplysningsarbejde.

Det overordnede mål for Nordplus Sprog er, at det nordiske sprogfællesskab skal bestå og styrkes, og at det nordiske samarbejde også i fremtiden hovedsagelig skal kunne foregå på nordiske sprog. En forudsætning for dette er, at de nordiske sprog også nationalt bevarer deres stilling som fuldstændige og samfundsbevarende sprog.

Nordplus Sprog har derfor følgende målsætning:

- at fremme internordisk sprogforståelse,
- at styrke viden om sprogene i Norden,
- at fremme en demokratisk sprogpolitik og et demokratisk sprogsyn i Norden,
- at styrke de nordiske sprogs stilling i og uden for Norden.

Ansøgninger kan inden længe indsendes via internet til en online database via nedenstående webadresser. Desuden skal der indsendes en underskrevet kopi af ansøgningen til

Det Internationale Kontor for Uddannelse
Neshaga 16
IS-107 Reykjavík, Island.

Information og vejledning kan fås på følgende nationale kontorer:

Danmark: CIRIUS Fiolstræde 44 DK-1171 København K, Danmark. www.ciriusonline.dk	Finland: CIMO PB 343 FI-00531 Helsingfors, Finland. www.cimo.fi
Føroyar: Norðurlandahúsið Norðari Ringvegur FO-100 Tórshavn, Føroyar. www.nlh.fo	Grønland: Nordens Institut / NAPA PB 770 DK-3900 Nuuk, Grønland. www.napa.gl

Ísland: Alþjóðaskrifstofa háskólastigsins Det Internationale Kontor for Uddannelse Neshaga 16 IS-107 Reykjavík, Ísland. www.ask.hi.is	Norge: Norges forskningsråd Internasjonale stipend (IS) PB 2700 St. Hanshaugen N-0131 Oslo, Norge. www.forskningsradet.no/is/
Sverige: Internationella Programkontoret Box 22007 S-104 22 Stockholm, Sverige. www.programkontoret.se	Åland: Landskapsstyrelsen Självstyrelsegården PB 1060 AX-221 11 Mariehamn, Åland. www.la.aland.fi

7.8 Mandat for og beslutning om nedsættelse af en arbejdsgruppe for afdækning af samarbejdsmuligheder mellem Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet og Nordens Sprogråd

Kontakt venligst Iben Bjurner eller Anette Vedel for oversigt over medlemmerne af arbejdsgruppen og for den kortfattede rapport fra gruppen.

Punkt 8 **Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet**

J. nr. **21082.14.082/04**

Dokument *Bilaga 1: Utdrag ur referat för möte 4/03 i ÄK-K*
Bilaga 2: Nordenundervisningen rapportutkast, utdrag; avsnitt 6

Förslag **Det föreslås,**

- **att** Nordens språkråd diskuterar tillsammans med Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet möjligheterna till lösningar som säkrar en optimal organisering av de språkpolitiska insatserna vid Nordiska ministerrådet
- **att** Nordens språkråd fattar utgående från diskussionen med Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet beslut om uppföljningen av ÄK-K-beslutet
- **att** Nordens språkråd beslutar att tillsätta en arbetsgrupp med 2 representanter för Nordens språkråd och 2 för Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet med uppdrag att ta fram ett gemensamt förslag beträffande organiseringen av Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet

Kommentar Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet vid Nordiska ministerrådet har låtit genomföra en evaluering av sin verksamhet. Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet arbetar för att främja undervisningen i språken i Norden, i nordisk kultur och samhällsförhållanden samt för att öka intresset för Norden vid utländska universitet och i samhället i övrigt. Nämnden, som är ett organ under Nordiska ministerrådet, ger ekonomiska bidrag till samnordiska arrangemang som lärarna vid institutionerna tar initiativ till.

Från mitten av 1970-talet har de nordiska länderna samarbetat för att främja undervisningen i Nordens språk, kultur och samhällsliv vid utländska universitet både i och utanför Norden. Sedan 1988 leds samarbetet av en nämnd bestående av en representant för varje nordiskt land. Dessa företrädar det nationella organ som ansvarar för sändelektorsverksamheten samt för kontakten med de nordiska/skandinaviska institutionerna.

Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet har till uppgift att stödja den verksamhet som bedrivs av nordiska sändelektorer och deras utländska

kolleger vid institutioner för Nordens språk och litteraturer både i och utanför Norden. Stöd ges till olika former av kulturprojekt, konferenser och informations-förmedling.

Nämnden ger ekonomiska bidrag till samnordiska arrangemang som lektorerna/lärarna tar initiativ till. Målsättningen med bidragen är att främja undervisningen i de nordiska ämnena och öka intresset för Norden vid utländska universitet och ute i samhället. Man kan dessutom ansöka om bidrag till gästföreläsare till en period på högst 14 dagar.

Samarbetsnämnden för Norden-undervisning i utlandet har sitt sekretariat vid Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn.

ÄK-K, ämbetsmannakommittén för kulturområdet har vid sitt möte 4/03 beslutat:

”at give sekretariatet fuldmagt til at finde løsninger, som tilgodeser følgende forhold i den videre proces med evaluering og reorganisering af samarbejds-nævnet for Nordenundervisning i udlandet:

1. I det omfang, at det er fagligt og administrativt begrundet søges samarbejds-nævnets virksomhed tilknyttet det øvrige sprogpoltiske arbejde under NMR med henblik på at opnå en samlet, gennemsigtig, ”brugervenlig” organisering af det sprogpoltiske område. I den forbindelse må sekretariatet arbejde for, at de nordiske sprog som fremmedsprog prioriteres som en del af den overordnede sprogpoltik i NMR. Fremmedsprog skal begrebsmæssigt i denne sammenhæng omfatte samtlige nordiske sprog, idet målgruppen er personer, som ikke har nogen af de nordiske sprog som modersmål. Endvidere skal sekretariatet sikre, at indsatser for så vidt angår spredning af kundskab om de nordiske sprog udenfor Norden tilgodeses.
2. Gennemførelsesopgaver outsources fra sekretariatet

EK-K anbefalede EK-U

- at sikre, at undervisningen i og fremme af kendskabet til de nordiske sprog såvel indenfor som udenfor Norden som fremmedsprog er et område, som beagtes i det nye sprogråd under undervisnings- og forskningssektoren i ministerrådet. Målgruppen i den sammenhæng vil være personer, som ikke har nogen af de nordiske sprog som modersmål.
- Herunder anbefaler EK-K at EK-U arbejder for at universitetsniveauet, som er Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i udlandets målgruppe tilgodeses i det nye sprogråds virksomhed.

EK-K meddelte samtidigt, at man anså det for vigtigt at kulturen fortsat indgår som et element i den nye sprogpoltik og sprogstruktur”

Nordens språkråd bör diskutera tillsammans med med Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet möjligheterna till att indra den verksamhet, som nämnden bedrivit, i verksamheten i Nordens språkråd och Nordplus språk-programmet. Stadgarna för Nordens språkråd och programbeskrivningen för Nordplus språk omfattar delvis redan nu en sådan verksamhet som nämnden har bedrivit genom målsättningen om att ”stärka de nordiska språkens ställning i och utanför Norden”. Aktiviteterna i

Nordplus språk-programmet skall bl.a. främja målsättningen om ”internordisk språkförståelse”, som också omfattar möjligheterna att främja kunskaperna i de skandinaviska språken och de icke- skandinaviska språken som främmande språk.

Ordförandeskapet föreslår att det tillsätts en arbetsgrupp med representanter för Nordens språkråd och för Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet med uppdrag att ta fram ett gemensamt förslag beträffande organiseringen av Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet med hänsyn till det språkpolitiska arbetet inom sektorn för forskning och utbildning och den nya organisering från den 1 januari 2004. Arbetsgruppen skall ta hänsyn till följande:

1. Evalueringsrapporten från Peder Kjøgø
2. EK-Ks beslut från möte 4/03

Arbidsgruppen skall bestå av 2 medlemmer från Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet och 2 medlemmar från Nordens språkråd. Arbetsgruppen skall inlämna sitt förslag den 2 april 2004.

7.9 Mandat for arbejdsgruppe bestående af repræsentanter for Nordens Sprogråd og Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet

Samarbejdsnævnet og Nordens Sprogråd vedtog på deres fælles møde den 27 januar 2004, at der tilsættes en **arbejdsgruppe** med opdrag at fremarbejde et fælles forslag vedrørende Samarbejdsnævnet for Nordenundervisnings arbejde set i forhold til det sprogpoltiske arbejde under undervisnings- og forskningssektoren, jf. den ny organisering pr. 2004.

Arbejdsgruppen skal blandt andet forholde sig til

1. Evalueringsrapporten fra Peder Kjøgøx
2. EK-K's beslutning fra møde 4/03

Arbejdsgruppen skal ikke forholde sig til selve organiseringen af nævnets virksomhed, men give en vurdering af, hvor det kan være meningsfuldt eller nødvendigt at etablere et tættere samarbejde indholdsmæssigt. I den forbindelse skal indholdet af virksomheden defineres dynamisk – der skal således ikke blot tages udgangspunkt i arbejdsopgaverne, som de har set ud hidtil.

Arbejdsgruppen består af to medlemmer fra Samarbejdsnævnet for Nordenundervisning i Udlandet og to medlemmer fra Nordens Sprogråd.

Fra samarbejdsnævnet er medlemmerne Ulfar Bragason (nuværende formand) og Anne Charlotte Liman (tidligere formand) valgt.

Fra Nordens Sprogråd er følgende personer valgt: Sylfest Lomheim, Norge, samt Pirkko Nuolijärvi, Finland.

Frist for aflevering af indstilling: **2. april 2004**

7.10 På fællesmødet den 27. januar 2004 blev blandt andet fremført følgende synspunkter til støtte for samarbejdsmuligheder:

Nævnet har en meget stor kontaktflade og et stort netværk. Der er samarbejde med ca. 200 universitetsmiljøer, og der er kontakt til godt 200 sendelektorer. Sendelektorer kan betragtes som ambassadører i de universitetsmiljøer, som de kommer ud til. De befinder sig i godt 40 forskellige lande. De beskæftiger sig med samfundsforhold, litteratur, sprogundervisning.

Man arbejder i netværk med faglig udvikling - dette kunne være et område, hvor der er mulighed for fælles udvikling mellem Nordens Sprogråd og nævnet, herunder udviklingen af teknologi i undervisningsmaterialer. Et andet fælles punkt kunne være konferencer, hvor der sker en vigtig netværksdannelse – her kunne man fremme kontakten mellem udenlandske og nordiske forskningsmiljøer. En tættere koordinering af faglige elementer i konferencerne og invitationslisterne kunne være vigtige at arbejde sammen om for at udvikle netværket endnu mere.

Vedrørende rammerne omkring virksomheden viser det sig, at teknologien bliver stadig mere vigtig for at fastholde viden og udvikle netværk samt i forhold til informationsvirksomhed.

I arbejdet med de lektorer, som befinder sig i udlandet, ligger der en lang række erfaringer, som ikke nødvendigvis bliver samlet sammen systematisk, og som kunne være vigtige at samle sammen til brug for fremmedsprogsundervisningen i de nordiske lande.

Der foreligger altså mulighed for samarbejde om udvikling af kvalificeret sprogforståelse, pædagogik og udvikling af undervisningsmaterialer. Der kunne således være et godt grundlag for og grund til at søge at udnytte resultaterne af erfaringerne fra lektorenes virksomhed i udlandet inden for Norden.

Nævnet finder det indlysende, at man kan samarbejde om lektorerne i Norden, opgaven er at se, hvor der kan være gode samarbejdsmuligheder vedrørende lektorerne i udlandet.

Lektorer i udlandet har udtrykt behov for at indgå i forskningsmiljøer i Norden – altså at der gennem forskningen i nordistik udenfor Nordens grænser formidles et kendskab til Norden i forskningsmiljøerne i Norden. Dette kunne til eksempel fremmes gennem Nordens Sprogråd.

Niels Davidsen-Nielsen gjorde opmærksom på, at ”Sprog på spil – dansk sprogpolitik” indeholder en passage om dansk i udlandet.

Rapporten indeholder tre anbefalinger. Dansk i udlandet er således en del af den samlede sprogpolitik. Olle Josephson: Fandt det vigtigt, at man arbejder sammen om lektorerne i de nordiske sprog i Norden. Nævnet deler bekymringen for situationen for de andre nordiske sprog ved universiteterne i Norden. Pirkko Nuolijärvi: Undervisningen i udlandet er en del af sprogpolitikken i Norden. Det er vigtigt, at man viser, at der findes små sprog, som det er vigtigt at udvikle.

Jakob Møller Lyberth: Samisk, færøsk og grønlandsk vil man gerne samarbejde om - videreformidling af kendskab til disse sprog

7.11 Gemensamt förslag till samarbete mellan Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet och Nordens Språkråd

Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet och Nordens Språkråd tillsatte den 27 januari 2004 en arbetsgrupp med två representanter för Nordens Språkråd och två representanter för Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet med uppdrag att ta fram ett gemensamt förslag beträffande Samarbetsnämndens verksamhet i förhållande till det språkpolitiska arbetet under undervisnings- och forskningssektorn. Gruppen består av Ulfar Bragason och Anne Charlotte Liman (Samarbetsnämnden) samt av Sylfest Lomheim och Pirkko Nuolijärvi (Nordens Språkråd).

Enligt mandatet för arbetsgruppen skall gruppen inte ta ställning till själva organiseringen av nämndens verksamhet, utan ge synpunkter på hur det kan vara meningsfullt eller nödvändigt att åstadkomma ett tätare innehållsligt samarbete.

Inledning

Samarbetsnämnden för Nordenundervisning i utlandet är ett samarbetsorgan för lektoratsadministrationerna i de olika nordiska länderna. Syftet med samarbetet är att förbättra kunskapen om och intresset för Nordens språk, litteratur och kultur vid utländska universitet. Detta uppnås bl.a. genom att bevilja ekonomiska bidrag till samnordiska arrangemang som de utsända lektoreorna och lärarna vid universitet i och utanför Norden tar initiativ till samt att arrangera samnordiska konferenser för lektorer och lärare. Nämnden satsar också på regionala aktiviteter. T.ex. har samnordiska seminarier anordnats i Japan och kommer enligt planerna att anordnas i Kina under 2005. Samnordiska satsningar i USA och Kanada har också fått ekonomiskt stöd. Därtill har samarbetsnämndens medlemmar, som är sakkunniga i sina nationella organisationer eller universitet, täta kontakter med varandra mellan möten och konferenser.

Samarbetsnämnden och Nordens Språkråd (tidigare Nordiska Språkrådet och Språkpolitiska referensgruppen) har olika uppgifter och dessa organ har arbetat åtskilt. För närvarande har Nordens Språkråd även språkpolitiska uppdrag vilket innebär t.ex. att Nordenundervisningen i utlandet även för Språkrådet är en kanal för att göra de nordiska aktiviteterna synliga. Intresset för Nordens språk är i utlandet större än någonsin tidigare. I mer än 40 länder studeras våra språk på 250 universitet av ca 50.000 studenter. De två organisationerna kan sålunda stödja varandra på många sätt.

Budget

Finansieringen för samarbetsnämndens arbete har under de senaste åren varit ca 1 milj. DKK per år. Det betyder 0,75 % av Nordiska Ministerrådets kulturbudget. De nationella organisationerna i varje land satsar en betydande del på språkundervisningen i utlandet. (se bilaga 2)

Medel för projekt i Nordenundervisningen

I detta sammanhang vill arbetsgruppen påpeka de uppgifter Samarbetsnämnden har haft och framföra följande lösningar för att befästa samarbetet mellan Nämnden och Nordens Språkråd.

- Ansökningstiden kunde vara densamma som för Nordens Språkråd, dvs en gång per år.
- Ansökningarna för forskning, utvecklingsarbete och olika aktiviteter utvärderas så att all sakkunskap används, dvs. nämnden behandlar de ansökningar som gäller Nordenundervisningen, d.v.s. de som involverar de utsända nordiska lektorerna och övriga universitetslärare i Nordens språk.
- Det bör finnas en budget avsatt för ansökningar inom Nordenundervisningen.
- Det är viktigt att uppmärksamma att Nordenundervisningen omfattar språk, litteratur och kultur.
- Det är viktigt att uppmärksamma att finskan språkligt har en annan ställning inom Nordenundervisningen än släktspråken svenska, norska, danska och isländska; trots olikheter har man samma behov vad gäller insatser inom kultur och realia.
- Man borde fästa uppmärksamheten på forskningen och stimulera med samarbetsprojekt såväl i Norden som i utlandet.

Konferenser och regionala aktiviteter

- Nämnden satsar på konferenser och regionala aktiviteter och får söka extra stöd från Nordens Språkråd.
- För att denna verksamhet ska kunna fungera behövs det en projektansvarig som sköter de praktiska arrangemangen och som är knuten t.ex. till Nordens Språkråd eller är placerad vid en nationell institution

Slutsats

Samarbetsnämnden har den bästa överblicken av den undervisning som ges i Nordens språk, litteratur och kultur runt om i världen. Dess insatser är sålunda ytterst viktiga även i framtiden. I nära och givande kontakt med Nordens Språkråd kan man troligen hitta flera modeller, som tar hänsyn till nämndens sakkunskap i arbetet för Nordens språk, litteratur och kultur.

Man kan inte utgå ifrån att Språkrådets eller Samarbetsnämndens medlemmar eller lektorer och lärare vid sidan om sitt dagliga arbete även kan sköta om arrangemang, såsom konferenser mm. Om det inte finns gemensamma nordiska ekonomiska satsningar är det stor risk för att det nordiska samarbete inom detta område upphör.

Kulturella satsningar är inte gratis, och därför är det viktigt att påpeka att det behövs pengar och personer för att sköta verksamheten. Arbetet för språk, litteratur och kultur ligger inte heller utanför all annan verksamhet utan är en väsentlig del av alla aktiviteter. Därför är det ännu viktigare än tidigare att i framtiden se Norden som ett kulturblock. I många sammanhang uppfattas Norden i dag som en helhet och den situationen bör man utnyttja på alla möjliga sätt.

För Samarbetsnämnden

Anne Charlotte Liman/Ulfar Bragason

Bilag 1: Evalueringer

Bilag 2: Faktaskema for de nationale udlandslektorordninger i Norden, 2003

Bilaga 1: Evalueringar

På 1970-talet beslöts vid sammanträde med Ämbetsmannakommittén för nordiskt kulturellt samarbete att genomföra en undersökning av möjligheterna till nordiskt samarbete rörande utlandslektoreernas verksamhet. Utredningens förslag var i ett nötskal:

- Samarbetsnämnden utvidgas och ges ekonomiska resurser till regelbundna möten. Särskilda projektmedel ställs till nämndens förfogande.
- Nämnden får ett sekretariat med en anställd på heltid. Uppgifterna för detta sekretariat är bl.a. att sammanställa och ge ut rapporter om den nordiska lektoratverksamheten och annan undervisning i de nordiska språken utomlands, arrangera kurser och konferenser, administrera arbetsgrupper. Nämnden har projektmedel för olika typer av aktiviteter inom Nordenundervisningen i utlandet.

År 1987 utvärderades Samarbetsnämndens försöksordning 1984–87 av Ivo Holmqvist. I sin redogörelse anser Holmqvist, att Samarbetsnämndens positiva verksamhet bör utvidgas och intensifieras. Detta kan ske om

- budgetutrymmet för nämnden väsentligen ökas,
- ett permanent sekretariat med nordiska medel inrättas,
- detta sekretariat placeras i anslutning till ett av de välfungerande nordiska centra.

Under försöksperioden 1984–87 roterade sekretariatsfunktionen mellan Finland och Sverige. Under åren 1988–94 var sekretariatet placerat vid Nordisk Språksekretariat i Oslo. Från och med 1995 har sekretariatet varit vid Nordiska ministerrådets sekretariat i Köpenhamn.

Den nyaste evalueringen av Samarbetsnämnden genomfördes 2003-04 av Peder Kjoegx från NIRAS-konsulterna. Denna rapport framhäver att det finns möjligheter till ett tätare samarbete mellan Samarbetsnämnden och Nordens språkråd.

Bilaga 2: Faktaskema for de nationale udlandslektorordninger i Norden, 2003

(Se bilag 6.1 side 62)